

§ 111

Dnr: 2017/GRN0158 010

Obligatoriskt skolval

Ett förslag till skrivelse om Obligatoriskt och aktivt skolval har tagits fram. Skrivelsen innehåller urvalsprinciper för skolplacering, villkor för skolval och skolplacering vid annan tidpunkt än skolvalet, information om hur beslut om skolplacering överklagas samt information om indelning av skolenheter.

Förslag och yrkanden

Per Carlsson (S) föreslår att presidiet för Grundskolenämndens får i uppdrag att ta fram en särskild skrivelse till Kommunstyrelsen gällande de ekonomiska konsekvenserna i och med införandet av obligatoriskt skolval. Ulf Sjösten (M). Andreas Exner (SD) instämmer med förslaget.

Beslut

Grundskolenämnden beslutar:

Ge presidiet för Grundskolenämndens i uppdrag att ta fram en särskild skrivelse till Kommunstyrelsen gällande de ekonomiska konsekvenserna i och med införandet av obligatoriskt skolval.

Godkänna upprättad skrivelse och översända densamma till Kommunstyrelsen.

Protokollsanteckning

De rödgröna partierna är motståndare till det obligatoriska skolvalet. De rödgröna tror inte att det obligatoriska skolvalet löser integrationsproblemen i skolan utan riskerar istället att förstärka dem. De oklara ekonomiska konsekvenserna i form av ökade kostnader för skolskjuts är också en källa till stor oro. Trots dessa ståndpunkter är vi förpliktigade att genomföra uppdraget från kommunfullmäktige.

Genom

Per Carlsson (S)

Ordförnade Grundskolenämnden

Justeringsdag: måndagen den 28 augusti klockan 09.00, Grundskoleförvaltningen,
Olovsholmsgatan 32, plan 4
Justeringen tillkännagiven på kommunens anslagstavla den 29 augusti 2017.

Vid protokollet

Emil Persson Torgerson
Protokollförare

Per Carlsson (S)
Ordförande

Andreas Exner (SD)
Justeringsperson

Rätt utdraget intygar:
Emil Persson Torgerson

Joakim Cannerfors
Chef Kvalitet och Utveckling

2017-08-22

Dnr 2017/GRN0158 010

Obligatoriskt skolval

Nämndens beslut

Grundskolenämnden godkänner upprättad skrivelse och översänder densamma till Kommunstyrelsen.

Ärendet

Urvalsprinciper för skolplacering

Allmänt

Enligt skollagen är huvudregeln att barnet ska placeras vid den skola där vårdnadshavaren önskar att barnet ska gå. Undantag från huvudregeln ska göras ”om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts” (Skollagen 2010:800, förskoleklassen 9 kap. 15 § första stycket, grundskolan 10 kap. 30 § första stycket).

Grundskoleförvaltningen placerar elever enligt vårdnadshavarnas önskemål så långt det är möjligt i de kommunala skolorna. Om antalet platser på en skola är färre än antalet sökande tillämpas i första hand närhetsprincipen och om den inte kan avgöra tillämpas syskonförtur eller särskilda skäl. Närhetsprincipen tillämpas relativt vilket innebär att kommunen får bedöma vilka elever som har bäst rätt till en plats på en vald skola i förhållande till andra. Syftet med den relativa närhetsprincipen är att ingen elev ska få orimligt långt till sin skola.

Den relativa närhetsprincipen

Alla elever ska ha möjlighet att få plats på en skola nära sitt hem, även om ingen elev är garanterad en plats på den närmaste skolan. Mätning av avstånd och bedömning av relativ närhet görs av kommunen. Med avstånd menas den faktiska gång- eller cykelvägen till skolan från folkbokföringsadressen. I de fall folkbokföringsadress saknas som t.ex. för asylsökande utgår man från registrerad adress.

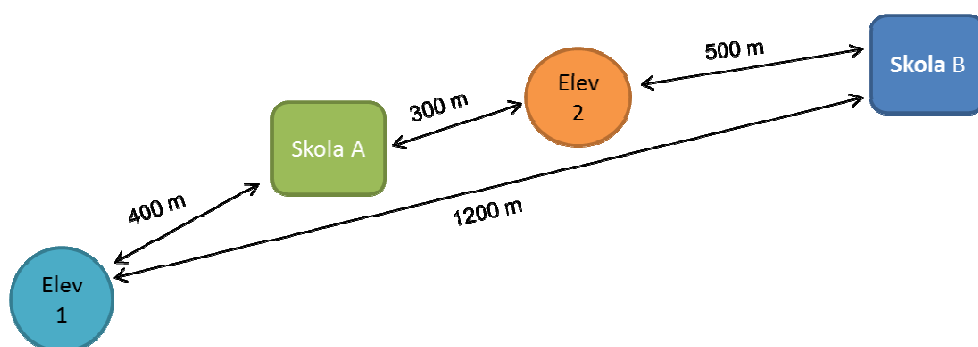
Joakim Cannerfors
Chef Kvalitet och Utveckling

2017-08-22

Dnr 2017/GRN0158 010

Exempel

Både elev 1 och elev 2 vill i första hand gå på Skola A. Enligt den relativa närhetsprincipen så har Elev 1 rätt till platsen på skola A, eftersom hen har längre till sin närmaste alternativa kommunala skola, Skola B, än vad elev 2 har. Elev 2 har ju bara 500 m till sin närmaste alternativa skola.

Syskonförtur och särskilda skäl

Det finns två fall då närhetsprincipen inte kan avgöra vilken elev som ska ges företräde. Det ena är när två elever som önskar samma skola har en försumbar skillnad i avstånd till denna. Det andra är när båda elever bor så långt ifrån önskad skola att de båda har kortare väg till annan kommunal skola. I det sista fallet är ju den önskade skolan inte nära hemmet och berättigar därmed inte förtur för någon av de två.

I de fall då närhetsprincipen inte kan avgöra används syskonförtur och särskilda skäl som urvalsprincip. Syskonförturen gäller om eleven har syskon på samma skolenhet som under kommande läsår kommer att gå på vald skola. Med syskon menas samtliga barn folkbokförda i samma hushåll oavsett vårdnadshavare. Särskilda skäl kan t.ex. innebära elever som har utsatts för allvarliga kränkningar eller att det finns anpassningar och kompetens för en viss typ av funktionsnedsättning på en specifik skola.

Joakim Cannerfors
Chef Kvalitet och Utveckling

2017-08-22

Dnr 2017/GRN0158 010

Skolval

Inbjudan till skolvalet görs till barn som är folkbokförda i Borås Stad och som:

- ska börja förskoleklass
- inte har gått förskoleklass och ska börja i årskurs 1
- går på en skolenhet där nästa årskurs inte finns

Samtliga vårdnadshavare till elever som omfattas av skolvalet får information hemskickad till sin folkbokföringsadress.

Grundskoleförvaltningen fastställer vilka datum som gäller inför varje år för skolvalet. Sökanden som omfattas av skolvalet måste välja och rangordna tre skolor. Samtliga vårdnadshavare måste bekräfta valet för att det ska gälla. Om sökanden ej kunnat erbjudas plats vid något av sina tre önskemål så placeras eleven på närmaste kommunala skola som har plats.

Om vårdnadshavarna inte inkommer med en ansökan skickas det två påminnelser. Om dessa inte hörsammas placeras eleven på närmaste kommunala skola som har plats. Detta gäller dock ej förskoleklass som inte är en obligatorisk skolform.

Grundskoleförvaltningen samverkar för närvarande med de fristående skolorna för att se om vi kan utveckla ett samarbete kring ansökningsproceduren.

Skolplacering vid annan tidpunkt än skolvalet

Elev som flyttar in i kommunen under läsåret gör ett skolval och ges därefter en placering utifrån principerna ovan. Detsamma gäller elev som vill ansöka om att byta kommunal skola inom kommunen. Enligt Skollagen (SL) 10 kap § 31 första stycket har en elev som går på en skolenhet rätt att gå kvar på den skolenheten till sista årskursen. Detta innebär att en elev som flyttar in inte kan tränga undan en annan elev oavsett närhetsprincipen.

Överklagande

Beslut om skolplacering i kommunal skola med stöd av närhetsprincipen enligt SL 9 kap. 15 § första stycket eller 10 kap. 30 § första stycket kan inte överklagas i sak. Enligt SL 28 kap. 18 § råder överklagandeförbud. Ett beslut om skolplacering enligt närhetsprincipen kan bara överklagas genom laglighetsprövning enligt 10 kap.

Joakim Cannerfors
Chef Kvalitet och Utveckling

2017-08-22

Dnr 2017/GRN0158 010

kommunallagen. Genom laglighetsprövning prövas endast beslutets laglighet, inte om beslutet är lämpligt eller skäligt.

Skolenheter

Huvudsakligen är Borås Stads skolenheter indelade i enheter omfattande förskoleklass (F) t.o.m. årskurs 6 samt i skolenheter omfattande årskurs 7-9. Inför läsåret 2017/2018 finns det dock tre skolenheter som omfattar förskoleklass t.o.m. årskurs 9. Det är Viskaforsskolan, Särlaskolan och Erikslundskolan. Det finns också en skolenhet, Dalsjöskolan, som omfattar årskurs 4-9.

Enligt SL 10 kap. § 31 första stycket har elever rätt att gå kvar vid den skolenhet som de har börjat på vilket skulle innebära att eleverna vid Viskaforsskolan, Särlaskolan, Dalsjöskolan och Erikslundskolan inte skulle ingå i det obligatoriska skolvalet inför årskurs 7.

För att främja likvärdigheten för eleverna i Borås Stads skolor delas dessa skolenheter upp på två enheter vardera. Viskaforsskolan blir två skolenheter, F-6 och 7-9, Särlaskolan blir två skolenheter F-6 och 7-9 och Erikslundskolan blir två skolenheter F-6 och 7-9. Dalsjöskolan blir två skolenheter 4-6 och 7-9. Den ovanstående uppdelningen möjliggör att alla elever i Borås Stads grundskolor ingår i det obligatoriska skolvalet inför årskurs 7.

Borås 2025 Ekonomiskt perspektiv

Kostnader förknippade med administration av det obligatoriska skolvalet finns med i Budget 2018:2. Kostnaderna uppskattas initialt till 1,3 Mkr. Det finns anledning att tro att skolskjutskostnaderna kommer att öka i takt med att fler elever väljer skolor längre från hemmet.

Borås 2025 Socialt perspektiv

Barn och unga

På vilket sätt berör beslutet barn och ungdomar nu eller i framtiden, direkt eller indirekt?

Barn och ungdomar berörs av detta beslut då det handlar om vilka principer som ska tillämpas vid det obligatoriska skolvalet. Rätten att välja skola omfattar alla och syftar till att ge alla elever och föräldrar möjligheten att styra sin framtid. Elever från olika stadsdelar och med olika familjebakgrund kommer att göra ett aktivt val av skola, vilket kan leda till minskad segregation.

Joakim Cannerfors
Chef Kvalitet och Utveckling

2017-08-22

Dnr 2017/GRN0158 010

Då det saknas skolplatser på populära skolor i centrala delar av staden kan aktivt skolval leda till ett ökat antal överklaganden.

Har barn och ungdomar som kan komma att beröras av beslutet fått uttrycka sin mening?

Borås Stads ungdomsråd har tidigare avstyrkt motionen om obligatoriskt skolval med hänvisning till att segregationen inte kommer att minska på längre sikt då personer som liknar varandra troligen kommer att söka sig till varandra ändå”. Ungdomsrådet tycker också att det är oklart hur ett obligatoriskt skolval kommer att fungera i praktiken.

Likabehandling

Införandet av ett obligatoriskt och aktivt skolval kan komma att minska skolsegregationen.

Facklig samverkan

Information vid Förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2017-08-22.

Remissinstans

Ärendet har inte skickats på remiss.

GRUNDSKOLENÄMNDEN

Per Carlsson (S)
Ordförande

Pär Arvidsson Fäldt
Förvaltningschef

§ 81

Dnr 2017/FN0079 733

Utredning angående fler familjecentraler och öppna förskolor

Målsättningen med familjecentral och öppen förskola är att stödja föräldrar i föräldraskapet och främja en god och jämlik hälsoutveckling hos alla barn. Verksamheterna ska främja integration mellan olika folkgrupper och vänder sig främst till föräldrar som väntar barn eller har barn som ännu inte har börjat förskoleklass. Revisorernas rapport ”Revisionsrapport - Kvaliteten i förskolan och pedagogisk omsorg” pekar på att Förskolenämnden bör utöka sin uppsökande verksamhet vilket öppna förskolor möjliggör. Utifrån barn och familjers behov skapas verksamhet som utgår från ett befolkningsperspektiv med hög tillgänglighet. Därigenom är behovet av ytterligare en centralt belägen familjecentral alternativt familjecentralsliknande verksamhet angeläget och bör planeras för.

För närvarande finns det tre familjecentraler i Borås Stad som är placerade på Sjöbo, Norrby och Boda och som vänder sig till samtliga bosatta i Borås Stad. Öppen förskoleverksamhet finns idag i Dalsjöfors, i Fristad och på Kristineberg.

Förskolenämnden har identifierat behov av att starta en öppen förskola i Viskafors. Behov av öppen förskoleverksamhet har även identifierats i flera av Borås Stads ytterområden med begränsade kommunikations-möjligheter samt målgrupper som av olika anledningar inte väljer att besöka centrumnära verksamheter. För att möjliggöra öppen förskoleverksamhet i dessa områden ser förvaltningen en ambulerande verksamhet som en möjlighet. Detta skulle öka flexibiliteten och bidra till ökad tillgänglighet och likvärdighet för barn och familjer i Borås Stads ytterområden.

Beslut:

Förskolenämnden beslutar;

- 1. starta en familjecentral alternativt familjecentralsliknande verksamhet med central placering.*
- 2. starta en öppen förskola i Viskafors.*
- 3. starta en ambulerande öppen förskoleverksamhet.*
- 4. planera för fler öppna förskolor i områden där bostäder byggs och områden förtätas.*
- 5. upprättad tjänsteskrivelse sänds som Förskolenämndens yttrande till Individ- och familjeomsorgsnämnden, Lokalförörjningsnämnden samt Kommunstyrelsen för kännedom och framställan i budget 2018.*

Vid protokollet

Emelie Hansson
Nämndsekreterare

Justeras

Leif Johansson
Ordförande

Linda Ikatti

Justeringen tillkännagiven på kommunens anslagstavla den 27 juni 2017.

Rätt utdraget intygas i tjänsten:

Emelie Hansson
Nämndsekreterare

2017-05-09

Dnr 2017/FN0079 733

Carina Holmström
Chef för barnhälsa

Fler familjecentraler och öppna förskolor i Borås Stad

Förslag till beslut

Förskolenämnden föreslås besluta en utökad verksamhet genom:

1. starta en familjecentral alternativt familjecentralsliknande verksamhet med central placering.
2. starta en öppen förskola i Viskafors.
3. starta en ambulerande öppen förskoleverksamhet.
4. planera för fler öppna förskolor i områden där bostäder byggs och områden förtätas.
5. upprättad tjänsteskrivelse sänds som Förskolenämndens yttrande till Individ- och familjeomsorgsnämnden, Lokalförsörjningsnämnden samt Kommunstyrelsen för kännedom och framställan i budget 2018.

Ärendet i sin helhet

Målsättningen med familjecentral och öppen förskola är att stödja föräldrar i föräldraskapet och främja en god och jämlik hälsoutveckling hos alla barn. Verksamheterna ska främja integration mellan olika folkgrupper och vänder sig främst till föräldrar som väntar barn eller har barn som ännu inte har börjat förskoleklass. Revisorernas rapport ”Revisionsrapport - Kvaliteten i förskolan och pedagogisk omsorg” pekar på att Förskoleförvaltningen bör utöka sin uppsökande verksamhet vilket öppna förskolor möjliggör. Utifrån barn och familjers behov skapas verksamhet som utgår från ett befolkningsperspektiv med hög tillgänglighet. Därigenom är behovet av ytterligare en centralt belägen familjecentral alternativt familjecentralsliknande verksamhet angeläget och bör planeras för.

För närvarande finns det tre familjecentraler i Borås Stad som är placerade på Sjöbo, Norrby och Boda och som vänder sig till samtliga bosatta i Borås Stad. Öppen förskoleverksamhet finns idag i Dalsjöfors, i Fristad och på Kristineberg.

2017-05-09

Dnr 2017/FN0079 733

Carina Holmström
Chef för barnhälsa

Förskoleförvaltningen har identifierat behov av att starta en öppen förskola i Viskafors. Behov av öppen förskoleverksamhet har även identifierats i flera av Borås Stads ytterområden med begränsade kommunikations-
möjligheter samt målgrupper som av olika anledningar inte väljer att besöka centrumnära verksamheter. För att möjliggöra öppen förskoleverksamhet i dessa områden ser förvaltningen en ambulerande verksamhet som en
möjlighet. Detta skulle öka flexibiliteten och bidra till ökad tillgänglighet och likvärdighet för barn och familjer i Borås Stads ytterområden.

Beslutsunderlag

Hänvisar till § 52 ”Utredning av fler familjecentraler och öppna förskolor i Borås Stad” Förskolenämndens sammanträde 2017-04-20.

Samverkan

Ärendet har varit föremål för samverkan på FSG.

FÖRSKOLEFÖRVALTNINGEN

Pernilla Bjerkesjö
Förvaltningschef

Beslutet skickas till:

Individ- och familjeomsorgsnämnden, Lokalförsörjningsnämnden samt Kommunstyrelsen.

Richard Brevik, 033-35 81 43

Kommunstyrelsen

Regler för uttag av hyror avseende bostad inom socialpsykiatri

Boende med särskild service enligt SoL

Boende med särskild service innebär att den boende har ett beslut enligt LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) eller SoL (socialtjänstlagen) angående boende med tillgång till omsorg, stöd och service. Boendet kan organiseras i ett antal olika former beroende på den boendes behov.

Bostad med särskild service enligt SoL är till för personer med psykiska funktionsnedsättningar som inte längre kan få behovet av omvårdnad, trygghet och säkerhet tillgodosett i det egna hemmet. För att beviljas bostad med särskild service ska personen ha ett omfattande omvårdnads- och tillsynsbehov som sträcker sig över en stor del av dygnet. Det är det individuella behovet som avgör om personen har rätt till insatsen.

I Borås stad saknas regler för hur hyresnivåerna regleras i relation till aktuella brukares inkomster.

I flera kommuner t ex Malmö, Göteborg och Partille, har man på olika sätt reglerat hyresnivåerna för hur hög hyran kan vara i särskilda boenden/bostad med särskild service.

En person som är beviljad ett särskild boende/bostad med särskild service är hänvisad till vissa lägenheter i kommunen. Ett tungt vägande argument för att införa ett hyrestak är att de inte kan välja att flytta till en bostad med lägre hyra som motsvarar deras betalningsförmåga.

2017 års hyror för bostad med särskild service enligt SoL i Borås Stad, varierar mellan 4 556 kr/mån – 6 312 kr/mån. Dessa variationer beror i de flesta fall på lägenhetens storlek, om det är servicebostad eller gruppboende samt om kostnaden för hushållsel är inräknad i hyran. I dagsläget är det endast två boenden, Serenadgatan och Kulbanan, som kommer att beröras av ett hyrestak.

Nämnden föreslår nu att det från och med januari 2018 införs ett hyrestak för boende med särskild service enligt SoL för personer inom socialpsykiatrin. Hyrestaket ska vara i samma nivå som för vård och omsorgsboende enligt Sol inom vård och äldreomsorgen. Nämligen att

Hyran grundar sig på den yta som hyresgästen disponerar för eget bruk.

- Bruksvärdeshyra ska tillämpas men begränsas av ett hyrestak
- Kostnader för gemensamma utrymmen ska inte räknas med i underlag för hyressättningen.
- Hyrestaket för gruppbestäder bör vara högre än för servicebestäder då elkostnader ska ingå i gruppbestadshyran
- Lokalförsörjningsförvaltningen uppdrar årligen åt fastighetsägarna att förhandla om hyrorna för Borås stads lägenheter. De i sin tur fastställer hyrorna i förhandlingar med Hyresgästföreningen Region Bohus Skaraborg Älvsborg. Hyrorna som då bestäms, debiteras hyresgästerna förutsatt att de ej överstiger maxhyran som Fullmäktige bestämt.

Att införa ett hyrestak enligt förslaget beräknas innebära en ökad kostnad för Borås Stad på 65 tkr – 70 tkr för 2018.

Beslut

Sociala omsorgsnämnden föreslår kommunfullmäktige att införa ett hyrestak för hyresgäster inom särskilt boende/bostad med särskild service enligt SoL som motsvarar nivån inom särskilt boende för äldre i Borås Stad.

SOCIALA OMSORGSNÄMNDEN

Yvonne Persson
Ordförande

Monica Svensson
Förvaltningschef

Tekniska nämnden
Alf Iwarson, tel 033- 25 74 55

2017-05-05

Dnr 2017/195 332

Kommunfullmäktige

Anslag till förprojektering av nybyggnad av Nybron

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden beslutar att föreslå Kommunfullmäktige anvisa 3.000.000 kronor under 2017 för att kunna påbörja förprojektering av ny Nybro.

Bakgrund

Cityringen i Borås kommer att spela en viktig roll i det framtida vägnätet i Borås som den innersta matningen till centrum. Förhoppningsvis kommer det framtida vägnätet att även innehålla yttre ringar för att fördela trafiken till och från centrum.

Redan idag finns ett behov att förbättra kvalitén på cityringen genom att eliminera den flaskhals som Nybron utgör.

Befintlig Nybro över Viskan har fel riktning m.h.t. cityringen och korsningen med Västerlånggatan är otydlig till sin funktion. Genom att ändra bronns riktning mot Yxhammarsgatan förbättras framkomligheten på cityringen som också ger bättre förutsättningar för kollektivtrafiken att trafikera den mest robusta förbindelsen i city.

Nuvarande bro är utrustad med lägre murelement för att förhindra biltrafik att komma ut på gångbanorna då bärigheten är lägre på kanterna av bron. Det är också ur säkerhetssynpunkt till fördel att bygga en ny bro för att minimera risken för en olycka.

Gångstråket mellan resecentrum och kongresshus/högskola planeras att göras tydligare och bättre till sin funktion. Ombyggnad av Nybron utgör en del i gångstråket.

Tekniska nämnden har från 2014 till 2017 års förslag till investeringsbudget angett kostnaden till 15 mnkr. Sannolikt kommer kostnaden att bli högre då även rivning av befintlig bro kommer att kosta en del. En bättre uppfattning av kostnaderna kommer att fås efter förprojekteringen men totalkostnad på 25 mnkr är inte osannolikt.

TEKNISKA NÄMNDEN

Rose-Marie Liljenby Andersson (S)

Gunnar Isackson

Lokalförvaltningsnämnden

LOKALRESURSPLAN

BORÅS STAD 2018-2020

Innehållsförteckning

	Sida
Innehållsförteckning	2
Inledning	3
Lokalresursplan	4
Projekt	5
Lokalresursplan 2018-2020	6
Utdrag från Borås Stads Översiktsplan	7-8
Förslag till investeringar	9-11
Befolkningsprognos	12
Arbetslivsnämnden	13
Fritids- och folkhälsonämnden	13
Förskolenämnden	14-17
Grundskolenämnden	18-20
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	21
Individ- och familjeomsorgsnämnden	21
Kulturnämnden	21
Miljö- och konsumentnämnden	21
Sociala- och omsorgsnämnden	22-23
Bilagor	25
Bilaga 1 Fritids och Folkhälsonämnden	
Bilaga 2 Förskolenämnden	
Bilaga 3 Gymnasie och utbildningsnämnden	
Bilaga 4 Kulturnämnden	
Bilaga 5 Miljönämnden	
Bilaga 6 (1) Sociala omsorgsnämnden LSS	
Bilaga 6 Sociala omsorgsnämnden SOC	
Bilaga 7 Vård- och äldreomsorgsnämnden	
Bilaga 8 Sdn Ö	
Bilaga 9 Sdn N	
Bilaga 10 (1) Sdn V	
Bilaga 10 (2-4) Sdn V	
Bilaga 11 Nettoökningar Förskola	
Bilaga 12 Nettoökningar Grundskola	

Borås Stad är en kommun under tillväxt, de senaste åren har befolkningsutvecklingen i staden stigit och siffrorna visar att ökar vi i samma takt som tidigare så kommer folkmängden att vara ca 140 000 invånare år 2035.

Varje år genomför Lokalförsörjningsnämnden i fortsättningen kallad LFN en lokalrevision. Denna revision omfattar Borås Stads samtliga anläggningar.

Syftet med lokalresursplanen, i fortsättningen kallad LRP, är att få en tydlig översikt av framtida lokalbehov som i sin tur ligger till grund för ett bra planeringsarbete. Lokalresursplanen utgör underlag till investeringsplanen.

Lokalförsörjningsförvaltningens, i fortsättningen kallad LFF viktigaste uppgift är att utreda framtida lokalbehov. Tillsammans med lokalsamordnarna och förvaltningarnas lokalutredningar samordnar och effektiviserar man lokalbehoven.

I LRP tar LFN hänsyn till faktorer som organisation, långsiktig planering, lokalernas utformning och tillgänglighet. Tillsammans med förvaltningarna analyseras nuläge och framtida verksamhetsutveckling. Utifrån utvärderingen sammanställs sedan lokalbehoven i LRP.

I årets LRP görs en kort beskrivning av framtida behov för varje nämnd. Nämndetexter bifogas utan att sammanfattas av LFF. Detta år bifogas texter från de före detta stadsdelarna och de texter som har kommit in från de nya förvaltningarna. Det som inte förvaltningarna/nämnderna redovisar i LRP på ett tydligt sätt kan inte lokalplaneras. Utan lokalplanering riskerar därmed projekt att falla utanför investeringsplanen och inhyrningsprocessen. För att få anslag till investeringar skall önskemålen behandlas i LRP samt en skrivelse inlämnas i varje enskilt fall.

LRP är ett levande dokument som uppdateras löpande för att fånga upp inkommande behov.

Enligt LFFs process med LRP samt investeringsplanen behöver nämnderna avseende projekt med investeringsstart 2019 skicka in behovsframställan senast december 2017.

Mathias Duell

Ordförande

Anders Waldau

TF Förvaltningschef

Marie de la Motte

Handläggare

Lokalresursplanen - LRP

I och med Borås Stads omorganisation kommer det strategiska arbetet med LRP att omarbetas och utvecklas. Den revideras nu och till nästa år kommer nya modeller att tas fram för att samla in lokalbehoven och den information som behövs.

Med den stora utmaning vi står inför med en växande befolkning behövs en tydlig struktur arbetas fram för att öka effektiviseringsarbetet. Ett större fokus krävs på den strategiska planeringen.

En god kommunikation mellan ansvarig fastighetsingenjör på Lokalförsörjningsförvaltningen och lokalsamordnare, gemensamma mål som mäts och följs upp kommer att ge en god framförhållning och kommer att minska antalet "släckta bränder".

Projekt som startat i år är ett samarbete med GIS-avdelningen för att ta fram ett verktyg som tydligt presenterar till exempel placering av moduler vi har i staden, förskolor, skolor, tomter från vår tomtbank, elevantal osv. Detta projekt kommer att ge en tydligare presentation av det befintliga beståndet samt lokalbehoven.

Arbetet har utvecklats i den strategiska tomtgruppen. För att tillgodose de framtida lokalbehoven träffas den strategiska tomtgruppen kontinuerligt för att hitta bra lokaliseringar. Potentiella tomter prövas och presenteras för aktuell verksamhet. Finns inte behov av den framtagna tomten i nuläget så placeras den i vår "tomtbank" för framtida lokalbehov. Ett tätt samarbete mellan Lokalförsörjningsförvaltningen, Stadsledningskansliet och Samhällsbyggnadsförvaltningen ger en god framförhållning.

Projekt

För att utveckling av LRP och effektiviseringen av lokalresursutredningen har vi startat ett projekt med ett digitalt verktyg. Verktøget hanterar information om verksamheter som kan presentera våra befintliga lokaler och lokalbehov på ett mer överskådligt sätt.

I år startades ett samarbete med Gis avdelningen där vi tillsammans utvecklar ett verktyg som vi effektivt kan använda för att ge en tydlig bild av stadens befintliga lokaler och behov.

På kartan som vi arbetar med skall man kunna utläsa stadens befintliga lokaler, så som skola, förskola, tomter, moduler o.s.v .

Det skall vara enkelt att orientera sig, man skall även kunna visualisera upptagningsområden, och få mer detaljerad information som till exempel uppdaterade elevantal samt placering av tomtförslag från den strategiska tomtgruppen för att se hur detta avlastar upptagningsområdena.

En framtida utveckling av detta verktyg kan exempelvis vara att visa framtida planerade nybyggnadsprojekt som påverkar stadens demografi.

Lokalresursplan 2018-2020

Fokus på årets plan har varit att sammanställa och kommunicera de tidigare stadsdelarnas behov till de nya förvaltningarna. I årets plan bifogas dessa tillsammans med det som har kommit in från de nya förvaltningarna. Som tidigare ligger störst fokus på förskola och grundskola eftersom det är där de största lokalbehoven finns.

Byggstenarna för Borås nya ÖP.

Ett utdrag från Borås nya översiktsplan

Det finns många skäl till att planera för framtiden,

Vi räknar med att det kommer att bo cirka 30 000 fler boråsare i kommunen år 2035. Det behöver byggas mer än 700 bostäder om året i kommunen. Vi behöver nya områden för handel, arbetsplatser, fritidsaktiviteter och annat. Trafiken ökar på vägarna. Människor ska kunna ta sig till skola och jobb, samtidigt som miljön ska må bra och staden ska få plats att växa. Det som byggs i dag kommer stå kvar länge. Därför måste vi även tänka på framtidens boråsare när vi planerar idag

Byggstenarna för Borås nya ÖP

översiktsplanen ska bidra till att uppnå ett antal mål på lokal, regional och nationell nivå. Nedan listas några av de övergripande mål och visioner som denna översiktsplan förhåller sig till och som ligger till grund för de strategiska vägvalen i planen.

Lokala mål

Visionen – Borås 2025

Borås stad har en vision utvecklingsarbete. Visionen omfattar hela kommunen och är därför ett viktigt underlag till den nya översiktsplanen. Visionen är i sin tur grundad på t.ex. miljömål på såväl lokal som regional och nationell nivå.

Visionen säger:

Borås utvecklar sin framtid på arvet inom textil och handel. I Borås står möten mellan människor i fokus. Möten där tillit och respekt är honnörsord och där vi tar till vara individernas unika kraft, kunskap, förmåga och idéer. Borås utmärks av kreativitet och mod att tänka och handla i nya banor. I Borås lever människor

tillsammans, och i harmoni med naturen och omvärlden. Viskan var förr den livsnerv som industrin byggde sin framtid på. Nu ger Viskans flöde inspiration till rekreation och upplevelser. Vi arbetar för en hållbar utveckling där de ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionerna samverkar. Det finns en stor medvetenhet om hur livsmiljön påverkas av våra val och vi är motiverade att välja det som är bäst för en hållbar utveckling

Visionen för Borås 2025 pekar ut följande strategiska målområden

1. Människor möts i Borås

Människor vill möta människor såväl i små som i stora sammanhang. I möten med andra utvecklas vi och får nya insikter. Välarrangerade möten och evenemang bidrar till en positiv bild av staden och stärker självkänslan.

2. Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga

Om fler tar ansvar för barns och ungas uppväxt och läran de skapas bra förutsättningar för barn och unga att utvecklas till engagerade, självständiga och ansvarsfulla vuxna.

3. Företagandet växer genom samverkan

Borås Stads tillväxt förutsätter ökat företagande. Kreativ samverkan mellan näringsliv, akademi, kommun och andra delar av samhället bidrar till utveckling som skapar arbetstillfällen.

4. Livskraftig stadskärna

En attraktiv stad har en stadskärna som är levande under dygnets flesta timmar med en blandning av boende, handel och upplevelser.

5. Medborgares initiativ kraft gör landsbygden levande

Människors engagemang och initiativkraft skapar starka, attraktiva tätorter och en levande landsbygd.

6. Goda resvanor och attraktiva kommunikationer

Goda resvanor med alternativa och attraktiva kommunikationer vid både korta och långa resor, minskar belastningen på miljön.

7. Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt

En resurseffektiv och ansvarsfull utveckling säkerställer att nuvarande och kommande generationer får en hälsosam och god miljö.

Viktiga delar bland visionens målområden är att tredubbla antalet boende i stadskärnan, sträva efter en blandning av butiker, kontor, restauranger och bostäder i stadskärnan samt att verka för mer hållbara transporter i Borås. Översiktsplanen ska bidra till Vision 2025 genom att formulera en strategi för kommunens fysiska utveckling. Ambitionen är att målområdena ska avspeglas i översiktsplanens strategier och på så sätt är översiktsplanen ett hjälpmedel för att nå visionen.

Investeringar

Verksamhetsbeskrivning

Lokalförsörjningsnämndens investeringsbudget bygger på den årliga lokalresursplanen som beskriver och fastställer behovet av lokaler inom de olika verksamheterna.

Lokalförsörjningsnämnden har till huvuduppgift att svara för Borås Stads lokal- och anläggningsförsörjning. Detta innefattar teknisk och ekonomisk fastighetsförvaltning samt ansvar för ny- och ombyggnationer av verksamhetsfastigheter såväl som anläggningar för motion, rekreation och tävlingsverksamhet.

Lokalförsörjningsnämnden har som uppgift att vara en prövande instans. Lokalbehov skall prövas och olika lösningar ställas mot varandra för att komma fram till, ur ett fastighetsekonomiskt perspektiv, den bästa lösningen.

Ny- och ombyggnad av lokaler utförs av LFF:s byggavdelning. Grund för all byggnation är Borås Stads lokalprogram som exempelvis utgår ifrån standarden om 120 platser per förskoleenhet. I årets budget uppdelas de olika investeringsprojekten per verksamhet.

Under förskola och grundskola kan ni även läsa om de enskilda projektens mål och beskrivning, ekonomisk data, projektskede och färdigställande samt konsekvenser.

Grundskola

Fristadskolan	Ombyggnad	2018
Daltorp	Verksamhetsanpassning	2018
Gånghesterskolan	Om- och tillbyggnad	2018
Sjömarkensskolan	Tillbyggnad	2019
Norrbyaskolan	Återställning till skola	2019
Byttorpskolan + förskola	Om- och tillbyggnad	2020
Myråsskolan	Tillbyggnad	2021→
Erikslundskolan	Om- och tillbyggnad	2021→
Sandgårdskolan		2021→
Engelbrektskolan	Om- och tillbyggnad	2021→
Särlaskolan		2021→
Ny Skola		2021→

Förskola

Ej angiven avdelning = 6avdr

Fristad 1		2018
Norrby 1		2018
Göta		2018
Hässleholmen		2018
Åspered		2019
Gånghester		2019
Sjömarken 1		2019
Kristineberg	Ombyggnad	2019
Alideberg, 6+1 avd		2019
Norrby 2		2019
Sandared		2020
Hulta- Svensgårde		2020
Dalsjöfors		2020
Sjöbo		2020→
Sparsör		2020→
Sjömarken 2		2020→
Fristad 2		2020→
Furuberg		2020→
Regementstaden		2020→
Tosseryd		2020→
Hestra		2020→
Byttorp		2020→

Gymnasium & Vuxenutbildning		
Viskastrandsgymnasiet	Ombyggnation	2018
Sven-Eriksongymnasiet	Ombyggnation	2018

LSS		
Skoggsfrugatan	Nybyggnation	2018
Gyllentorpsgatan	Nybyggnation	2018
Gruppbostad	Nybyggnation	2019
Gruppbostad	Nybyggnation	2020
Servicebostad	Nybyggnation	2020
Gruppbostad	Nybyggnation	2020
Gruppbostad	Nybyggnation	2020

Fritid & Kultur		
Stadsparksbadet		2020
Skatehallen	Tillbyggnad	2018
Boråshallen	Ombyggnad & Tillgänglighetsanpassning	2018
SE-vallen		
Skyttecentrum		
Ny hall Fristad		
Scen teknik Stadsteatern		
Black Box		

Förhyrningar		
Evakueringslokal 1		2018- 2023
Evakueringslokal 2		2018-2023
Bergsäter förskola		2019
Nytt Vårdboende		2021
Simonsland Kulturskolan		2018
Förskola Vitsippan		
Hässlehus		
Björnflokan		

Befolkningsutvecklingen är den störst påverkande faktorn för verksamheternas volymutveckling och lokalbehov. Det är allt svårare att förutse hur den demografiska utvecklingen kommer att se ut bland annat på grund av händelser i omvärlden. Prognosen över den framtida befolkningsutvecklingen bygger på antagandet av baranafödandet, dödligheten samt hur in- och utflyttningen utvecklas.

Befolkningsprognosen 2017-2021 innebär för Borås Stad en folkökning på i genomsnitt 1 364 personer per år. Ökningen är en effekt av såväl positivt flyttnetto (dvs. fler inflyttade än utflyttade) som positivt födelsenetto (fler födda än döda).

Ökningen förväntas främst i yrkesverksamma åldrarna 18-64 år, en ökning med ca 2 900 personer, medan åldersgruppen under 18 år ökar med ca 2 600 personer och antalet 65 år och äldre ökar med 1300 personer. Relationen mellan de tre grupperna ändras något över prognosperioden, eftersom andelen invånare under 18 år ökar något, andelen 18-64 år minskar något och andelen 65 år och äldre består.

År 2021 förväntas kommunen ha 116 669 invånare. Folkökningen som förväntas de närmaste fem åren bli högre än vad som förväntades för ett år sedan.

Folkmängd i 10 åldersgrupper 2016 samt i prognos 2017-2021

Ålder	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0-9	13489	13724	13939	14199	14372	14556
10-19	12159	12495	12873	13210	13589	13968
20-29	16244	16240	16031	15872	15667	15422
30-39	13 700	14 009	14 554	15 047	15 521	16 021
40-49	13 888	13 745	13 611	13 667	13 717	13 847
50-59	13 404	13 708	13 989	14 059	14 233	14 361
60-69	11 672	11 623	11 524	11 540	11 541	11 617
70-79	9 401	9 678	9 989	10 136	10 401	10 484
80-89	4 774	4 840	4 887	5 017	5 080	5 213
90-99	1 125	1 124	1 139	1 154	1 159	1 174
100-w	24	26	29	31	32	36
Summa	109880	111 212	112 564	113 932	115 313	116 699

Arbetslivsnämnden

Inga behov har överlämnats till Lokalförsörjningsförvaltningen.

Fritids- och folkhälsonämnden

Se bilaga 1

I Boråshallen har arbetet startat för att göra hallen mer tillgänglig och ändamålsenlig. Hallen fyller 60 år i år och är unik i sitt slag och har stora underhåll- och renoveringsbehov.

Undermåliga omklädningsrum behöver rustas upp på bland annat Se-vallen, Björkängsvallen, Sjöbo idrottsanläggning och Svaneholms Idrottsplats.

Förvaltningen har lyft följande prioriterade behov:

- Boråshallen: Allmän upprustning och tillgänglighetsanpassning
- Se- Vallen: Renovering och utveckling av omklädnings rum samt gemensamma kringytor.
- Översyn och utveckling av kringytor och omklädningsrum
- Fristad: Behov av ny hall
- Den demografiska utvecklingen visar att även Sjömarken är i behov av en ny idrottshall.
- Myråsskolan, Boda idrottshall, Byttorps idrottshall visar ett behov av utbyggnad och renovering.

Förskolenämnden

Se bilaga 2

Det vi kan utläsa av statistik och prognos är att Borås Stad kan vänta en ökning av förskolebarn fram till år 2030 med runt 800 barn. Det är av stor vikt att vi redan nu planerar för fler förskoleplatser inom de områden som har störst ökning.

Ett minskat behov, som också behöver planeras för, ser vi inom Dalsjöfors, Fristad och Viskafors. Av erfarenhet vet vi dock att det kommer att ske vissa förändringar i prognosen över tid och då oftast till ett högre behov snarare än ett lägre.

Behov

Brämhult- Behovet av fler förskoleplatser är mycket stort på Hässleholmen, detta på grund av en eftersläpning i produktionen.

Centrum- Centrala Borås utvecklas och förtätas allt fler barnfamiljer väljer att bo kvar i centrala stan och behovet av förskoleplatser ökar.

Göta- Stadsdelen växer vilket för med sig att behoven ökar. På regementsområdet planeras det att byggas bostäder vilket ger behov av en ny förskola redan i fas 1 i byggprocessen.

Norrby- Det finns ett stort behov av flera förskolor på Norrby. Även Hestra och Byttorp är ett område som växer kraftigt och skapar behov av fler platser.

Sjöbo- Ytterligare förskolor behöver etableras i takt med att Nordskogen, Sjöbo Ängar och Tosseryd blir bebyggda. Området har inte plats för de barn som står i kö idag.

Trandared- Fler bostäder kommer att byggas på Hulta Torg och i Bergsäter, detta kommer att medföra en större efterfrågan på förskoleplatser.

Dalsjöfors- Ett arbete pågår om hur förskola och skola skall samordnas för att tillgodose behoven.

Fristad- två modulförskolor avetableras samt tre förhyrningar avslutas när Tallbacken och Vinkelvägen byggs.

Sandhult- Förskolorna i området är generellt sett i mycket gott skick. Sandhult är ett område som växer på grund av planerad nybyggnation och det finns ett behov av fler förskoleplatser inom området.

Viskafors- Svaneholm är ett område som behöver prioriteras. Det saknas förskoleplatser och lokalerna är inte ändamålsenliga.

Investeringsprojekt

Fristad 1- I de centrala delarna av Fristad byggs många nya bostäder som ger ett ökat behov av förskoleplatser. För att möta framtida behov pågår en nybyggnation av en förskola med sex hemvister intill Fristadhallen. Preliminärt färdigställande 2018

Norrby 1- På Norrby pågår en nybyggnation av en ny förskola, KreaNova, med sex hemvister i anslutning till Norrbyskolan. Preliminärt färdigställande 2018

Göta- Behovet av förskoleplatser inom Götaområdet är mycket stort, framförallt beroende på nybyggnation och därmed befolkningsutveckling men även beroende på att idag finns ej funktionella lokaler och paviljonger. Preliminärt färdigställande 2018 med 120 platser.

Hässleholmen- Ny förskola med 6 hemvister. För prognosperioden bedöms att det behövs en förskola på Hässleholmen. Preliminärt färdigställande 2018

Gånghester- Ny förskola med 6 hemvister. Befintlig förskola är utnyttjad till maximal gräns. Preliminärt färdigställande 2019.

Sjömarken- Ny förskola med 6 hemvister. Då byggnationen av bostäder är klar på Råveskällaområdet behövs en ny förskola i Sjömarken för att kunna täcka upp kommande behov av förskoleplatser. Preliminärt färdigställande 2019.

Kristineberg- Stort behov av renovering både invändigt och utvändigt föreligger. Preliminärt färdigställande 2019

Alideberg- Ny förskola med 6+1 hemvister för dygnet runt verksamhet. Preliminärt färdigställande 2019.

Norrby 2- Ny förskola med 6 hemvister. Preliminärt färdigställande 2019.

Sandared- Ny förskola med 6 hemvister. På sikt finns det behov av nybyggnation av en förskola i Sandared. Preliminärt färdigställande 2020

Byttorp- Ny förskola med 120 platser. Preliminärt färdigställande 2021.

Hulta- Nybyggnad med 6 hemvister. Hulta/Svensgårde är i behov av en förskola med sex hemvister då det planeras att byggas cirka 100 nya bostäder vid Hulta Torg. Preliminärt färdigställande 2020.

Dalsjöfors- Ny förskola med 6 hemvister. Generationsväxling och nybyggnation samt asylboenden medför en ökad efterfrågan på förskoleplatser i Dalsjöfors. Förskolans behov av ytterligare lokaler i Dalsjöfors behöver samplaneras med grundskolans behov eftersom flera förskolor inryms i skollokaler. Preliminärt färdigställande 2020

Sjöbo- Ny förskola med 6 hemvister. För att klara den planerade demografiska utökningen på Nordskogen, Sjöbo ängar och Tosseryd. Preliminärt färdigställande 2021.

Sparsör- Ny förskola med 6 hemvister. I samband med etablering av en ny förskola med sex hemvister på Vinkelvägen i Sparsör kommer eventuellt Lilla Safirens förskola (två hemvister) och Trollevi förskola (fyra hemvister) att avvecklas.

Åspered-Tillbyggnad 1-2 hemvister. I Åspered ökar efterfrågan på förskoleplatser. Samverkan sker med skolan för att klara efterfrågan. Bedömningen är att lokalerna inte räcker till från och med läsåret 2017/2018. Därefter kommer skolan inte klara både förskolans och skolans volymökningar utan moduler behövs från och med årsskiftet 2018 för att täcka behovet.

Nuvarande lokaler är i behov av anpassningar, förslagsvis en utbyggnad med 2 hemvister som kan användas flexibelt.

En förstudie har gjorts som visar på att en tillbyggnad av förskolan med drygt två hemvister kommer bli mycket kostsam och att lekgårdens yta kommer bli liten.

Sjömarken- Ny förskola med 6 hemvister. I och med en ny förskola kan de paviljonger som finns i detta upptagningsområde fortsätta att avvecklas. Exempel på detta är paviljong Sjögårdens förskola (tre hemvister) och som behöver ha en permanent lösning. Preliminärt färdigställande 2021 eller senare.

Fristad 2- Ny förskola med 6 hemvister. På sikt behöver Fristad att en ny förskola byggs. Dels på grund av att det byggs många nya bostäder i och runtomkring Fristad, samt dels på grund av att stadsdelen har en för stor del av sitt lokalbestånd i förskolor som är mycket kostnadseffektiva. Preliminärt färdigställande 2021 eller senare.

Furuberg- Ny förskola med 6 hemvister. Då trycket på centrumnära förskolor är fortsatt högt så specialstuderas centrumnära placeringar. Placering av en förskola på Furuberg är i detta hänseende bra och en placering i detta område är önskvärt på längre sikt allteftersom staden växer. Preliminärt färdigställande 2021 eller senare.

Regementstaden- Ny förskola med 6 hemvister. På Regementet kommer att finnas ett behov av en förskola med 120 platser i samband med att bostäder byggs. Preliminärt färdigställande 2021 eller senare.

Tosseryd- Ny förskola med 6 hemvister. Ytterligare nya förskolor måste etableras i takt med att Sjöboängar och Tosseryd blir bebyggda. Preliminärt färdigställande 2021 eller senare.

Hestra- Ny förskola med 6 hemvister. Ny förskola måste etableras i takt med att bostadsområdet Hestra växer. Preliminärt färdigställande 2021 eller senare.

Folkmängd Befolkningsprognos 2017

Ålder 0-5 år	2017	2018	2019	2020	2021	2030
Brämhult	1 291	1 277	1 210	1 146	1 095	1 210
Centrum	814	849	944	978	1 029	1 188
Göta	913	923	937	996	1 029	1 011
Norrby	1 075	1 113	1 121	1 247	1 368	1 593
Sjöbo	476	463	512	538	565	679
Trandared	762	768	819	817	837	944
Dalsjöfors	864	866	855	825	807	698
Fristad	807	804	786	758	733	582
Sandhult	783	810	788	779	774	727
Viskafors	494	490	496	494	472	423
Totalt	8 279	8 363	8 468	8 578	8 709	9 055

Grundskolenämnden

Stor vikt ligger på att anordna evakueringslokaler för planerade ombyggnationer av ett antal grundskolor. Genom att inrätta permanenta evakueringslokaler kan man integrera byggnationen så att man kan samköra två skolor samtidigt.

En kortare beskrivning av grundskoleförvaltningens behov och investeringsprojekt redovisas nedan.

Behov

Brämhult- Hässleholmen- Fjärdingskolan efterfrågar en större skolgård, Myråsskolan är i behov av större lokaler, en ombyggnation är planerad och det skall göras en förstudie som grundar sig på 4- paralleller.

Byttorp- Ombyggnad av Byttorpskolan, området växer.

Centrum- Grundskolans behov visar att det finns behov av en ny enhet i centrum.

Daltorp- Daltorpskolan har behov av ytterligare lokaler.

Fristad- Fristadskolan är i behov av en utökad musiksal.

Norrby- Norrbyskolan behöver återställas till skola.

Hestra- Det finns behov av en ny skola på Hestra i samband med nybyggnation av bostäder.

Sjöboskolan- Detaljplan är klar och det finns möjlighet att utöka skolan.

Dalsjöfors- Ett arbete pågår om hur förskola och skola skall samordnas för att tillgodose behoven.

Äspered- Utredning om samordning kring förskola och skola.

Tullengymnasiet- En förstudie av framtida användning är planerad.

Erikslundskolan- Behov av anpassning och renovering.

Engelbrektskolan- Om och tillbyggnad

Tummarpskolan Ombyggnad

Ny skola- Det finns ett behov av en ny skola i samband med nybyggnation av bostäder. . Föreslagna placeringar är Hestra, Regementsområdet eller Gässlösa.

Samariten- Utredning pågår inför framtida användning. Viss grundskolverksamhet nyttjar redan delar av lokalerna.

Investeringsprojekt

Fristadskolan- Anpassning av skolans lokaler, energieffektivisering och utbyte av ventilationsanläggning. Färdigställande 2017.

Daltorp gymnastikhall verksamhetsanpassning-Förflyttning av fritidsgård, bibliotek, uppehållsrum och caféteria. Färdigställande 2018.

Gånghesterskolan tillbyggnad- Färdigställande 2018.

Sjömarkensskolan tillbyggnad- Paviljonger avvecklas då bygglovet löper ut. Färdigställande 2019

Norrbyskolan- Norrbyskolan måste återställas till skola för att man åter igen skall kunna bedriva skolverksamhet i lokalerna. Gamla Stadsdelsnämnden Väster har även påvisat att de har behov av fler skolplatser. Färdigställande 2019

Byttorpsskolan+förskola- Före detta Stadsdelsnämnden Väster har beställt en förstudie för en förskola med sex hemvister på Byttorpsskolans skolgård, samt i beslutet även begärt att förstudien ska utreda möjligheten att bygga ut Byttorpsskolan för utökad elevkapacitet till en tre-parallellig skola. Syftet är att samlokalisera delar av förskolan och skolan för ett effektivt lokalutnyttjande. Färdigställande 2020

Särlaskolan ombyggnad- Gamla Stadsdelsnämnden Norr har i budget 2015 fått i uppdrag att utreda den framtida användningen av Särlaskolan sett ur ett helhetsperspektiv för Borås Stad. Utredning visade att Särlaskolan bäst används när den är en renodlad högstadieskola 7-9. Med ett delvis nytt upptagningsområde kan den också skapa en bra grund för integration. Det innebär att en inre ombyggnation krävs, samt att andra skollokaler tillförs till de F-6 elever som idag går på skolan. Därför avses Norrbyskolan att återställas till skola. Färdigställande 2020

Myråsskolan- Nybyggnation sker inom Myråsskolans upptagningsområde, vilket medför att elevantalet ökar. Projektet avser en om- och tillbyggnad av en 4-parallellig lågstadieskola F-6. Projektet omfattar en modernisering av befintlig skola samt tillbyggnad av nytt kök, matsal och bibliotek. I och med en tillbyggnad kan paviljongen på skolan avvecklas. Färdigställande 2021

Erikslundskolan om- och tillbyggnad- Skolan är i behov av en genomgripande upprustning. Färdigställande: 2021

Ny skola- För att möta behovet som följer den demografiska utvecklingen så behöver en ny skola byggas. Föreslagna placeringar är Hestra, Regementsområdet eller Gässlösa

Sandgårdsskolan- På sikt behöver Sandgårdsskolan renoveras då den ur ett fastighetstekniskt perspektiv börjar uppnå sin maximala livslängd.

Engelbrektskolan om- och tillbyggnad- Skolan är maximalt utnyttjad om inte en tillbyggnation sker kommer inte skolan kunna erbjuda alla elever i upptagningsområdet platser.

Folkmängd Befolkningsprognos 2017

Klass	Ålder	2016	2017	2018	2019	2020	2021
F	6	1376	1375	1428	1428	1437	1430
1-3	7-9	3943	4067	4144	4300	4352	4415
4-6	10-12	3733	3893	4068	4133	4257	4335
7-9	13-15	3625	3722	3808	3926	4085	4260
F-9	6-15	12667	13057	13448	13787	14131	14440
1-9	7-15	11301	11682	12020	12359	12694	13010

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Se bilaga 3

Viskastrandsgymnasiet och Sven-Erikssongymnasiet är under ombyggnad med ett preliminärt färdigställande 2018. Utredning av framtida utbyggnad av Bäckängsgymnasiet är påbörjad, för mer specificerad beskrivning se bilaga 3. Anpassningar av befintliga lokalbestånd finns med i investeringsbudgeten.

Individ och familjeomsorgsnämnden

Inga behov har överlämnats till Lokalförsörjningsförvaltningen.

Kulturnämnden

Se bilaga 4

Stadsteatern har behov av en black-box.

Borås museum behöver anpassning till modern museiverksamhet. Planeringsarbete pågår och kommer att innebära ombyggnationer och restaurering av lokalerna

Konstmuseet har behov av externa, ändamålsenliga, magasinslokaler för förvaring av delar av sin konstsamling. Konstmuset önskar även en omformning av entrén.

Miljönämnden

Se bilaga 5

Behov av kontor på sikt.

Vård och omsorgsnämnden

Se bilaga 6

Behov av ett nytt vårdboende fram till 2020.

Sociala omsorgsförvaltningen

Se bilaga 7

Skillnaden mellan stöd enligt LSS och stöd enligt SoL

Det finns framförallt två skillnader mellan LSS och SoL som bör uppmärksammas. För det första att LSS är en rättighetslag och kommunen är skyldig att uppfylla de rättigheter som en person som ingår i någon av de tre personkretsarna har. Kommunen kan exempelvis inte hänvisa till resursbrist som skäl för att inte uppfylla en rättighet. SoL har inte denna starka betoning av individens rättighet. Exempelvis har inte en person som ansöker om bistånd enligt SoL en ovillkorlig rätt till bostad med särskild service utan kommunen kan föreslå en alternativ insats om biståndsbehovet därigenom tillgodoses och en skälig levnadsnivå uppnås. Den andra skillnaden mellan LSS och SoL är att enligt LSS tillförsäkras individen en god levnadsnivå, medan formuleringen enligt SoL är att individen ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Skrivningen antyder därigenom att man tillåter en nivåskillnad i kvaliteten. Skälet till att skrivningen i LSS framhåller att individen skall erhålla en god levnadsnivå är den vikt som läggs vid att tillförsäkra en i samhället svag grupp resurser.

Boende med särskild service Boende med särskild service innebär att den boende har ett beslut enligt LSS eller SoL angående boende med tillgång till omsorg, stöd och service. Boendet kan organiseras i ett antal olika former beroende på den boendes behov. För människor med omfattande funktionsnedsättningar är boende i gruppboende vanligast. Därutöver finns ett mer individualiserat boende med tillgång till stöd i form av kopplade lägenheter eller servicebostäder.

Vad är skillnaden på boendeformerna?

Solboende - 10-21 fullvärdiga lägenheter (lgh) per enhet.

Gruppboende - max 6 fullvärdiga lgh i direkt anslutning till gemensamma utrymmen och personal.

Serviceboende - max 12 lgh med tillgång till en bas lgh och personalstöd.

Behov:

Särskilt boende enligt LSS kommande 5-10 års period är:

- Två nya gruppboendestäder varje år.
- En servicebostad inom 1-2 år samt ytterligare en servicebostad inom 3-5år
- Två av korttidsverksamheterna behöver ersättas på sikt

Särskilt boende enligt SoL, i Borås kommande 5 -10 års period

- Följande behov finns:
- Brådskande och angeläget: Ett boende för hemtagning av externplacerade brukare.
- Inom 1-3 år : Ett nytt ersättningsboende för Jössagatan 3
- Inom 1-3 år korttidsboende med 6-8 platser. Ev. ta över ÄO-boende/trygghetslägenheter, eller placera ihop med ett nytt ersättnings boende för Jössagatan 3.
- Inom 4-6 år ersättningsboende för Söderforsgatan.
- I perioder finns behov av utökat stöd för vissa brukare som då kräver enskilt boende.

BILAGOR

Bilagor
Bilaga 1 Fritids och Folkhälsonämnden
Bilaga 2 Förskolenämnden
Bilaga 3 Gymnasie och utbildningsnämnden
Bilaga 4 Kulturnämnden
Bilaga 5 Miljönämnden
Bilaga 6 (1) Sociala omsorgsnämnden LSS
Bilaga 6 Sociala omsorgsnämnden SOC
Bilaga 7 Vård- och äldrenämnden
Bilaga 8 Sdn Ö
Bilaga 9 Sdn N
Bilaga 10 (1) Sdn V
Bilaga 10 (2-4) Sdn V
Bilaga 11 Nettoökningar Förskola
Bilaga 12 Nettoökningar Grundskola

Datum
2017-03-13

Diarienummer
2017/FF0052 280

Tommy Jingfors, 033 – 35 73 66

Lokalresursplan 2018-2020

Förslag till beslut

Fritids- och folkhälsonämnden föreslår att Lokalförvaltningsnämnden, i samråd med Fritids- och folkhälsonämnden, upprättar en långsiktig plan över nya investeringar och reinvesteringar i idrotts- och fritidsanläggningar.

Sammanfattning

Likt fjolårets förslag föreslår Fritids- och folkhälsonämnden att Lokalförvaltningsnämnden, i samråd med Fritids- och folkhälsonämnden, gör ett nytt försök med att upprätta en långsiktig plan över nya investeringar och reinvesteringar i idrotts- och fritidsanläggningar. Planen kommer att underlätta de båda nämndernas arbete samt fungera som en tydlighet mot kommunens föreningar.

Förvaltningens övervägande

I **Boråshallen** har arbetet startat för att göra hallen mer tillgänglig och ändamålsenlig. Det finns en risk att arbetet inte fullföljs i enlighet med den förstudie och prioritering som arbetats fram i Lokalförvaltningsförvaltningen och Fritids- och folkhälsoförvaltningen. Boråshallen är den enda idrottshall som kan erbjuda både bredd- och elitidrott med en publikkapacitet på ca 2 900 besökare. Hallen ”fyller” 60 år i år och är unik i sitt slag och har följaktligen stora behov av underhålls- och renoveringsinsatser men också en potential att ytterligare utvecklas. Oavsett hur diskussionerna om en ny evenemangsarena fortskrider och utvecklas, så har Boråshallen stora behov av tillgängliga och välkomnande publik- och omklädningsutrymmen.

Sedan tidigare har Fritids- och folkhälsonämnden uppvaktat Lokalförvaltningsnämnden om förhållandena vid **SE-vallen** (undermåliga omklädningsrum) samt vid **Björkängsvallen** (klubbhus och omklädningsrum).

Omklädningsrum vid **Sjöbo idrottsanläggning** är också undermåliga och behöver rustas upp alternativt byggas om. Sak samma gäller vid **Svaneholms Idrottsplats**.

Datum
2017-03-13

Diarienummer
2017/FF0052 280

Tommy Jingfors, 033 – 35 73 66

Föreningarna i **Viskafors** har i en gemensam skrivelse framfört ett behov om en utökad lokalkapacitet i Viskafors. Föreningarna vill utöka sin verksamhet inom innebandy, fotboll, motionsgymnastik, brottning samt styrketräning.

Fristad GOIF har uppmärksammat kommunen på behovet av en ny idrottshall i Fristad, då föreningens verksamhet växer och de befintliga tiderna inte räcker till. Damlaget har gjort en succéartad säsong och är på god väg till Allsvenskan. Här har Fritids- och folkhälsonämnden beviljat medel till en egen förstudie utifrån ett föreningsinitiativ. Föreningen har färdigställt förslaget och återkommer med en reviderad investeringskalkyl. Diskussion förs med föreningen hurivida en ny hall ska komma till genom ett anläggningslån där föreningen tar huvudansvaret, alternativt att staden tar ansvar och planerar in hallen i en prioriteringsordning.

Mot bakgrund av kommunens utvecklingspotential och befolkningsutveckling så bör en ny idrottshall planeras i **Sjömarken**. Sandareds IF har också uppvaktat Borås Stad om förbättrade möjligheter till fritidssysselsättning.

Idrottshallen vid Boda skulle lämpa sig mycket bra som Futsalhall, en idrott som ökar lavinartat i Sverige och kan likställas med inomhusfotboll. Borås AIK, som har sin hemvist vid Bodavallen, är också mycket framgångsrika i Futsal. Hallen behöver byggas till alternativt att det byggs en ny hall, som har de fullstora måtten 40x20 m. Hallen ligger i direkt anslutning till Bodaskolan, som växer i elevantal, och som saknar en fullstor hall.

I samband med en eventuell tillbyggnad av **Myråsskolan**, så bör vi utreda möjligheterna till en fullstor idrottshall.

Byttorps IF är en förening som växer och lockar nya medlemmar. De har gjort ett omfattande förankrings- och visionsarbete inom föreningen för att utveckla sin verksamhet och idrottsplats. De önskar att renovera samt bygga om och till sin klubbstuga för att fortsätta vara en attraktiv förening och kunna ta emot nya medlemmar.

I **Tennis- och boulehallen** är förstudien färdig kring planerna på ett Racketcenter, där tanken är att samla de olika racketsporterna med bland annat Borås Badminton i samma lokaler som Elfsborg Tennis. För att det ska vara aktuellt så ska Boulealliansen gå vidare med sina tankar om en ny boulehall vid Kransmossen, där de kan ha en året-runt anläggning för både utomhus- och inomhusspel.

Mötesplatserna är en ny verksamhet i Fritids- och folkhälsonämndens ansvarsområde. Nämnden har en ambition att utveckla dessa till att bli en ”motor” i

Datum
2017-03-13

Diarienummer
2017/FF0052 280

Tommy Jingfors, 033 – 35 73 66

det lokala demokratiarbetet, där medborgarnas inflytande får ta plats. Idag är det AB Bostäder som är hyresvärd och i utvecklingsarbetet kan Lokalförsörjningsförvaltningen spela en viktig roll som samarbetspartner.

Bakgrund

Lokalförsörjningskontoret har i uppdrag att tillhandahålla sunda, ändamålsenliga och miljöanpassade lokaler i rätt tid, till rätt pris samt att vara kommunens samordnande och verkställande organ vid nybyggnad och ändring av kommunens lokaler.

För att uppnå en hög kundnöjdhet försöker Lokalförsörjningsnämnden att fånga upp respektive nämnds lokalbehov i ett tidigt skede. Detta sker genom lokalresursplanen. Syftet med planen är att få en samlad överblick av förändringsbehovet, vilket är av mycket stor vikt för att kunna tillgodose nämndernas kommande behov.

Lokalresursplanen påverkar de beslut och de förslag som Lokalförsörjningsnämnden tillskriver kommunstyrelsen, om vilka projekt som skall genomföras, vilket i sin tur påverkar respektive nämnd och deras verksamhet.

Samverkan

Fritids- och folkhälsoförvaltningen samverkar regelbundet med föreningar i Borås och lyssnar av deras behov av ändamålsenliga lokaler och anläggningar.

BORÅS
STAD

Lokalplan förskola

2018-2030

Innehåll

Inledning.....	2
Befolkningsprognos	3
Behov av förskolor fram till 2030	3
Lokalsammanställning	4
Område Brämhult.....	4
Område Centrum.....	6
Område Göta	7
Område Norrby	9
Område Sjöbo	11
Område Trandared	12
Område Dalsjöfors	13
Område Fristad	14
Område Sandhult.....	15
Område Viskafors.....	17
Sammanfattning av planering och behov.....	18
Sammanfattning av renovering och upprustning.....	19
Passeranläggningar.....	21

Inledning

Det är ett statligt krav att kommunen ska anordna förskoleplats inom fyra månader efter förälder anmält önskemål om förskola. Den politiska ambitionen i Borås Stad är ställd högre än så. Målet är att plats ska kunna erbjudas inom 14 dagar från önskat placeringsdatum. Det är angeläget att plats anvisas i så nära anslutning till boendet som möjligt. Befolkningsprognosen visar på ett ökat behov av platser men även efterfrågandegrad och vistelsetider har ökat. Behovet gäller både i kapacitet i form av fler förskolor men även tillgång till större och mer verksamhetsanpassade lokaler de närmaste åren. Ett byte av verksamhetslokaler ger kortsiktigt negativa ekonomiska konsekvenser men hämtas hem på längre sikt i både ekonomiska och pedagogiska vinster.

Lokalernas beskaffenhet varierar såväl i byggnadsstatus som i ändamålsenlighet. Till stora delar uppfylls kraven, men det finns enheter som behöver åtgärdas för att verksamheten ska uppfylla de krav som ställs på kommunen som huvudman. Förvaltningen ser att vi inte ligger i fas med planering och utbyggnad i förhållande till ökningen i barnantal. Åtgärder måste vidtas omgående. Inom förskolan finns ett antal tillfälliga lokaler. Flera av dessa lokaler är bra och ändamålsenliga, medan andra inte är det. För ett antal av paviljongerna upphör bygglov de närmaste åren och i takt med planerad nybyggnation kommer paviljongerna att avetableras. Utemiljön ska vara ändamålsenlig, säker och möjliggöra en pedagogisk verksamhet. Det kommer att behövas åtgärder, bland annat skydd mot sol och säkrare stängsel på vissa förskolor. Vissa ytor är mer anpassade för skolbarn, såsom en asfalterad skolgård.

Förvaltningen behöver involveras och vara delaktig i samhällsplaneringsprocessen för att i ett tidigt skede kunna fånga upp eventuella planer på förtätningar och större nybyggnationer i kommunen som påverkar behovet av förskolor. Dessutom behövs en långsiktig planering och strategi för lokalplaneringen för att motverka akuta, kortsiktiga och kostsamma lösningar. För förvaltningen är det viktigt att optimera storleken på de förskolor som byggs och att förskolorna utformas så att de lockar till lärande. Förskolor bör helst byggas för 120-240 platser för att ge möjlighet till att bedriva en väl utvecklad pedagogisk verksamhet. En större personalgrupp ger utrymme för olika kompetensområden och inriktningar samt mindre sårbarhet vid exempelvis sjukfrånvaro och lokalerna ger möjlighet till att arbeta med både mindre och större barngrupper vid olika aktiviteter. Fördelarna med större enheter är både verksamhetsmässiga och ekonomiska.

Ett samarbete med grundskolan vid framtagning av lokalplan är av stor vikt, då beslut som sker inom skolans lokaler även kan påverka förskolans lokalplan och tvärtom.

Syftet med lokalplanen är att trygga tillgängligheten till goda och ändamålsenliga lokaler och med en ekonomiskt hållbar plan. Lokalplanen är det underlag som Förskolenämnden lämnar till Lokalförsörjningsnämnden (LFN) för de lokal- och investeringsplaner LFN förelägger Kommunstyrelsen inför kommande budgetarbete.

Befolkningsprognos

Under hela 2000-talet har Borås haft en stabil årlig befolkningsökning. År 2016 blev ökningen 1 392 personer, vilket motsvarar 1,3 %. Detta är något lägre än riket som helhet, som ökade med 1,5 %. Av samtliga inflyttade personer till Borås kom 27 % från utlandet. För att kunna uppskatta behovet av förskoleplatser över tid används befolkningsprognosen som grund. Asylsökande som befinner sig i Borås ingår inte i varken befolkningsstatistiken eller befolkningsprognosen förrän de eventuellt blir folkbokförda i Borås. De flesta barn antas gå på en närliggande förskola i förhållande till sitt boende så geografiska områden har en stor betydelse.

Behov av förskolor fram till 2030

Det vi kan utläsa av statistik och prognos är att Borås Stad kan vänta en ökning av förskolebarn fram till 2030 med runt 800 barn. Det är av stor vikt att vi redan nu planerar för fler förskoleplatser inom de områden som vi ser har störst ökning.

Ett minskat behov, som också behöver planeras för, ser vi inom Dalsjöfors, Fristad, Sandhult och Viskafors. Av erfarenhet vet vi dock att det kommer att ske vissa förändringar i prognosen över tid och då oftast till ett högre behov snarare än ett lägre.

Sedan måste vi även ta hänsyn till de olika exploateringar av bostadsområden som redan nu aviseras av kommunala aktörer såväl som privata.

- På Hestra planeras 800-1 000 bostäder att byggas. Preliminär byggstart är 2020 och området beräknas vara färdigbyggt år 2030. Beroende på utvecklingen av det nybyggnationsförslag som finns ser vi ett behov av flera nya förskolor.
- Ett planprogram finns för Bergdalen, Norrmalm, Tokarpsberg med bostäder, skola och förskola på en yta som knyter samman Bergdalen men Liljeberget. Vi ser ett behov av en förskola med 120 platser från år 2020.
- På Bergsäter finns ett planprogram för att möjliggöra byggnation av bostäder, skola och förskola i kvarteret Åkermyntan. Idag används området för industrier. Totalt sett handlar det om ca 530 bostäder.
- Vid Hulta Torg finns en detaljplan för en stor ombyggnation med ytterligare 100 bostäder.
- En detaljplan har tagits fram för Byttorp vilken innebär en förtätning och utökning med ca 120 lägenheter i området.
- Regementsområdet och Nedre Norrby är områden där det planeras ytterligare bostäder. Beslut kring Götalandsbanan inväntas för att gå vidare i dessa ärenden.
- Det finns även ett planprogram för Sjöbo, Nordskogen. Här bedöms störande verksamheter i området behöva omlokaliseras innan arbetet kan gå vidare.
- I Viared byggs bostäder och behov av en förskola utreds i relation till byggnationen.

Tabellen nedan visar prognos för antal barn per område i åldrarna 0-5 år.

Ålder 0-5 år	2017	2018	2019	2020	2021	2030
Brämhult	1 291	1 277	1 210	1 146	1 095	1 210
Centrum	814	849	944	978	1 029	1 188
Göta	913	923	937	996	1 029	1 011
Norrby	1 075	1 113	1 121	1 247	1 368	1 593
Sjöbo	476	463	512	538	565	679
Trandared	762	768	819	817	837	944
Dalsjöfors	864	866	855	825	807	698
Fristad	807	804	786	758	733	582
Sandhult	783	810	788	779	774	727
Viskafors	494	490	496	494	472	423
Totalt	8 279	8 363	8 468	8 578	8 709	9 055

Lokalsammanställning

Område Brämhult

Till området hör Hässleholmen/Boda.

Behovet av fler förskoleplatser på Hässleholmen är mycket stort och det behövs ytterligare en förskola i området. Den stora efterfrågan beror på att det finns en eftersläpning i produktionen av förskoleplatser i förhållande till behovet. I relativt stor utsträckning bor det fler personer i varje lägenhet (större familjer). Borttagandet av vårdnadsbidraget skapar också behov av fler platser. Avetablering av en fristående enhet i området har även skapat ett ökat behov.

Det pågår ett planprogramarbete för Brämhult i syfte att bygga fler bostäder i området. Om det tillkommer fler bostäder behövs ytterligare en förskola, vilket bör beaktas redan i arbetet med planprogrammet.

Brämhult	2017		2018		2019		2020		2021		2030	
	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst
Ängsgårdens förskola	135	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Bodagårdens förskola	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Dammens förskola	50	50	50	50								
Milstensgårdens förskola	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Milstensgården Dygnet-runt	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Milstensgläntans förskola	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Våglängsgårdens förskola	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Tunnlandsgårdens förskola	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Hässlegårdens förskola	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125
Bäckaryds förskola	105	105	105	105	105	105	105	105	105	105	105	105
Naturlekens förskola	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Holmens förskola	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
<i>Kärrabäcken, 120 (november 2017)</i>		120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
<i>Tunnlandsgatan, 120 (januari 2019)</i>					120	120	120	120	120	120	120	120
<i>Svensgårde, 120</i>									120	120	120	120
Brämhult - planerad produktion	845	910	910	910	980	980	980	980	980	980	980	980
Befolkningsprognos, 0-5	1 291	1 291	1 277	1 277	1 210	1 210	1 146	1 146	1 095	1 095	1 210	1 210
Förväntat behov 84,6%	1 092	1 092	1 080	1 080	1 024	1 024	970	970	926	926	1 024	1 024

Från området placeras ca 100 barn mot andra upptagningsområden, samtidigt placeras runt 70 barn på område Brämhult från andra upptagningsområden i staden. Närmare 50 barn från områ-

det går i fristående verksamhet. En långsiktig prognos indikerar att det finns behov av ytterligare en förskola i området förutom de som redan är planerade, Tunnländsgatan och Kärrabacken. Det finns också behov av nybyggnation av förskola för att byta ut icke ändamålsenliga lokaler.

Planerade byggnationer

Dammens förskola – Bygglov för Dammens förskola behöver förlängas ytterligare ett år tills Tunnländsgatan öppnar, då Dammens förskola kan avvecklas.

Naturlekens förskola – Förskolan har inte ändamålsenliga lokaler eller utemiljö och kan inte ta emot barn under tre år.

Kärrabacken – Ny förskola med 120 platser från november 2017.

Tunnländsgatan – Ny förskola med 120 platser från januari 2019. Förstudie pågår.

Svensgårde - Ny förskola med 120 platser från 2021.

Behov av byggnation

Hässleholmen - På längre sikt finns behov av ytterligare en förskola i området.

Renovering och upprustning

Ängsgårdens förskola – Förskolan är i behov av att rustas upp både in- och utvändigt.

Milstensgläntans förskola – Lokalerna är inte ändamålsenliga och det finns brister i utemiljön.

Våglängdsgårdens förskola – Lokalerna är inte ändamålsenliga och det finns brister i utemiljön.

Hässlegårdens förskola – Utemiljön behöver rustas upp. Tre av sex hemvister på förskolan är kvar att renoveras. En hemvist per år är att föredra.

Naturlekens förskola – Staketet runt förskolan behöver ses över då barnen kan klättra över.

Holmens förskola - Lokalerna är inte ändamålsenliga och det finns stora brister i utemiljön.

Avetableringar

Ängsgårdens förskola – När Kärrabacken öppnar under hösten 2017 stänger två paviljonger på Ängsgården.

Område Centrum

Till området hör även Norrmalm, Bergdalen, Lugnet, Villastaden och Östermalm.

Område Centrum är i ett stort behov av fler förskoleplatser. Området utvecklas och förtätas med bostäder och en utbyggnad av förskolor i stadens centrala delar är av mycket stor vikt.

Ett planprogram finns för Bergdalen, Norrmalm, Tokarpsberg med bostäder, skola och förskola på en yta som knyter samman Bergdalen men Liljeberget. Vi ser ett behov av en förskola med 120 platser från år 2020.

Centrum	2017		2018		2019		2020		2021		2030	
	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst
Björkängens förskola	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Kvarngårdens förskola	35	35	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55
Mariagårdens förskola	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Skogsängens förskola	120	130	160	160	160	160	160	160	160	160	160	160
Skogsängen mini*	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Liljebergets förskola	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sagans paviljonger	40											
Östermalmsgårdens förskola	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Tokarpsbergs förskola	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
<i>Sagans förskola, 120 (augusti 2017)</i>		120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
<i>Tokarpsberg, 120</i>							120	120	120	120	120	120
<i>Centrum, 120</i>							120	120	120	120	120	120
Centrum - planerad produktion	602	689	739	739	739	739	979	979	979	979	979	979
Befolkningsprognos, 0-5	814	814	849	849	944	944	978	978	1 029	1 029	1 188	1 188
Förväntat behov 92,6%	754	754	786	786	874	874	906	906	953	953	1 100	1 100

*Från bösten 2017 flyttar tidigare Kvarngården mini till lokalerna på Skogsängens förskola och byter namn till Skogsängen mini.

Från området placeras drygt 30 barn mot andra upptagningsområden, samtidigt placeras närmare 80 barn i område Centrum från andra upptagningsområden i staden. Runt 50 barn från området går i fristående verksamhet. Prognosen visar tydligt att det finns behov av ytterligare förskoleplatser i området.

Planerade byggnationer

Sagans förskola (Sagavallen) – Ny förskola med 120 platser från augusti 2017.

Skogsängens förskola – Utökar för 40 platser från augusti 2017 samt för Skogsängen minis verksamhet, för barn med flerfunktionsnedsättningar.

Behov av byggnation

Centrum - Finns behov av en ny förskola med 120 platser från år 2020.

Tokarpsberg – Finns behov av en ny förskola med 120 platser från år 2020.

Renovering och upprustning

Björkängens förskola – Förskolan är i behov av viss renovering invändigt i form av nya golv och målning av väggar.

Kvarngårdens förskola – Hela utemiljön är i behov av upprustning. Behov av renovering av båda våningsplanen, bland annat av kök, är stort.

Mariagårdens förskola – Utemiljön behöver rustas upp. Invändigt behöver en del ytskikt och fönster ses över.

Liljebergets förskola – Gräsmattorna behöver ses över då de på sina ställen är helt bortslitna.

Tokarpsbergs förskola – Behov av omfattande invändig renovering.

Avetableringar

Sagans paviljong – Avvecklas till sommaren 2017 då nya Sagans förskola öppnar.

Område Göta

I området ingår även Kristineberg, Hedvigsborg, Druvefors och Dammsvedjan.

Göta är ett område som växer och har ett behov av fler platser.

Regementsområdet är ett område som även kan komma att behöva förskola då det finns planer för flertalet bostäder i området. Beslut kring Götalandsbanan inväntas.

Område Göta	2017		2018		2019		2020		2021		2030	
	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst
Moldeparkens förskola	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Götagårdens förskola	40	40	40	40								
Hedvigsborgsgårdens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Kristinegårdens förskola	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Linneagårdens förskola	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75
Lorensbergsgårdens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Förskolan LärKan	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130
<i>Silverpoppen, 120 (juni 2019)</i>					120	120	120	120	120	120	120	120
<i>Druvefors, 140</i>							140	140	140	140	140	140
<i>Regementsområdet, 140</i>												
Göta - planerad produktion	565	565	565	565	645	645	785	785	785	785	785	785
Befolkningsprognos, 0-5	913	913	923	923	937	937	996	996	1 029	1 029	1 011	1 011
Förväntat behov 94,3%	861	861	870	870	884	884	939	939	970	970	953	953

Från området placeras drygt 60 barn mot andra upptagningsområden, samtidigt placeras runt 40 barn i område Göta från andra upptagningsområden i staden. Runt 50 barn från området går i fristående verksamhet. Prognosen visar tydligt att det finns behov av ytterligare förskoleplatser i området.

Planerade byggnationer

Silverpoppeln – Ny förskola med 120 platser från januari 2019. Projektering av förskolan är igång.

Behov av byggnation

Druvefors – Finns behov av en ny förskola med 140 platser från 2020.

Regementet – Kommer att finnas ett behov av en förskola med 140 platser i samband med att bostäder byggs.

Renovering och upprustning

Kristinegårdens förskola – Omfattande behov av renovering både in- och utvändigt. Planerad ombyggnation 2019 som eventuellt kan kräva ersättningslokaler. Stort underhållsarbete pågår redan nu på grund av ett flertal konstaterade vattenskador.

Götagården – Förskolan är i ett stort behov av renovering.

Avetableringar

Moldeparkens förskola – En paviljong på Moldeparken planeras stänga när Silverpoppeln öppnar.

Götagårdens förskola – Lokalen har liten verksamhetsyta och flera våningsplan. Förskolan planeras stänga när Silverpoppeln öppnar.

Linneagårdens förskola – Bör avvecklas utifrån nuvarande skick. Utemiljön behöver rustas upp. Lokalerna är inte funktionella och är svårarbetade arbetsmiljömässigt då de ligger på fyra nivåer. Fasad och entrédörrar behöver ses över. Köket behöver byggas om.

Lorensbergsgårdens förskola – Lokalen har liten verksamhetsyta och trånga kapprum. I dagsläget är inte byggnationen av nya förskolor tillräckligt stor för att täcka behovet av platser, vilket gör att förskolan behöver vara kvar.

Område Norrby

I området ingår även Byttorp, Tullen, Hestra och Ekås.

Det finns ett stort behov av att bygga ytterligare en förskola på Norrbyområdet.

Borås Stad har tagit fram en detaljplan för Byttorp vilken innebär en förtätning och utökning med cirka 120 lägenheter i området.

Hestra är ett område som växer kraftigt och behov finns av ytterligare en förskola i området till år 2020. I ”Planprogram för Torpa-Hestra 4:1 med fler” möjliggörs en förtätning med cirka 800-1 000 nya bostäder med preliminär byggstart 2020. Här ser förvaltningen ett behov av flera förskolor beroende på utvecklingen av det nybyggnationsförslag som finns. Området beräknas vara färdigutbyggt år 2030.

Nedre Norrby är ett område där det planeras ytterligare bostäder. Beslut kring Götalandsbanan inväntas.

Område Norrby	2017		2018		2019		2020		2021		2030	
	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst
Byttorpsgårdens förskola	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Nattviolen (dag)	7											
Virvelvindens förskola	60	60	60	60	60							
Kärnhuset	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140
Gärdesgårdens förskola	24	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Hällegårdens förskola	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Kronängsgårdens förskola	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55
Norrby skolans förskola	180	180	180	180	180	180						
Norrbygårdens förskola	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Parkgårdens förskola	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Positivgårdens förskola	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
Tullagårdens förskola	24	24	24									
<i>KreaNova, 120 (augusti 2018)</i>				120	120	120	120	120	120	120	120	120
<i>Byttorp (skolgården), 120</i>						120	120	120	120	120	120	120
<i>Kronängsparken / annat Norrby, 140</i>							140	140	140	140	140	140
<i>Hestra (Sjögälantan/Trädgårdsstaden), 140</i>							140	140	140	140	140	140
<i>Nedre Norrby, 140</i>												
<i>Triangeln/Tullen, 140</i>												
<i>Hestra planprogram 800-100 bostäder</i>												
Norrby - planerad produktion	714	708	708	804	804	864	964	964	964	964	964	964
Befolkningsprognos, 0-5	1 075	1 075	1 113	1 113	1 121	1 121	1 247	1 247	1 368	1 368	1 593	1 593
Förväntat behov 90,0%	968	968	1 002	1 002	1 009	1 009	1 122	1 122	1 231	1 231	1 434	1 434

Från området placeras runt 40 barn mot andra upptagningsområden, samtidigt placeras drygt 50 barn i område Norrby från andra upptagningsområden i staden. Drygt 70 barn från området går i fristående verksamhet. Prognosen visar tydligt att det finns behov av ytterligare förskoleplatser i området.

Planerade byggnationer

KreaNova – Ny förskola med 120 platser från augusti 2018.

Byttorp – Ny förskola på skolgården med 120 platser från hösten 2019.

Behov av byggnation

Norrby (Kronängsparken) – Behov av en ny förskola med 140 platser då Grundskoleförvaltningen önskar ta över lokalerna på Norrbyskolan.

Hestra (Sjögläntan/Trädgårdsstaden) – Behov finns av ytterligare en förskola med 140 platser från år 2020.

Nedre Norrby – När området Nedre Norrby byggs finns behov av 140 förskoleplatser.

Triangeln/Tullen – Finns behov av ytterligare en förskola med 140 platser beroende på hur stor byggnationen i området blir.

Hestra (Planprogram Torpa-Hestra 4:1) – Utredds i relation till byggnation

Renovering och upprustning

Kärnhuset – Behov av en gångväg till busshållplats eller att vägen breddas.

Hällegårdens förskola – Förskolans utemiljö är i behov av att ses över och rustas upp. Köket behöver uppgraderas med bland annat spis och stekbord.

Norrbyskolans förskola – Det krävs en total upprustning av utemiljön. Finns idag endast asfalt.

Norrbygårdens förskola – Utemiljön måste ses över och rustas upp. Invändigt är lokalerna i behov av uppfräschning och ommålning. Det finns ett rum i källaren som står oanvänt där hel-täckningsmatta behöver tas bort och viss renovering behöver ske för att verksamheten ska kunna nyttja rummet.

Parkgårdens förskola – Utemiljön är i stort behov av att rustas upp och anpassas till en pedagogisk verksamhet. Nya grindar behövs på gården. Invändigt är lokalerna i behov av renovering. Golven är slitna och svårstädade och väggar behöver målas.

Positivgårdens förskola – Renovering behöver ske av hela förskolan invändigt i form av målning och byte av golvmattor. Det behöver även sättas upp en vägg mellan barnens toaletter.

Avetableringar

Virvelvindens förskola – Paviljongerna stängs när Byttorps förskola öppnar.

Gärdesgårdens förskola – Förskolan är belägen i lägenheter och saknar helt utegård och bör avvecklas på sikt.

Tullagårdens förskola – Kan eventuellt avvecklas under våren 2018 då KreaNova öppnar, beroende på hur behovet av platser ser ut i området.

Område Sjöbo

Till området hör även Alideberg.

Ytterligare förskolor behöver etableras i takt med att Nordskogen, Sjöbo ängar och Tosseryd blir bebyggda. Det finns även ett planprogram för Sjöbo, Nordskogen. Här bedöms störande verksamheter i området behöva omlokaliseras innan arbetet kan gå vidare.

Sjöbo	2017		2018		2019		2020		2021		2030	
	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst
Trollgårdens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Savannens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Solgårdens förskola	56	56	56	56	56	56						
Skattkistans förskola	90	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sjöbogårdens förskola	60	60	60	60	60	60						
<i>Alideberg, 140</i>							140	140	140	140	140	140
<i>Sjöbo, 140</i>							140	140	140	140	140	140
Sjöbo - planerad produktion	326	336	336	336	336	336	500	500	500	500	500	500
Befolkningsprognos, 0-5	476	476	463	463	512	512	538	538	565	565	679	679
Förväntat behov 85,3%	406	406	395	395	437	437	459	459	482	482	579	579

Från området placeras närmare 20 barn mot andra upptagningsområden, samtidigt placeras närmare 30 barn på område Sjöbo från andra upptagningsområden i staden. Drygt 30 barn från området går i fristående verksamhet. Prognosen visar tydligt att det finns behov av ytterligare förskoleplatser i området.

Planerade byggnationer

Behov av byggnation

Sjöbo – Behov av en ny förskola med 140 platser år 2020.

Alideberg – Ny förskola med 140 platser från 2020.

Renovering och upprustning

Solgårdens förskola – Utemiljön är i stort behov av att rustas upp och anpassas till pedagogisk verksamhet.

Sjöbogårdens förskola – Förskolan är i behov av renovering.

Avetableringar

Solgårdens förskola – Externt hyrda paviljonger som avvecklas när ny förskola byggs på Alideberg.

Sjöbogårdens förskola – Förskolan avvecklas när ny förskola byggs på Sjöbo. Lokalerna är bristfälliga.

Område Trandared

Till området hör även Hulta, Bergsäter, Brotorp och Sörmarken.

AB Bostäder planerar för ytterligare cirka 100 bostäder vid Hulta Torg. Det kommer att medföra en ökad efterfrågan på förskoleplatser. Det pågår även detaljplanearbete för fler bostäder på Bergsäter med ca 530 bostäder. Ett ökat behov av förskoleplatser skulle kunna tillgodoses med en ny förskola på Bergsäter.

Trandared	2017		2018		2019		2020		2021		2030	
	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst
Trandaredsgårdens förskola	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Södergårdens förskola	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Östergårdens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Sörmarksgårdens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Hulta Torgs förskola	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Hulta Ångars förskola	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
<i>Kransmossen, 120 (september 2017)</i>		<i>120</i>	<i>120</i>	<i>120</i>	<i>120</i>	<i>120</i>	<i>120</i>	<i>120</i>	<i>120</i>	<i>120</i>	<i>120</i>	<i>120</i>
<i>Bergsäter, 140</i>					<i>140</i>	<i>140</i>	<i>140</i>	<i>140</i>	<i>140</i>	<i>140</i>	<i>140</i>	<i>140</i>
Trandared - planerad produktion	560	680	680	680	820	820	820	820	820	820	820	820
Befolkningsprognos, 0-5	762	762	768	768	819	819	817	817	837	837	944	944
Förväntat behov 92,6%	706	706	711	711	758	758	757	757	775	775	874	874

Från området placeras närmare 60 barn mot andra upptagningsområden, samtidigt placeras närmare 80 barn på område Trandared från andra upptagningsområden i staden. Närmare 30 barn från området går i fristående verksamhet.

Planerade byggnationer

Kransmossen – Ny förskola med 120 platser från september 2017.

Bergsäter – Ny förskola med 140 platser från 2019.

Behov av byggnation

Hulta - Hundra nya lägenheter innebär behov av ytterligare en förskola. Bergsätters förskola täcker bara behov från Bergsätters område samt till viss del Centrum och Göta.

Renovering och upprustning

Trandaredsgårdens förskola – De gamla hemvisterna är i stort behov av renovering. Väggar behöver målas och golvmattor bytas ut.

Södergårdens förskola – Förskolans utemiljö behöver rustas upp. Invändigt är förskolan i stort behov av renovering. Många ytor behöver målas om och golvmattor behöver bytas ut. För att skilja skötrum och en del av toaletterna och målrum åt behöver en vägg sättas upp. En del av hemvister har gamla kök.

Avetableringar

Tåmarksgårdens förskola – Avvecklas under hösten 2017 när Kransmossens förskola öppnar, då förskolan är externt hyrd och har en avdelning.

Område Dalsjöfors

Förutom Dalsjöfors inkluderas även Aplared, Dannike, Gånghester, Målsryd, Rångedala och Äspered i område Dalsjöfors.

Generationsväxling och nybyggnation samt asylboenden medför en ökad efterfrågan på förskoleplatser i Dalsjöfors. Förskolans behov av ytterligare lokaler i Dalsjöfors behöver samplaneras med grundskolans behov eftersom flera förskolor inryms i skollokalerna.

Alprosgårdens paviljonger och Utsiktens förskola i badhuset avvecklas då lokalerna inte är ändamålsenliga. För att kunna göra detta behöver 80 platser i en annan lokal skapas.

Arbetet med att bygga en ny förskola med 120 platser i Gånghester har påbörjats och en framställan om att starta förstudie har behandlats i Förskolenämnden. Placeringen av den nya förskolan möjliggör ett bredare geografiskt upptagningsområde och behöver täcka efterfrågan på förskoleplatser inom andra områden.

I Äspered ökar efterfrågan på förskoleplatser. Förskolan samverkar med skolan för att klara efterfrågan. En förstudie för att bygga ut förskolan är genomförd.

Dalsjöfors	2017		2018		2019		2020		2021		2030	
	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst
Dalsjögårdens förskola	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Kerstinsgårdens förskola	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Alprosgårdens förskola	40	40	40	40	40	40						
Utsiktens förskola	40	40	40	40	40	40						
Dannike förskola	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Rångedalagårdens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Äsperedsgårdens förskola	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Målsryd DBV	5											
Lövängens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Skogsläntans förskola	135	135	135	135	120	120	120	120	120	120	120	120
Aplared, klubbstuga	20	20	20	20								
Aplareds förskola	20	20	20	20	40	40	40	40	40	40	40	40
<i>Gånghester, 120</i>					120	120	120	120	120	120	120	120
<i>Dalsjöfors, 80</i>							80	80	80	80	80	80
<i>Äspered, 20</i>					20	20	20	20	20	20	20	20
Dalsjöfors - planerad produktion	660	655	655	655	780	780	780	780	780	780	780	780
Befolkningsprognos, 0-5	864	864	866	866	855	855	825	825	807	807	698	698
Förväntat behov 92,3%	797	797	799	799	789	789	761	761	745	745	644	644

Från området placeras drygt 20 barn mot andra upptagningsområden, ett fåtal barn från andra upptagningsområden i staden placeras i område Dalsjöfors. Drygt 10 barn från området går i fristående verksamhet.

Planerade byggnationer

Gånghester – Ny förskola med 120 platser från 2021.

Dalsjöfors – Ersättningslokaler/ny förskola med 80 platser från 2020 för att ersätta Utsiktens förskola och Alprosgårdens paviljonger.

Äspered – Tillbyggnad av förskolan med 20 platser från 2019.

Behov av byggnation

Aplared – Bygga ut befintlig förskola med 20 platser från 2019.

Renovering och upprustning

Kerstingsgårdens förskola – En av hemvisterna är i stort behov av renovering och ett par andra hemvister i behov av viss upprustning.

Dannike förskola – Det saknas en stimulerande utemiljö och gården är liten.

Rångedalagårdens förskola – Utemiljön är inte ändamålsenlig och behöver ses över.

Skogsglántan förskola – Förskolan behöver rustas upp invändigt. Målning behöver ske av ett flertal ytor och toaletter behöver renoveras.

Avetableringar

Alprosgårdens förskola – När ersättningslokaler finns framtagna avetableras förskolan.

Utsiktens förskola – När ersättningslokaler finns framtagna avetableras förskolan.

Skogsglántans förskola – När ny förskola i Gånghester öppnar kan en paviljong stängas på Skogsglántans förskola.

Aplared, klubbstugan – Kan avvecklas när Aplareds förskola byggs ut med 20 platser.

Område Fristad

I området inkluderas även Sparsör, Bredared, Borgstena och Frufällan.

Fristad	2017		2018		2019		2020		2021		2030	
	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst
Växthusets förskola	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75
Asklandagårdens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Ljungagårdens förskola	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Lekåsens förskola	40	40										
Skogsstjärnans förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Torggårdens förskola	40	40										
Sikgårdens förskola	20	20										
Blåklintens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Lilla Safirens förskola	40	40	40	40	40	40						
Trollevi förskola	80	80	80	80	80	80						
Frufällegårdens förskola	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
<i>Tällbacken, 120 (februari 2018)</i>			120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
<i>Vinkelvägen, Sparsör 120</i>							120	120	120	120	120	120
Fristad - planerad produktion	675	675	695	695	695	695	695	695	695	695	695	695
Befolkningsprognos, 0-5	807	807	804	804	786	786	758	758	733	733	582	582
Förväntat behov 90,5%	730	730	728	728	711	711	686	686	663	663	527	527

Från området placeras runt 10 barn mot andra upptagningsområden och ungefär lika många barn från andra upptagningsområden i staden placeras i område Fristad. Knappt 10 barn från området går i fristående verksamhet.

Planerade byggnationer

Tallbacken – Ny förskola med 120 platser från februari 2018. Projektering pågår.

Vinkelvägen, Sparsör – Ny förskola med 120 platser från 2020.

Behov av byggnation

Renovering och upprustning

Avetableringar

Torggårdens förskola – Förskolan är lokaliserad i en förhyrd lokal och stänger när Tallbacken byggs.

Sikgårdens förskola – Förskolan är lokaliserad i en förhyrd lokal och avvecklas när Tallbacken öppnar.

Lekåsens förskola - Förskolan är lokaliserad i en förhyrd lokal och avvecklas när Tallbacken öppnar, då behovet av platser i Fristad täcks av Tallbacken.

Lilla Safirens förskola – Förskolan är lokaliserad i paviljonger och avvecklas när ny förskola på Vinkelvägen byggs.

Trollevi förskola – Förskolan är lokaliserad i paviljonger och avvecklas när ny förskola på Vinkelvägen byggs.

Område Sandhult

I området inkluderas Sandhult, Sandared, Sjömarken och Hedared.

Förskolorna i området är generellt sett i mycket gott skick.

Sandhult är ett område som växer på grund av planerad nybyggnation och det finns ett behov av fler förskoleplatser inom området. Sjömarken och Sandared expanderar och i Viared bygger man bostäder. I Sandared är en ny förskola planerad att byggas på Strandvägen. Det finns även behov av en förskola Sjömarken och där pågår planarbete. I Viared finns det ännu inga planer på nybyggnation av förskola.

Sandhult	2017		2018		2019		2020		2021		2030	
	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst
Björkgårdens förskola	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Ekegårdens förskola	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Kullagårdens förskola	105	105	105	105	105	105	105	105	105	105	105	105
I Ur och Skur Kvarnen	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Melltorps förskola	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Nordtorps förskola	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35
Rullans förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Sjögårdens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
<i>Sandared strand, 120</i>						120	120	120	120	120	120	120
<i>Badstrandsvägen, 120</i>							120	120	120	120	120	120
<i>Viared</i>												
<i>Norra gränsvägen</i>												
Sandhult - planerad produktion	610	610	610	610	610	730	850	850	850	850	850	850
Befolkningsprognos, 0-5	783	783	810	810	788	788	779	779	774	774	727	727
Förväntat behov 95,1%	738	738	764	764	743	743	735	735	730	730	686	686

Från området placeras runt 25 barn mot andra upptagningsområden och ungefär lika många barn från andra upptagningsområden i staden placeras i område Sandhult. Drygt 20 barn från området går i fristående verksamhet.

Planerade byggnationer

Sandared strand – Ny förskola med 120 platser från 2019.

Badstrandsvägen, Sjömarken – Ny förskola med 120 platser från 2020.

Behov av byggnation

Viared – Utredds i relation till byggnation.

Norra gränsvägen – Utredds i relation till byggnation.

Renovering och upprustning

Ekegårdens förskola – Tegelfasaden på förskolan har börjat ge med sig och det lossnar bitar. Invändigt finns behov av att byta ut golvmattor i hallar och skötrum. Nya kök behövs på ett par hemvister och personaltoaletten behöver ses över.

Avetableringar

Nordtorps förskola – Kan eventuellt avvecklas om ny förskola byggs i Sandared.

Sjögårdens förskola – Kan eventuellt avvecklas om ny förskola byggs i Sandared.

Område Viskafors

Förutom Viskafors inkluderas Svaneholm, Rydboholm och Kinnarumma i området.

Svaneholm är ett område som behöver prioriteras. Det saknas förskoleplatser och lokalerna är inte ändamålsenliga.

Viskafors	2017		2018		2019		2020		2021		2030	
	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst	vår	höst
Förskolan I Ur och Skur Kräkan	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Falkungens förskola	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Herrgårdslekens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Pumpkällagårdens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Svanungens förskola	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Ängsjögårdens förskola	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Viskafors - planerad produktion	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350
Befolkningsprognos, 0-5	494	494	490	490	496	496	494	494	472	472	423	423
Förväntat behov 85,1%	420	420	417	417	422	422	420	420	402	402	360	360

Från området placeras närmare 30 barn mot andra upptagningsområden och runt 10 barn från andra upptagningsområden i staden placeras i område Viskafors. Ca 10 barn från området går i fristående verksamhet.

Planerade byggnationer

Behov av byggnation

Svaneholm – I dag bedrivs förskoleverksamhet delvis i källarplan och i personalrum. Behov finns av ändamålsenliga lokaler med möjlighet att ta emot de förskolebarn som finns i området. Byggnation av ny förskola i anslutning till skolan är önskvärt med 100 platser. Detta ger även möjlighet till att inrymma verksamhet för öppen förskola.

Renovering och upprustning

Falkungens förskola – Paviljonger etableras då Falkungen behöver träda ur lokalerna på Kinnarummaskolan under augusti 2017. En viss del av skolgården behöver hägnas in och utemiljön kvalitetssäkras. I framtiden behövs det självklart byggas en stationär förskola.

Herrgårdslekens förskola – Det behövs en allmän upprustning av utemiljön.

Pumpkällagårdens förskola – Utemiljön behöver ses över. Uteförrådet behöver rustas upp, del av nätstaket bytas ut och hela staketet ses över, lekmiljön rustas upp och översyn av träfasad och ytterdörrar. Förskolan kan byggas ut om behov finns av fler platser.

Svanungens förskola – Utemiljön behöver ses över och fönster bytas ut.

Ängsjögårdens förskola – Utemiljön behöver rustas upp när det gäller den gamla delen av förskolan och anpassas till pedagogisk verksamhet.

Avetableringar

Sammanfattning av planering och behov

Byggnation	Driftstart
Dammens förskola	Förlängt bygglov
Tallbacken	Februari 2018
KreaNova	Augusti 2018
Silverpoppeln	Februari 2019
Förskola Byttorp	2019
Förskola Sandared	2019
Tunnlandsgatan	Februari 2019
Gånghester	2019
Bergsäter	2019
Äspered	2019, tillbyggnad av förskola.
Aplared	2019, tillbyggnad av förskola.
Badstrandsvägen	2020
Vinkelvägen Sparsör	2020
Dalsjöfors	2020
Norrby (Kronängsparken)	2020
Hestra	2020
Tokarpsberg	2020
Centrum	2020
Druvefors	2020
Alideberg	2020
Sjöbo	2020
Svensgårde	2021
<i>Svaneholm</i>	<i>Behov av ändamålsenliga lokaler.</i>
<i>Regementet</i>	<i>I samband med byggnation av bostäder.</i>
<i>Nedre Norrby</i>	<i>När området byggs finns behov.</i>
<i>Tullen/Triangeln</i>	<i>Beroende på hur stor byggnationen blir.</i>
<i>Viared och Norra Gränsvägen</i>	<i>Utreds i relation till byggnation.</i>

Sammanfattning av renovering och upprustning

Ängsgårdens förskola – Förskolan är i behov av att rustas upp både in- och utvändigt.

Milstensgläntans förskola – Lokalerna är inte ändamålsenliga och det finns brister i utemiljön.

Våglängdsgårdens förskola – Lokalerna är inte ändamålsenliga och det finns brister i utemiljön.

Hässlegårdens förskola – Utemiljön behöver rustas upp. Tre av sex hemvister på förskolan är kvar att renoveras. En hemvist per år är att föredra.

Naturlekens förskola – Staketet runt förskolan behöver ses över då barnen kan klättra över.

Holmens förskola - Lokalerna är inte ändamålsenliga och det finns stora brister i utemiljön.

Björkängens förskola – Förskolan är i behov av viss renovering invändigt i form av nya golv och målning av väggar.

Kvarngårdens förskola – Hela utemiljön är i behov av upprustning. Behov av renovering av båda våningsplanen, bland annat av kök, är stort.

Mariagårdens förskola – Utemiljön behöver rustas upp. Invändigt behöver en del ytskikt och fönster ses över.

Liljebergets förskola – Gräsmattorna behöver ses över då de på sina ställen är helt bortslitna.

Tokarpsbergs förskola – Behov av omfattande invändig renovering

Kristinegårdens förskola – Omfattande behov av renovering både in- och utvändigt. Planerad ombyggnation 2019 som eventuellt kan kräva ersättningslokaler. Stort underhållsarbete pågår redan nu på grund av ett flertal konstaterade vattenskador.

Kärnhuset – Behov av en gångväg till busshållsplats eller att vägen breddas.

Hällegårdens förskola – Förskolans utemiljö är i behov av att ses över och rustas upp. Köket behöver uppgraderas med bland annat spis och stekbord.

Norrby skolans förskola – Det krävs en total upprustning av utemiljön. Finns idag endast asfalt.

Norrbygårdens förskola – Utemiljön måste ses över och rustas upp. Invändigt är lokalerna i behov av uppfräschning och ommålning. Det finns ett rum i källaren som står oanvänt där heltäckningsmatta behöver tas bort och viss renovering behöver ske för att verksamheten ska kunna nyttja rummet.

Parkgårdens förskola – Utemiljön är i stort behov av att rustas upp och anpassas till en pedagogisk verksamhet. Nya grindar behövs på gården. Invändigt är lokalerna i behov av renovering. Golven är slitna och svårstädade och väggar behöver målas.

Positivgårdens förskola – Renovering behöver ske av hela förskolan invändigt i form av målning och byte av golvmattor. Det behöver även sättas upp en vägg mellan barnens toaletter.

Solgårdens förskola – Utemiljön är i stort behov av att rustas upp och anpassas till pedagogisk verksamhet.

Sjöbogårdens förskola – Förskolan är i behov av renovering.

Trandaredsgårdens förskola – De gamla hemvisterna är i stort behov av renovering. Väggar behöver målas och golvmattor bytas ut.

Södergårdens förskola – Förskolans utemiljö behöver rustas upp. Invändigt är förskolan i stort behov av renovering. Många ytor behöver målas om och golvmattor behöver bytas ut. För att skilja skötrum och en del av toaletterna och målarrum åt behöver en vägg sättas upp. En del av hemvister har gamla kök.

Kerstinsgårdens förskola – En av hemvisterna är i stort behov av renovering och ett par andra hemvister i behov av viss upprustning.

Dannike förskola – Det saknas en stimulerande utemiljö och gården är liten.

Rångedalagårdens förskola – Utemiljön är inte ändamålsenlig och behöver ses över.

Skogsläntan förskola – Förskolan behöver rustas upp invändigt. Målning behöver ske av ett flertal ytor och toaletter behöver renoveras.

Ekegårdens förskola – Tegelfasaden på förskolan har börjat ge med sig och det lossnar bitar. Invändigt finns behov av att byta ut golvmattor i hallar och skötrum. Nya kök behövs på ett par hemvister och personaltoaletten behöver ses över.

Falkungens förskola – Paviljonger etableras då Falkungen behöver träda ur lokalerna på Kinnarummaskolan under augusti 2017. En viss del av skolgården behöver hägnas in och utemiljön kvalitetssäkras. I framtiden behövs det självklart byggas en stationär förskola.

Herrgårdslekens förskola – Det behövs en allmän upprustning av utemiljön.

Pumpkällagårdens förskola – Utemiljön behöver ses över. Uteförrådet behöver rustas upp, del av nätstaket bytas ut och hela staketet ses över, lekmiljön rustas upp och översyn av träfasad och ytterdörrar. Förskolan kan byggas ut om behov finns av fler platser.

Svanungens förskola – Utemiljön behöver ses över och fönster bytas ut.

Ängsjögårdens förskola – Utemiljön behöver rustas upp när det gäller den gamla delen av förskolan och anpassas till pedagogisk verksamhet.

Passeranläggningar

Förskoleförvaltningen ser att det är viktigt att utbyggnationen av passeranläggningar fortlöper. Passagesystem ger en mer användarvänlig och säker hantering av behörigheter för att komma in på våra förskolor. Loggfunktionen ger information kring passagehändelser i varje enskild dörr som är utrustad med kortläsare och risken för problem med borttappade nycklar minskar radikalt. På- och avlarmning av inbrottslarm kan skötas på ett smidigt sätt och det ges möjlighet att kunna låsa förskolorna även under verksamhetstid, vilket är av stor vikt för både personal och vårdnadshavare. Det ger även möjlighet att ”snabblåsa” förskolorna med en knapptryckning om det krävs.

Underlagsförfrågan Lokalbehov 2018-2020

Utbildningsnämnden ansvarar för Borås Stads gymnasieskolor omfattande Almåsgymnasiet, Bergslenagymnasiet, Bäckängsgymnasiet, Sven Eriksonsgymnasiet, Tullengymnasiet, Viskastrandsgymnasiet samt Vuxenutbildningen.

Elevantalet i Borås Stads gymnasieskolor har trots demografisk utveckling med färre antal 16-åringar ökat under senaste åren. Bakgrunden till ökningen är fler elever från samverkanskommunerna genom frisök och minskat antal sökande till fristående skolor samt språkintröskselever pga flyktingströmmar. Tillsammans gör dessa faktorer att Utbildningsnämnden kontinuerligt måste arbeta med anpassningar och omstrukturering av lokaler och personal.

Språkintrösk kommer fortsatt att integreras på de övriga gymnasieskolor. Även gymnasiesärskolan Bergslena kan på lång sikt komma att lokalintegreras på övriga gymnasieskolor.

VERKSAMHETENS FÖRUTSÄTTNINGAR/BEHOV

STÖDFRÅGOR

Hur ser ni på verksamhetens behov av lokaler/funktioner under kommande år utifrån

- Dagens befolkningsprognos, Stadens och era egna prognoser?
- Hur påverkar köpta/sålda platser, inkl. fristående skolor, antalet platser och behovet av lokaler
- Nya riktlinjer från beslutande organ och nya politiska ambitioner behovet av lokaler?

Utbildningsområdet påverkas av mer eller mindre genomgripande förändringar som sker i omvärlden till följd av exempelvis riksdags- och regeringsbeslut, befolkningsförändringar, etablering eller nedläggning av fristående aktörer mm. Utbildningsnämnden bedömer att följande kommer att påverka verksamheten under de närmaste åren

- Nya reformer
- Ny Utvecklingsplan Bildningsstaden Borås 2016-2021
- Elevunderlag och fristående gymnasieskolor
- Flyktingströmmar

Den nya gymnasieskolans program och inriktningar medför fortsatt behov av nyinvesteringar i form av utrustning/lärverktyg och anpassning av lokaler samt markområden.

Vuxenutbildningen finns i centralt placerade lokaler i kvarteret Vulcanus från hösten 2014. De textila utbildningarna inom Yrkeshögskolan finns i Simonsland. Vårdutbildningar bedrivs i Almåsgymnasiets lokaler.

Gymnasiesärskolereformen gäller för utbildningar som påbörjats efter den 1 juli 2013. Den nya gymnasiesärskolan startade läsåret 2013/14 och omfattar utbildningar på totalt nio nationella program och på individuella program. Utbildningsnämnden anordnar åtta nationella program i Borås och individuella program. Införandet av den nya gymnasiesärskolan medför behov av nyinvesteringar i form av utrustning och lokaler.

Arbetet i verksamheterna fortsätter i enlighet med förvaltningens utvecklingsplan Bildningsstaden Borås 2016-2021. Fokus kommer att vara det goda lärandet. Skolorna kommer att utarbeta nya utvecklingsplaner för sin nivå med utgångspunkt i förvaltningens nya plan.

Befolkningsprognosen visar att åldersgruppen 16-åringar i Borås kommun är ca 1250 år 2017. Antalet 16-åringar stiger sedan med ca 200 elever under den kommande femårsperioden.

Situationen i världen har lett till att flyktingströmmarna ökat på ett sätt som inte gått att förutse. Detta har medfört en stor ökning av antalet ensamkommande barn som ställer stora krav på gymnasieskolan, samt en stor ökning av vuxna flyktingar. Denna ökning påverkar inte bara SFI, på

	<p>sikt kommer även denna ökning märkas i de andra skolformerna inom Vuxenutbildningen.</p> <p>Enligt samverkansavtal för gymnasieutbildning inom Sjuhärads Kommunalförbund får eleverna fritt söka de utbildningar som erbjuds inom samverkansområdet och bli mottagna som förstahandssökande. Detta s.k. frisök har inneburit att trots minskat elevunderlag har elevantalet på de kommunala gymnasieskolorna i Borås Stad inte reducerats i motsvarande grad.</p> <p>Antalet fristående gymnasieskolor i Borås är för närvarande fyra. Utbildningsnämnden konstaterar sammantaget att den demografiska utvecklingen gällande ungdomar i gymnasieåldern tillsammans med elevernas val och omfattningen och utbildningsutbudet hos fristående skolor kan komma att påverka nämndens planerings- och budgetförutsättningar. Utbildningsnämnden måste därför ständigt vara beredd på att vid behov göra anpassningar i verksamheten.</p> <p>Sammanfattningsvis innebär ovanstående att Utbildningsnämnden planerar för ökat antal elever till gymnasieskolorna och vuxenutbildningen samt fortsatt anpassning till nya regler för pedagogiken. En viktig faktor för att klara den situationen är att skolornas investeringsbehov i lokalanpassning tillgodoses.</p>
<p>Utifrån nuvarande kapacitet och demografisk utveckling, hur ser verksamheten ut vad gäller lokaler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Är lokalerna anpassade för verksamheten utifrån utformning och funktion? - Om nej, vilken förändring anser ni behövs för att få mer ändamålsenliga lokaler? - Kan lokalerna användas för annan verksamhet, övriga tider? -	<p>Almås gymnasiet har ett stort behov av ljudisolering och renovering av C-korridoren. Korridoren ekar och den dåliga ljudmiljön skapar stress hos elever och personal. Klinkersgolvet behöver bytas och ljudisolering i taket behöver göras om. Takpaneler behöver bytas. Nya fasta sittmöbler och bord behövs.</p> <p>Arbetsrum för specialpedagogen och kuratorsexpeditionen behöver byggas om. Specialpedagogens arbetsrum är för litet för att kunna ha längre elevsamtal. Kuratorsexpeditionen kan med mindre ingrepp få ett rymligare och mer ändamålsenligt väntrum.</p> <p>På Almås gymnasiet finns två pissoarer kvar efter tidigare ombyggnationer. Behov föreligger att ersätta dessa med toaletter på båda ställena. Ombyggnation av pissoarerna är en sanitär angelägenhet, men spelar även en viktig roll för elevernas trygghetskänsla.</p> <p>Metodköket behöver få en större ugn och ventilationsanpassning för att verksamheten ska kunna hålla nödvändig kvalitet.</p> <p>På plan A4 finns ett stort rum som behöver användas som grupp- eller arbetsrum. Idag används rummet som avställningsplats då en datacentral i ena hörnet gör det omöjligt att använda rummet för annat. Datacentralen kan flyttas till annat utrymme på samma korridor, bara några meter bort.</p> <p>Byte av medicinskt kylskåp och arbetsbänk på skolsköterskeexpeditionen.</p> <p>Skolan har bekostat byte av låssystem, mm själv. Nu finns ett stort behov av komplettering med programmerbara kortläsare på tre ställen.</p> <p>Behovet är stort av mörkläggningsgardiner, uppskattningsvis 30-35 fönster behöver åtgärdas i första steget.</p> <p>Sven Eriksonsgymnasiet står inför flera viktiga utmaningar. Det är fler elever än tidigare och så även fler undervisningsgrupper. För att klara att organisera undervisningen på ett effektivt sätt behöver lokalerna anpassas. Under en treårsperiod bedöms behovet vara sex lektionssalar för att bedriva undervisning på de program vi har ansvar för. Utöver det finns också behov av minst 3 arbetsrum -Ett för ett arbetslag samt två för våra studie- och yrkesvägledare.</p>

	<p>En övergång från lärararbetsrum institutionsvis till programvis är genomförd för att förbättra samverkan kring eleverna. För att förbättra arbetsmiljön för lärarna krävs några mindre anpassningar av Ekonomiarbetslagets- och tekinkarbetslagets arbetsrum.</p> <p>Torget är en ny verksamhet för ungdomar inom autismspektrum som bedrivs på skolan. Behovet är större än väntat och ombyggnationer behöver göras för att kunna ta emot den växande elevgruppen.</p> <p>Skolan har för få toaletter.</p> <p>Skyltningen på och runt skolan behöver förbättras.</p> <p>Standarden på lokalerna på SE behöver moderniseras för att skapa en bättre sammanhållen skolmiljö syftande till att skapa en övergripande bättre undervisningsmiljö och skapa förutsättningar för en effektivare administration och bättre arbetsmiljö. En förstudie är genomförd under 2016 för att klarlägga hur behoven kan tillgodoses.</p> <p>På Bäckängsgymnasiet behövs utökade och anpassade lokaler för ämnet idrott och hälsa. Förslaget är att skapa detta genom nybyggnation av en fristående idrottshall (med dubbla hallar) i anslutning till Bäckängsgymnasiet. Nu har skolan två egna idrottshallar där schematiderna ligger dikt an till varandra och utvädring mellan lektionerna är obefintlig. Omklädningsrummen har för låg kapacitet vilket innebär att de som slutar lektion möts med de som börjar lektion. Vidare så hyr skolan ytterligare en extern hall alla dagar i veckan.</p> <p>Skolan har också behov av utökade och anpassade lokaler för teoretisk undervisning, grupprum och arbetsrum för lärare. Bedömt behov är fyra till sex fullstora lektionssalar. I detta är teorisalar för idrott och hälsa ej inräknat. Vi har även behov av en fullt utrustad laborationssal. Utöver detta förligger också behov av fler arbetsrum för lärare och grupprum för eleverna. Nu får grupparbeten bedrivas i läromedelsförråd och korridorer.</p> <p>Utökade och framförallt anpassade lokalytor för bildundervisning. Behov är lokaler som kan ta emot minst 32 elever. Förslaget är att planera om i befintliga lokaler (byggs en ny idrottshall så skulle den nedre/gamla idrottshallen kunna byggas om till bildundervisningslokaler om inte andra lokaler kan erbjudas).</p> <p>Tillagningsköket är för litet. Där är en arbetsmiljö som skapar stress pga trängsel och för små utrymmen. Personalstyrkan är för stor i förhållande till hur många tillagningsstationer som finns. Detta resulterar i att personalen står i personalmatsalen och tillreder vissa moment. Köket är också väldigt slitet. Fler elever = mer personal = mer utrymme för tillagning.</p> <p>Skolan har behov av att anpassa soprum och utrymme för att motta gods. För närvarande behöver skolan forsla bort torrsopor manuellt tre ggr per dag. Vid mottagande av gods blockeras delvis den tillgänglighetsanpassade entrén.</p> <p>Det nuvarande elevassistentrummet (fd. kopieringsrummet) vill skolan bygga om till två mindre rum för specialpedagogerna. Anpassningen skulle då bestå av en vägg samt reglering av ventilation, el och belysning.</p> <p>Generellt är inte ventilationen alltid fullgod.</p> <p>På Tullengymnasiet behöver man få till en sammanhållen enhet för att kunna optimera verksamheten. Förslaget är att hela Tullengymnasiet flyttar till nuvarande Björkängsgymnasiet.</p> <p>Viskastrandsgymnasiet är i behov av fler lektionssalar, studieplatser, konferensutrymme, grupprum, även olika serviceutrymmen som kök och</p>
--	---

	<p>matsal behöver anpassas. En förstudie är gjord som svarar mot redovisade behov.</p> <p>Bergslenagymnasiet har för närvarande inga större behov av lokalanpassningar.</p> <p>Vuxenutbildningen har behov av fler lokaler på grund av ökningen av SFI-elever. Antalet elever i behov av SFI (flyktingar, nyanlända är svår att överblicka. Osäkerheten i flyktingströmmar och var de etablerar sig, gör prognos för lokalbehov svår att göra på lång sikt. Allteftersom flyktingarna klarar av sfi påverkar denna ökning övriga Vuxenutbildningen, framförallt på grundläggande nivå. Stadsbidrag likande ”nya kunskapslyftet” och yrkesvux kan på mycket kort tid påverka lokalbehovet. Även Yrkeshögskolemyndighetens beslut och finansieringsförutsättningar kan på mycket kort tid påverka lokalbehovet gällande YH.</p> <p>Behov om förändrad lokalisering: Vuxenutbildningens gymnasiala yrkesutbildning i egen regi är sedan en tid lokaliserad på Almåsgymnasiet av skäl som hade att göra med tillgängliggörandet av lokaler för Bergdalens grundskola. På grund av skolinspektionens påpekanden samt styrdokumentens ökade krav gällande flexibilitet och kombinationsmöjligheter mellan skolformerna inom Vuxenutbildningen ser vi ett påtagligt behov av att sammanföra denna del av verksamheten med huvuddelen av skolan igen. Det blir en viktig grundförutsättning i vårt utvecklingsarbete att öka möjligheterna för eleverna att kunna kombinera kurser mellan olika skolformer.</p> <p>Rent generellt är alla skolors lokaler tomma under lov och helger. Viss uthyrning av skolsalar för övernattnig kan ske under dessa tider men begränsas samtidigt av utökad tillgång till digital stölbegärlig utrustning i lokalerna samt möjligheterna att tillhandahålla personal under icke normal arbetstid.</p>
Finns det någon verksamhet som berörs av ev. myndighetskrav?	<p>Yrkesprogrammen inom Almås, Bergslena, Viskastrand och Vuxenutbildningen påverkas av branschkrav och myndighetskrav på framförallt säkerhet vid användande av maskiner, kemikalier, skyddsutrustning och ventilation.</p> <p>Miljökraven är noga fastställda för undervisningslokaler inbegripna bl a Lagen om skydd mot olyckor.</p>
Andra synpunkter: Något som ovanstående frågor har missat att behandla gällande nulägesbeskrivningen?	<p>Bl.a. kommer lokalbehov och lokalanvändning fortsatt att vara en aktuell fråga under 2017. Det gäller såväl anpassningar och omdisponeringar som om- och tillbyggnationer av lokaler. Utgångspunkten för förvaltningen planering är att framgent öka kapaciteten där vi är lokaliserade sedan tidigare och hålla våra verksamheter så samlade som möjligt.</p>
VERKSAMHETENS UTVECKLINGSOMRÅDEN	
STÖDFRÅGOR Vilka är förvaltningens handlingsalternativ och prioriteringar för att lösa ovanstående behov?	<p>Förvaltningen har genomfört en analys av utnyttjandegraden av skolornas lokaler. Nyttjandegraden av lokaler är hög vilket medför att anpassningar behöver ske kontinuerligt för att bibehålla en hög nyttjandegrad över tiden då eventuellt antalet elever ökar efterhand.</p> <p>Specialsalarnas utformning och innehåll styrs av lagar och förordningar samt branschkrav.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - För att kunna skapa bättre samordning - För att kunna nå pedagogiska och ekonomiska krav - För att klara av kraven på lärarbehörighet på respektive enhet <p>Glöm ej att se över möjlighet att effektivisera lokalanvändningen eller schemalaggningen för att öka elevantalet</p>	<p>På Almåsgymnasiet behöver ljuddämpning av C-korridor lösas samt ombyggnad ett antal mindre utrymmen för att få mer anpassade lokaler till verksamheten.</p> <p>På Sven Eriksonsgymnasiet har man ett stort behov av nya salar och andra utrymmen för att kunna höja måluppfyllelsen hos eleverna. Förstudie är genomförd.</p> <p>Bäckängsgymnasiet är i stort behov av en ny idrottshall. Det behövs även ett antal fullstora lektionssalar, grupprum och lärararbetsrum. Köket behöver utökas då man idag är mycket trångbodda.</p> <p>Tullengymnasiet behöver få klart med nya samlade lokaler för att kunna få arbetsro och planera för en väl fungerande verksamhet.</p> <p>På Viskastrandsgymnasiet behöver lokalerna optimeras. Behov föreligger vad avser konferensrum, studieplatser, lärlingsutbildningar, lektionssalar och anpassningar gällande matsal/kök. Förstudie är genomförd.</p> <p>På Vuxenutbildningen är man i behov av att flytta omvårdnadsprogrammet från Almås till egna lokaler. För övrigt behöver man ha så stor flexibilitet i lokalytorna som möjligt.</p> <p>Utbildningsförvaltningen arbetar ständigt med att optimera våra lokaler.</p>
<p>Vilka projekt vill ni ta med till investeringsplanen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vad är det för objekt - Vad behövs göras, storlek mm - När vill ni planera in det och varför?	<p>Almåsgymnasiet 2017-2018</p> <p>Almås – Ljudisolering och renovering av C-korridoren</p> <p>Skapa en bättre ljudmiljö för att minska stress.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Almås – Ombyggnation av arbetsrum för Specialpedagog <p>Skapa möjlighet för längre elevsamtal</p> - Almås – Ombyggnad av toaletter <p>Bygga om pissoarer till toaletter</p> - Almås – Ombyggnation av kuratorsexpedition <p>Skapa ett mer ändamålsenligt väntrum</p> - Almås – Ny ugn och ventilation till metodköket <p>Behövs för att verksamheten ska hålla nödvändig kvalitet</p> - Almås – Flytt av datacentral/elcentral <p>Ger möjlighet till grupprum/arbetsrum</p> - Almås – Skolsköterskeexpeditionen <p>Byte av medicinskt kylskåp och arbetsbänk</p> - Almås – Programmerbara kortläsare <p>Komplettering på 3 ställen</p> - Almås – Mörkläggningsgardiner <p>Stort behov på ca 30-35 fönster i första steget</p>

Bäckängsgymnasiet 2017-2018

- **Bäckäng - Behov av idrottshall, 2018 (höst)**

Tidigare utredning om behovet av egen idrottshall kvarstår. En ny idrottshall behöver byggas och förläggs på ytan mellan nuvarande Musikhuset (f d Biologiska)/vaktmästareboställena och Bäckängsgymnasiet.

- **Bäckäng - Bildhuset – ökat utrymmesbehov, 2018**

- Bildundervisning har behov av fler lektionssalar.

- **Bäckäng – Utbyggnad av tillagningskök, 2018**

Tillagningsköket behöver utvidgas och anpassningar behöver göras i befintlig personalmatsal.

- **Bäckäng – Utökade och anpassade lokaler för teoretisk undervisning, 2018 (höst)**

- Behov av minst fyra fullstora lektionssalar, en fullt utrustad laborationssal samt arbetsrum för lärare och grupperum för elever.

- **Bäckäng – Om/tillbyggnad av nuvarande soprum**

- Utrymmet för sopor behöver fördubblas. Soprummet är idag för litet.

- **Bäckäng – Ombyggnad av befintliga elevassistentrum**

- Ombyggnation av befintliga lokaler. Skapa 2 rum för specialpedagogerna.

Sven Eriksonsgymnasiet 2017-2018

- **Sven Erikson – Nytt låssystem, ingår i förstudien**

- Skolan har ett osäkert och otidsenligt låssystem. Ett modernt och enhetligt system för yttre och inre säkerhet behöver installeras. Ett system med passerkort istället för nycklar. Översyn av teknikernas lokal med låsbara skåp för förvaring av stöldbegärlig utrustning.

- **Sven Erikson – Utbyggnad kyl och frysutrymmen, ingår i förstudien**

- Köket behöver ett större frysrum av både verksamhetsmässiga skäl som arbetsmiljöskäl. Förslag att göra om befintligt frysrum till kylrum samt att göra om nuvarande kylrum samt förråd till ett större frysrum.

	<ul style="list-style-type: none"> - Sven Erikson – Renovering och ombyggnad av elevlokaler till studieyta - Nuvarande lokaler för elevföreningarna i källaren hus 1 behöver renoveras. Delar av utrymmena skall även göras om till studieverkstad med plats för ca 50 elevstudieplatser. Ventilation, belysning och utrymningsvägar behöver åtgärdas utöver en allmän renovering av ytskikt. - Sven Erikson – Renovering och ombyggnad av personalutrymmen I källaren i hus 1 finns duschar och omklädningsrum samt ett litet gym för personal. Det finns dock inte någon separat omklädning och dusch för dam och herr vilket behöver skapas. Den bastu som finns kan rivas till förmån för att skapa mer yta för separata duschutrymmen. Miljön är eftersatt och behöver renoveras. Sven Erikson – Fler salar - Skola startar en studieverkstad som kommer behöva 2 klassrum samt att antalet undervisningsgrupper på SPRINT beräknas öka. HT 2017 startas en inriktning på T4, ytterligare behov av lärararbetsrum föreligger. För ett par år sedan lämnade skolan ifrån sig lokaler till turistbyrån, men med hänvisning till nya lokalbehov vill vi att en diskussion startar om att skolan ska få tillbaka de lokalerna. Detta kan innebära ombyggnationer av lokalerna så de kan återgå till att bli undervisningslokaler. På kortare sikt kan behov av paviljonger uppstå för att klara en övergång. - Sven Erikson – Ny klubbislokal till kåren Obyggnation av utrymmet utanför teknikernas arbetsrum till klubbis. - Sven Erikson – Nya arbetsrum för SYV Två nya arbetsrum behöver tillskapas för studie- och yrkesvägledarna. - Sven Erikson – Anpassning för Ekonomiarbetslaget Mellan de båda arbetsrummen för Ekonomiarbetslaget föreslås en del av korridoren tas i anspråk. På så vis hänger de två arbetsrummen ihop och en ökad samordning kan ske och samtliga lärare får enklare tillgång till gemensamma utrymmen - Sven Erikson – Anpassning för Teknikarbetslaget För teknikarbetslaget föreslås en dörr tas upp i en vägg så att personalen kan få närmare och enklare tillgång till en personaltoalett.
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Sven Erikson – Ny varuhiss vid hus 5 Installation av hiss i utrymme från lastplats vid köket till vaktmästeriet i källaren. Offererat pris ca 300´ kr. Tullengymnasiet - Tullen – behov av en långsiktig lösning av var de ska bedriva sin verksamhet 2017. En enhet/skola som rymmer 400 elever, har plats för 80 personal, klassrum för olika ämnen, idrottshall, aula/samlingsal, uppehållsrum, matsal mm. Viskastrandsgymnasiet - Ombyggnad kök 2017, ingår i förstudien Kök, mer förvaring ,framförallt kyl och frys, samt arbetsytor Vi vill ha ett fristående sophus - som en idé att expandera förvaringen i köket. - Cafédelen och större städcentral 2017, ingår i förstudien Ger en ljusare miljö och bättre överblick - Reception vid huvudentrén 2017, ingår i förstudien Naturkunskapsal med teoridel och labbsal 2017, ingår i förstudien. - Behov av fler omklädningsrum 2017, ingår i förstudien Ett omtänk kring en flexiblare användning av omklädningsrum gör att vi istället kan ta omklädningsrumsyta till lektionssalar . Detta kräver dock en annan utrustning. Alternativ andra flexiblare elevskåp, värdeskåp och omklädningskåp, med flexiblare låssystem - Ev Ombyggnad av lokaler som en följd av omstrukturering av utbildningsprogrammen 2017, ingår i förstudien - Rum 5201 Utanför bibliotek – uppehållsrum 2017, ingår i förstudien Avskiljande vägg - ljudabsorberade. Trägolvet – ev ommålning. - Sal 9203 Ombyggnad till laborationsutrymme 2017, ingår i förstudien Nuvarande sal används till datakunskap. Finns behov av en energisal med vatten. Idén är att bygga ihop den salen med toaletten/duschen innanför och därmed ge salen ett laborationsutrymme med vatten. Åtgärd: ta bort vägg mot toalett,
--	--

	<p>ta bort vägg i toalett mot korridor. Bygga igen det lilla korridorsutrymmet och göra iordning toalett/duschutrymmet med diskbänk och labb-bänkar.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hantverk – Finsnickeri 2017, ingår i förstudien Nytt CDM/GTD center eller VF-center eller Språkintruktionscenter. - Gamla Mediadelen 2017, ingår i förstudien Smårummen mitt i görs om till Bibliotek och studiecenter. - Tillskapa teorisalrar i biblioteket – som kan avdelas med vikkvägg 2017, ingår i förstudien - Kärnköket/arbetsrum – Översyn 2017, ingår i förstudien Ta bort det gamla telefonrummet och öppna upp pentryt ut mot korridoren. - Svetslokalen för liten 2017, ingår i förstudien Tar en del av VVS som i sin tur tar studion med tillhörande smårum, utrymmet bakom hörsalen - Ombyggnad Byggprg 2017, ingår delvis i förstudien I samband med nedläggningen av Finsnickerilokalerna kommer maskiner att flyttas till Bygg. Bygglokalen behöver en spånsug som finns utanför bygglokalen. Finsnickeriets gamla spånsug går ej att återanvända pga av att den är alldeles för stor. Det behöver alltså inköpas både spånsug och bygga en lokal för det - Rum 7237 Ombyggnad av Personalrummet Egen ritning finns. Visst konsultstöd behövs för ventilationsritning samt el-ritning. Del av byggandet kan vi göra själva, - Ljudabsorbenter till skåpshallen, hus 7 vån 3. - Många fönster, särskilt i hus 7, har ej fungerande solskydd. - Nybyggnad betongrum På bygggården behövs ett torrt utrymme för förvaring av cementsäckar så att de inte ska behöva komma in i bygghallen. I anslutning till det utrymmet bör det vara plats för en cementblandare. Miljön i betongrummet idag är inte tillfredsställande då det blir mycket damm och partiklar i luften. - Verkstadsdel till vaktmästeri I samband med förstudien blir vaktmästeriet av med sina verkstadsytor i hus 7. I bananhuset behöver vaktmästeriet få en
--	---

verkstadsdel och en sammanhållen förvaringsdel. Kan innebära att en vägg behöver sättas upp för att avskilja vaktmästeriets ytor från programmens.

- **Simonsland textilutbildning**

Belysningen i sysalarna är inte anpassad till verksamheten som genomför där – industriljus (800 lux) saknas. Det är idag enbart lektionssalsljus på ca 400 lux. Har kommit upp flera gånger i samband med skyddsron.

- **Viared, företagsgatan 15**

Ljuset i verkstadslokalen är inte tillräckligt bra. Lysrören i armaturerna går ofta sönder och behöver bytas. Det är enligt lärarna aldrig gjort något åt belysningen i lokalen utan det är gamla lysrörsarmaturer som sitter där nu.

- **Viared, stämpelgatan 15**

Lokalen behöver höghöjdstädas ovanpå ventilationsrör och armaturer. Något som heller aldrig är gjort enligt lärarna.

- **Viared, företagsgatan 17**

Omklädningsrummen och duscharna i källaren har dåliga golv och våtrumsväggar. Känns väldigt ofräscha. Öppet avloppsrör som luktar i killarnas omklädningsrum.

- **Viared, företagsgatan 17**

Körgården behöver asfalteras

- **Viared, stämpelgatan 13**

Ventilationen i den ej ombyggda delen och köket fungerar dåligt. En ny lektionssal saknar ventilation helt. Simulatorsalen skulle behöva utökad ventilation och ev kyla pga av det stora antalet skärmar och datorer som finns i salen. Köket är litet och trångt och svårventilerat. Det blir fuktigt och varmt av diskmaskinen. Är det varmt ute känns det som om det inte kommer in någon ny luft. Det går ej att byta filter på frys och kyl pga den låga takhöjden. Därför är inte funktionen på framförallt kylen helt tillfredsställande.

Vuxenutbildningen

Vux – Flexibilitet i lokalbehovet

Pga en mängd faktorer behöver Vux snabbt kunna anpassa sitt lokalbehov. Olika myndigheters beslut kan relativt snabbt påverka deras lokalbehov.

Frågorna är besvarade av:	
Namn, anknytning, mail	

Underlagsförfrågan

Inlämning av uppgift till lokalresursplanen. Skall beslutas av Er förvaltningsnämnd senast december, året för utskicket.

Detta underlag skall innehålla samtliga behov för kommande år. (3 år framåt för investeringsplan + 2 planeringsår.) Texten tas med i lokalresursplanen utan att sammanfattas och blir grunden för Lokalförsörjningsförvaltningens förslag till investeringsplan. De behov som ej tas med här kommer ej heller tas med i investeringsplanen. MAX 3 sidor text/ per förvaltning. Bilder och tabeller kan tas med som bilagor.

Det är viktigt att rubricera styckena utifrån de olika verksamheterna.

Kulturförvaltningens lokalbehov kommande år	
VERKSAMHETENS FÖRUTSÄTTNINGAR/BEHOV	
(Nulägesbeskrivning)	
<p>Hur ser ni på verksamhetens behov av lokaler/funktioner under kommande år utifrån</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nuläge - Nya riktlinjer från beslutande organ och nya politiska ambitioner gällande lokalerbehov? 	<p>Stadsteatern har behov av en black-box.</p> <p>Planeringsarbete och den politiska beslutsprocessen pågår när det gäller att lösa frågan om nya lokaler för Borås Kulturskola.</p> <p>Planeringsarbete pågår för på- och ombyggnation av Hässlehus, som, om detta beslutas, innebär en ny kulturskolefilial samt ombyggda bibliotekslokaler. (samt fritidsgård)</p> <p>De kulturhistoriska museerna: Textilmuseet har bra lokaler. Borås museum behöver anpassning till modern museiverksamhet. Planering pågår och innebär ombyggnationer och restaurering av lokalerna.</p> <p>Göta bibliotek påverkas av en ombyggnad av nuvarande lokaler som planeras under 2017-2018. Anpassning till de nyrenoverade lokalerna kommer behövas vad gäller möbler.</p> <p>Byttorps bibliotek kommer påverkas av ombyggnad a nuvarande lokaler under 2018. Utbyte av slitna möbler och anpassning till de nyrenoverade lokalerna kommer krävas.</p> <p>För att göra Dalsjöfors bibliotek mer tillgängligt krävs en mindre ombyggnad för att göra biblioteket meröppet.</p> <p>Konstmuseet har behov av externa, ändamålsenliga, magasinslokaler för förvaring av delar av sin konstsamling.</p> <p>Entrén till Konstmuseet samt receptionen i Kulturhuset fungerar dåligt och är i behov av ombyggnation.</p>

<p>Utifrån nuvarande kapacitet och demografisk utveckling, hur ser verksamheten ut vad gäller lokaler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Är lokalerna anpassade för verksamheten utifrån utformning och funktion? - Om nej, vilken förändring anser ni behövs för att få mer ändamålsenliga lokaler - Kan lokalerna användas för annan verksamhet, övriga tider? 	<p>Teaterns behov av en black-box skulle innebära att vi inte behöva låsa upp våra två scener för repetitioner utan även kunna hyra ut dem medan vi repeterar.</p> <p>De kulturhistoriska museerna: 2018 behov av utökad yta för samlingen av kulturhistoriska föremål (45 pall från Fristads museum måste tas tillbaka).</p>
<p>Hur ser behovet av lokaler under kommande år</p> <p>Nyttjandegraden, Finns det behov av mer lokaler eller mindre?</p>	<p>Magasinslokaler för Konstmuseet är akut. Externa lokaler sökes.</p>
<p>Finns det någon verksamhet som berörs av ev. myndighetskrav?</p>	<p>Nej</p>
<p>Andra synpunkter:</p> <p>Något som ovanstående frågor har missat att behandla gällande nulägesbeskrivningen?</p>	
<p>VERKSAMHETENS UTVECKLINGSOMRÅDEN</p> <p>(Verksamhetsutveckling)</p>	
<p>Hyresgäst Anpassningar och eventuella underhållsbehov såsom t.ex. mindre målningsarbeten skall ej tas med i lokalresursplanen utan dessa skall lämnas till förvaltningsenheten på Lokalförsörjningsförvaltningen. Vid akuta behov kontakta kundtjänst 033-35 39 00.</p>	
<p>Vilka är förvaltningens handlingsalternativ och prioriteringar för att lösa ovanstående behov?</p> <ul style="list-style-type: none"> - För att kunna skapa bättre samordning - För att klara dem 	

ekonomiska kraven Glöm ej att se över möjlighet att effektivisera lokalanvändningen	
Vilka projekt vill ni ta med till investeringsplanen? <ul style="list-style-type: none"> - Vad är det för objekt - Vad behövs göras, storlek mm - När vill ni planera in det och varför?	
Frågorna är besvarade av: Namn, anknytning, mail	Eva-Lotta Franzén 033-35 75 96

Inventering av Miljöförvaltningens lokalbehov och uppskattning av framtida behov

Inventering 2016/2017

Fördelningen av mellan olika användning av Miljöförvaltningens lokalytor april 2017.

	Entreplan Sturegatan 42		Våning 2 Sturegatan 42		Gatuplan Stadshuset	
Funktion	Yta (m2)	Antal platser	Yta (m2)	Antal platser	Yta (m2)	Antal platser
Kontor 645 m2 57 platser varav 3 pl i korridor 41 rum (tot 61 platser, inkl tre i korridorer och en mer än nödvändigt i Orangeriet)	170,4	16 plus en plats i korridoren och mötesmöjlighet i FC:s rum 13 rum	98	10 plus en plats i korridoren 6 rum	165	11 Inkl utrymme för APT i AC:s rum 11 rum <i>(fast kanske MF formellt bara disponerar 10 rum?)</i>
	111,3	13 plus en plats i korridoren 7 rum	37	4 innanför Revisionen 4 rum		
Total yta och antal kontorsrum	281,7	20 rum	135	10 rum	165	11 rum
Total kontorsyta Antal kontorsrum	581,7	41 rum				
Lunch-, fikarum och kök		Tillgång till offentligt kafé samt ett eget kök som delas med stadsrevisionen		Tillgång till offentligt kafé samt ett eget kök som delas med stadsrevisionen		Tillgång till stadshusets gemensamma lunch- och fikarum, intill Grillen
Konferens/möten	0	6 pl i FC:s rum	51 39	2 rum med plats för ca 15-20 per rum	0	6-8 pl i AC:s rum
Väntrum för konsument-, budget-, och skuldrådgivning	-	-	-	-	-	korridoren, delas med telefonisternas fikaplats
Rådgivningsrum budget, skuld, konsument, energi och klimat	-	Görs hos varje medarbetar, i korridor, KF-caféet eller lediga kontor för dem som delar rum	-	-	0	Görs hos varje medarbetar, i korridor, KF-caféet eller lediga kontor för dem som delar rum
Arkiv/Förråd	20	Tre små arkiv där också skrivarna står	4	ett	30-40 behov ca 10	Ett stort i källaren
Vilrum	8,2	Ett vilrum som delas med Stadsrevisionen				

Reception	22	En	-	-	-	-
Utställningsyta		Saknas!	-	-	-	
Förråd utrustning	50	Finns i källaren ca 50 m2, inkl nedan			-	Under AC:s rum
Omklädning, dusch	Ca 5?	Finns i källaren			-	-
Tvättmaskin, torkmöjlighet, grovtvätt		Finns i källaren			-	-
Kyl och frys		Finns i källaren	-	-	-	-
TOTALT/lokal	232	Plus ca 50m2 i källaren	229		175	

Kontorsplatser

Miljöförvaltningen använder i dagsläget totalt 57 kontorsarbetsplatser –

45 kontorsarbetsplatser på Sturegatan 42
i 30 rum på entréplan och på våning 2, samt två platser i korridorer. Inget av rummen är egentligen avsedda för mer än en person. Ytterligare sex-sju platser behövs för pågående rekryteringar av vikarier, kvalitets/IT-samordnare och HR-stöd.

12 kontorsarbetsplatser
i 11 rum på gatuplan i Stadshuset

2017 är behovet 63-64 kontorsplatser.

2018 bedöms idag behovet till 68-69 kontorsplatser.

På tre-fem års sikt bedöms behovet bli ca 75, kanske uppemot 80 platser.

Samtliga fem avdelningschefer och förvaltningschefen, medarbetarna på, Budget- och skuld rådgivning och flertalet på Verksamhetsstöd har idag egna rum. På övriga tre avdelningar delar totalt 27 medarbetare rum med en eller två kollegor.

Tillståndsenhetens fem medarbetare har tillgång till fyra rum med skalskydd. Under 2017 kommer med stor sannolikhet en ny lag antas som medför att även tobaksförsäljning endast får ske efter tillståndsgivning. Den verksamheten beräknas då kräva ytterligare 1-2 platser med skalskydd.

Behovet av kontorsplatser på miljöförvaltningen ökade från årsskiftet 2017 med tolv platser - fem platser för tillståndsenheten samt lite förrådsutrymme, två kontorsplatser för stödfunktioner (HR, ekonomi, kvalitet, IT) och fem ersättningsplatser för tidigare platser i Orangeriet, totalt 65 platser. Inom ett till två år tillkommer behov av ytterligare minst fyra platser på grund av ändrad lagstiftning inom tobaks- och skuldrådgivningsområdet.

När Borås Stad växer ökar behovet av tillsyn, kontroll, hantering av planer och bygglov samt rådgivning och samtidigt pågår förändring av fler lagområden som miljö- och konsumentnämnden ansvarar för. Förvaltningen bedömer därför att behovet av kontorsplatser på tre-fem års sikt är cirka 75, kanske uppemot 80 platser.

Reception

Receptionen finns på entréplan på Sturegatan 42. Platsen är medräknad bland totala antalet kontorsplatser. Kunder och andra besökare anmäler sig i receptionen och receptionisten ringer den person som har besök.

Besöksrum

Besök tas emot vid ett bord i korridoren utanför receptionen, precis framför den korridorens enda toaletter. Det vore mycket önskvärt med en större och mer avskild yta.

Rådgivning

Budget- och skuld rådgivning genomförs i rådgivarnas rum i förvaltningens lokaler i Stadshuset med larmknappar på varje skrivbord. Klienterna anser att det är viktigt med denna ”anonyma” ingång som stadshusets ingång med alla sina olika besökare medför. Om förvaltningens rum samlas mer närmast det större rummet vi disponerar (som har nedgång till sekretessarkiv) skulle väntrummet fungera bättre och inga konflikter med de fikande telefonisterna skulle uppstå.

När MF nu lämnat Orangeriet har Miljöstrategiska avdelningen tvingats dela på sig, avdelningschefen och konsumentrådgivarna sitter i Stadshusets entréplan medan övriga avdelningen sitter i KF-huset på plan 2. Konsumentrådgivning genomförs för närvarande enskilt i kontorsrum i Stadshuset. Eftersom lagen om skuldsanering ändras kommer förmodligen antalet tjänster utökas och alla kontorsrum MF disponerar i Stadshuset kommer behövas för budget- och skuldrådgivning inom ett år. Alternativt flytta med övriga förvaltningen till nya lokaler.

Energi- och klimatrådgivning genomförs mestadels via webb, e-post och företagsbesök av rådgivarna, besök togs emot i Orangeriet och kan nu tas emot i korridoren utanför förvaltningens reception i KF-huset på entréplan på Sturegatan 42.

Rådgivning inom miljötillsyn och livsmedelskontroll görs i korridoren utanför receptionen.

Utställning

Det finns utställningsmonter och utställningshyllor i gatuplan i Stadshuset där kunder och andra besökare kan hämta informationsmaterial kring budget- och skuldrådgivning. Utställningsyta för övrig verksamhet saknas i dagsläget.

Konferensrum/Mötesrum

Det finns två sammanträdesrum på Sturegatan 42. Miljöförvaltningen hyr sammanträdesrum i Kulturhuset varje månad för förvaltningsmöten och i övrigt vid behov. Arbetsrum (mest chefsrum) används som sammanträdesrum (även utan chefs närvaro) när medarbetaren är på annan plats.

Namn	Yta (m2)	Antal sittplatser	Antal projektorer/ skärmar	Kommentar
Mötesrum plan 1	()	5-6	skärm	FC:s rum, ventilation bara för 1-2 personer
Mötesrum plan 2	()	6-7	skärm	Två medarbetares rum, ventilation bara för 1-2 personer
Sammanträdesrum plan 2	39,5 51,3	16 20	Projektor projektor	4317, 4325 används för nämndmöten, miljöutbildningar för hela staden, APT för MF:s större avdelningar
Sammanträdesrum Stadshuset	()	6-8	nej	Avdelningschefens rum, ventilation för 3-4 personer

Konferensrummen som har plats för 16 respektive 20 (upp till absolut max 40 personer) och där har de större avdelningarna sina APT, nämnden har sina möten och där ges miljöutbildning till stadens alla anställda. Ventilationen är inte tillräcklig när rummet är fullt.

Sammantaget råder det brist på både kontorsplatser och konferensrum (samt brist på ventilation i flera av dessa) på Sturegatan 42, särskilt mindre möteslokaler eftersom allt fler av kontorsrummen används för två-tre kontrosplatser.

Konferensrummen delas med framförallt Stadsrevisionen och kan även bokas via miljöförvaltningens reception av andra förvaltningar i Borås Stad.

Arkiv

Arkiveringen för Miljöförvaltningen sker i de två förråd/arkiv som finns på Sturegatan och i Stadshusets källare under ett av kontorsrummen. Två mindre lager/förråd på ca 12 m² för informationsmateriel mm. Äldre nämndhandlingar mm arkiveras på stadsarkivet. Även korridorerna utnyttjas som förråd av framför allt trycksaker.

Avdelningen för budget- och skuldrådgivning har behov av ett sekretessarkiv. Idag finns ett under det större rummet i stadshusets bottenplan.

Lunch- och fikarum

Lunch-, fikarum och kök för Miljöförvaltningens medarbetare som sitter på Sturegatan 42 är den offentliga "KF-caféterian" och i dessa lokaler finns tillgång till ett mindre kök som delas med Stadsrevisionen.

Miljöförvaltningens personal i Stadshusets gatuplan har tillgång till lunch- och fikarum i Stadshuset.

Träning/Vilrum

Lokaler för träning saknas på Miljöförvaltningen.

Övrigt

Skrivare och kopiatorer är placerade i korridorerna och i små korridorsförråd. En skrivare per korridor.

Totalt finns sju toaletter fördelade på två i en korridor, fyra i allmänna utrymmen i KF-huset och en i stadshusets bottenplan. Två av toaletterna i KF-huset är handikappanpassad och alla toaletter används även av besökare.

Städtrum finns intill KF-caféterian men utan tillgång för förvaltningen (?). Lite städmaterial finns under diskbänken i pentryt och en sopborste finns i ett av korridorfförråden i receptionskorridoren i KF-huset.

Geografiskt läge

Miljöförvaltningens nuvarande centrala geografiska läge medför att

- Kunderna (hushåll och privata och offentliga verksamheter) har lätt att ta sig till förvaltningen och här finns ett ökat behov att svara för övergripande information och rådgivning genom bland annat direktkontakt i form av utställningar och personlig rådgivning. Personlig medborgarservice ges med fördel från en centralt belägen lokal plats.
- Närheten till stadshuset är positivt för samverkan mellan politiken och förvaltningens avdelning för budget- och skuldrådgivning.
- Närhet till andra samhällsplanerande förvaltningar och intressenter är positiv för att myndighets-, miljö- och konsumentfrågorna ska beaktas tidigt i planeringsprocessen. Det är lätt att ordna mötestillfällen med mycket kort varsel och de spontana möten som blir i närområdet är ofta givande och leder till ökad effektivitet där tid sparas.
- Kontoret har ett trettio-tal handläggare/inspektörer med uppdrag att besöka fastighetsägare och verksamheter i deras egna lokaler för att tillsyn och kontroll. En stor andel av verksamheterna ligger nära stadskärnan. Och handläggarna kan idag lätt förflytta sig utan bil mellan olika möten med brukare/kunder/fastighetsägare i alla väderstreck.

- Närhet till lokaltrafikens nav för tillsyns- och kontrollresor utanför stadskärnan.
- Central lokalisering spelar stor roll för att bygga en attraktiv arbetsplats där kompetens behålls på sikt och där har Miljöförvaltningen i rekryteringssammanhang måste öka sin konkurrenskraft jämfört med motsvarande förvaltningar i regionen.
- Personalen kan enkelt och med rimlig tidsåtgång ta sig till kontoret från ett stort geografiskt område med cykel eller kollektivtrafik. Idag har kontoret bara någon enstaka medarbetare som använder bil mellan hemmet och arbetsplatsen. Miljöförvaltningens medarbetare bor för närvarande i åtta olika kommuner.

Miljöförvaltningen har med uppdrag från och med 1 januari 2017 behov av framförallt fler kontorsplatser, och även lunch-/fikarum och eller ett stort sammanträdesrum för 65 personer.

Kostnader

Miljöförvaltningens kostnader för lokalhyra följer Borås Stads *Regler för internhyra*

<https://www.boras.se/download/18.26a49ebd154be9efc751a787/1463565244940/Regler+%C3%B6r+internhyra+-+regler.pdf>.

”För åren 2018 – 2020 fastställer Kommunstyrelsen i samband med beslut om budgetramar en ny definitiv hyra med ledning av de uppräkningsstal som ligger till grund för uppräknings av budgetramarna för respektive år. Avsikten är att få en överensstämmelse mellan ramuppräknings och hyresuppräknings.”

Uppskattat Lokalbehov 2018-2020

Livsmedelskontroll, inklusive Tillståndsenheten

Kontorsplatser för 12-13 personer 2017, troligen 14-15 personer 2018 varav en chef.

Dvs minst ett enskilt rum, helst med plats för mindre möten.

Mötesrum:

- avdelningsmöte 4 ggr per månad 12-15 personer
- verksamhetsmöten 2 ggr/v 8 personer
- mötesrum för test för alkoholserveringstillstånd en gång/v för 5-10 personer med datoruppkoppling

Mottagning: rådgivning ...

Plats för skrivare/kopieringsmaskin.

Arkiv/förråd

Tvättmaskin, torkmöjlighet, grovtvätt av stövlar

Omklädningsrum med duschmöjlighet.

Förrådsutrymme för provtagningsutrustning, arbetskläder mm

Kyl, frys

Miljötillsyn

Kontorsplatser för 16-17 personer 2017, troligen 18-21 personer 2018-2020) varav en chef.

Dvs minst ett enskilt rum, helst med plats för mindre möten.

Mötesrum:

- avdelningsmöte 2 gånger per månad 18-21 personer
- verksamhetsmöten 5 ggr/v 6 personer

Mottagning: rådgivning ...

Plats för skrivare/kopieringsmaskin.

Arkiv/förråd

Tvättmaskin, torkmöjlighet, grovtvätt av stövlar

Omklädningsrum med duschmöjlighet.

Förrådsutrymme för provtagningsutrustning, arbetskläder mm

Kyl, frys

Miljöstrategiska

Kontorsplatser för 15 personer varav en chef.

Dvs minst ett enskilt rum, helst med plats för mindre möten.

Mötesrum:

- avdelningsmöte 2 gång per månad 15 personer
- verksamhetsmöten 5 ggr/mån, 5-8 personer
- mötesrum för miljöutbildning 2 ggr/v för 20-25 personer

Mottagning: Energi och klimatrådgivning...

konsumentrådgivning 2 förmiddagar i veckan med två mindre mötesrum

Utställningsyta

Plats för skrivare/kopieringsmaskin.

Arkiv/förråd

Omklädningsrum

Förrådsutrymme

Kyl och frys

Budget- och skuldrådgivning

Kontorsplatser för 8 personer 2017, troligen 9-10 personer från 2018 varav en chef.

Dvs minst ett enskilt rum, helst med plats för mindre möten.

Mötesrum:

- avdelningsmöte varje vecka, 8-10 personer

Mottagning: 8-17 varje dag, behov av väntrum för klienter och anonym ingång till lokalen

Plats för skrivare/kopieringsmaskin.

”Sekretessarkiv”

Förråd för förbrukningsmaterial.

Verksamhetsstöd inklusive förvaltningschef

Kontorsplatser för 11 personer 2017, troligen 12-14 personer 2018-2020, varav två chefer.

Dvs minst två enskilda rum, helst med plats för mindre möten.

Mötesrum:

- avdelningsmöte 1 gång per månad 10 personer
- förvaltningsmöte 1 gång per månad, 65-75 personer
- förvaltningsfika, 2 gånger per vecka, om MF inte har eget fikarum, 65-75 personer

Mottagning: reception, rådgivning, mån-fre

Plats för skrivare/kopieringsmaskin.

Arkivutrymme där alla arkivskåp får plats, så småningom e-arkiv?

Förråd för förbrukningsmaterial.

Lokalbehov: Särskilt boende enligt SoL, i Borås kommande 5 -10 års period

Definition och lagrum:

Särskilt Boende: Individuellt prövat boende i form av bostäder med särskild service som kommunerna, enligt 5 kap. 7 § socialtjänstlagen, ska inrätta för människor som av fysiska, psykiska och andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring, och som till följd av dessa behöver ett sådant boende.

Dessa boenden har i Borås mellan 10 – 21 personer per boendeenhet, beroende på vilket stöd som behövs. Lägenheter som erbjuds skall vara fullvärdiga.

Tillbakablick

Hela landet:

Den senaste 5-årsperioden, mellan 2011 -2015 har antalet lägenheter för denna kategori minskat med ca 5 %. De senaste 3 åren har förändringen varit 0 % dvs ingen förändring i antal lägenheter. (Däremot har Boendestödet i egen lägenhet ökat väsentligt under tidsperioden.)

I Borås:

Antal lägenheter:

2013: 82

2014: 82

2015: 82

2016: 84

Nya beslut

2013: 7

2014: 6

2015: 7

2016: 5

Nuläge:

Behov av utökning finns, verkställighet i egen regi är idag inte möjligt inom tidsgränsen.

Externplacering sker bl.a. på grund av att det inte finns lediga lägenheter på boenden i Borås Stad.

Det finns idag 16 personer som är externplacerade. Ytterligare c:a 10 externplacerade personer förväntas omfördelas från IFO:s ansvar. Detta gäller både korttidsplatser och boende.

Socialpsykiatrien har sex boenden varav ett i form av serviceboende med personal endast på dagtid. Äldre otidsenliga lokaler (Billdalsgatan och Badhusgatan) har bytts ut emot nya men antalet lägenheter har totalt endast utökats med två stycken sedan 2007. Dessa har kopplats till befintliga boenden.

Det finns 4 lägenheter avsett för korttid, utöver antalet angivna lägenheter. Dessa är kopplade till Jössagatan 3.

Planering

Det är en svårt att planera behovet av antal boenden på lång sikt, för denna kategori människor, då vi inte kan förutspå hur många som kommer att ha så pass stora svårigheter i sin livsföring, att de i framtiden behöver ett särskilt boende enl SoL.

En aspekt ytterligare är antalet nysvenskar som ökat markant på senare tid, och hur många av dessa som kan komma att behöva boende.

Yngre brukargrupper har behov av mer flexibla boendeformer Boende som typ Kulbanan är exemplariskt med en kombination av grupp- och servicebostadsupplägg på samma enhet.

Nya bostäder pga ökande behov:

Vi behöver ett nytt boende för personer som idag är externplacerade för ca 10-12 personer

Specialboende till vissa personer som behöver bo enskilt.

Behov av utökning av antal korttidsplatser då Västra Götalandsregionen kommer att minska tiden för färdigbehandlade patienter från 30 dagar till 3 dagar, vilket kommer att öka behovet av korttidsplatser. Med 6-8 platser. Kan man eventuellt överta något nedlagt ÅO-boende eller tidigare trygghetsplatser? (Ej samma lokalkrav på korttid.)

Nya bostäder pga förändring av nuvarande bestånd:

Boendet på Jössagatan 3 behöver läggas ner och ersättas med ett nytt boende, då det är ett stort boende, beläget i ett hyreshus, i tre plan varav ett plan är korttidsplatser. Det är för små gemensamma utrymmen, trångt och tungarbetat, och finns inga möjligheter att utöka befintliga lokaler.

På sikt behöver också Söderforsgatan ersättas utifrån tillgänglighetsperspektiv då boenden är beläget i flera våningar och det saknas hiss i alla 6 trappuppgångarna.

Sammanfattning: 5 – 10 år:

Då verksamheten är svårplanerad kommer man att behöva omprioritera och omplanera under perioden:

Följande behov finns:

Brådskande och angeläget: Ett boende för hemtagning av externplacerade brukare.

Inom 1-3 år : Ett nytt ersättningsboende för Jössagatan 3

Inom 1-3 år korttidsboende med 6-8 platser. Ev. ta över ÅO- boende/trygghetslägenheter, eller placera ihop med ett nytt ersättnings boende för Jössagatan 3.

Inom 4-6 år ersättningsboende för Söderforsgatan.

I perioder finns behov av utökad stöd för vissa brukare som då kräver enskilt boende.

Lokalbehov: Särskilt boende enligt LSS, i Borås kommande 5 -10 års period.

Lagrum och definitioner på lokalbegrepp:

LSS-Lagen: § 9, punkt 9: Bostad med särskild service för vuxna, eller annan särskilt anpassad bostad.

Gruppboende: Ett boende för max 6 personer i fullvärdiga egna lägenheter, i direkt anslutning till gemensamma utrymmen för samvaro och möjligheter att tillaga gemensamma måltider, och att där få ett kontinuerligt personalstöd.

Serviceboende: Denna boendeform är ett steg närmare ett helt självständigt boende i egen lägenhet, än att bo i en lägenhet i gruppboende. Man bor i separata fullvärdiga egna lägenheter, max 12 stycken, med tillgång till en gemensam s.k. baslägenhet för samvaro och personalstöd i närmiljön.

Tillbakablick

Hela landet:

I hela landet har LSS-lägenheter ökat med i snitt 2,5 % per år 2010 -2015, och ökningen 2013-2015 har i snitt varit ca 3 % per år .

I Borås:

Antal LSS-Lägenheter:

2012:	300
2013:	306
2014:	307
2015:	320
2016:	314 (Minskning pga en icke fullvärdig enhet nedlagd, kommer ev. att byggas om)

Nya beslut om boende enl LSS i kommunen:

år 2012	12
år 2013	19
år 2014	24
år 2015	12
år 2016	19

Nuläge:

Det finns personer som beviljats boende enl LSS men där beslut ej ännu verkställts. Idag finns 17 personer som har ett beslut på att få en bostad, och ytterligare 18 personer har anmält intresse om att få flytta till LSS-bostad inom en 3-årsperiod.

Det bor på många enheter äldre personer, och i dagsläget söker nästan uteslutande yngre personer ett LSS-boende.

Inom verksamheten finns begränsade möjligheter att erbjuda lägenhet till personer med olika diagnoser på samma boende.

Det finns sammanlagt 49 grupp- och servicebostäder, varav 14 drivs på entreprenad och 1 drivs som ett kollektiv.

Det finns fortfarande boenden som inte fyller kriteriet att vara fullvärdiga, och de kan vi inte erbjuda till nya personer som beviljats ett boende enligt LSS-lagen. Dessa omfattar c:a 85 lägenheter.

Nu är två gruppboendestäder planerade på Sjöbo, och skall stå klara oktober 2018, och eventuellt kommer en ombyggnad till stånd i Dalsjöfors.

Antal vuxna personer med extern placering:

2014.	16
-------	----

2015: 15
2016: 14

Anledningen för externa placeringar på LSS-boenden för vuxna är att brukarna är för avancerade/vårdtunga för våra interna verksamheter.

Utöver ovanstående finns LSS korttidssplatser på fyra enheter med sammanlagt 18 platser för barn och vuxna samt en lägerverksamhet.

Planering:

I planeringen ingår att kontinuerligt utöka antalet lägenheter, utifrån ett ökande behov, samt att avveckla, eller bygga om icke fullvärdiga boenden och ersätta med fullvärdiga.

Då det finns en rädsla för målgruppen att bosätta sig i socialt oroliga områden, och även starka önskemål om att flytta därifrån därför planerar vi även att ersätta boenden på dessa områden.

Nya bostäder pga ökande behov:

Vi har under senaste 5 års-perioden fått i genomsnitt 17,2 nya beviljade beslut om boende i kommunen, per år. Omsättningen på lägenheterna är låg på befintliga boenden jämfört med ÄO.

Personer med komplicerade dubbeldiagnoser har ökat vilket försvårar erbjudanden om lämpliga boendialternativ. Vi planerar därför att skapa en form av "mellanboende" där man skall utforma lokaler på lämpligt sätt, och arbeta för att på bästa sätt möta dessa personer utifrån de behov som finns. Personer som skulle kunna bo på en sådan enhet behöver mer och anorlunda stöd än vad man får på en traditionell servicebostad, men inte så stort stöd som ges på en gruppboende. Man kan lokalmässigt tänka sig ett antal separata lägenheter centrerat i **direkt närhet** kring en baslägenhet, med ett rymligt kök för att kunna erbjuda måltider där.

Det finns många oklara parametrar som gör framtidsplaneringen komplicerad. Några är:

- När flyttar man hemifrån? Vid 19 eller 29 års ålder? (påverkar 10 års planen...)
- Antalet nysvenskar som ökat och deras behov av LSS?
- LSS-lagen ses för tillfället över... Vad blir resultat av detta?
- Personer tar tillbaka ansökan om boende och söker personlig assistans istället.
- Bestämmelserna för personlig assistans har omtolkats, vilket medfört hårdare bedömningar och ny praxis för försäkringskassan, vilket kan resultera i att efterfrågan av gruppboende ökar ytterligare för personer med stora funktionsnedsättningar.

Nya bostäder pga förändring av nuvarande bestånd:

Att ersätta ej fullvärdiga boenden, och att ersätta boenden på socialt oroliga områden (Hässleholmen)

De boenden som i första hand behöver ersättas är 2 boenden i Borgstena, 2 boenden på Barnhemsgatan (behöver ersättas för att byggas om) och 3 boenden på Hässleholmen.

Korttidssverksamhetens lokaler fungerar i dagsläget, men det finns på sikt ett behov av att byta ut två av enheterna då de har begränsad tillgänglighet.

Sammanfattning:

Det är utifrån ovanstående oerhört svårt, att planera 10 år framåt i tiden, då förutsättningarna på kort tid kan ändras, så man får säkerligen omvärdera behovet kontinuerligt under tidsperioden.

Uppskattat behov: 2 nya gruppboende varje år.

Behovet av Servicebostad är svårt att definiera. Utifrån vad vi vet i dagsläget finns personer som skulle behöva insatsen men som inte har sökt.

En uppskattning : En ny servicebostad vart-annat till vart-tredje år med 10-12 lägenheter

Två av korttidssverksamhetens lokaler behöver ersättas på sikt.

ÄLDREOMSORGEN	
INOM STADSDELSFÖRVALTNINGEN NORR	
VERKSAMHETENS FÖRUTSÄTTNINGAR/BEHOV	
<p>Hur ser ni på verksamhetens behov av lokaler/funktioner under kommande år utifrån</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dagens befolkningsprognos, både utifrån stadens och era egna prognoser? - Ev. nya riktlinjer från beslutande organ och nya politiska ambitioner behovet av lokaler?	<p>Äldreomsorgen består av stadsdelsegen samt kommungemensam verksamhet/produktion.</p> <p>Den stadsdelsegna verksamheten utgörs av öppna mötesplatser på Skogslid, Duvan, Blombacka och på Guldkanten (Trappen). Trappen och Duvan är trygghetsboenden där stadsdelen står för/har lokaler för verksamhet. Utöver detta finns lokaler för hemtjänstgrupper, sjuksköterskegrupper och arbetsterapeuter/sjukgymnaster. Några är inrymda på vård- och omsorgsboenden och några i fristående lokaler. Ett stort antal lokaler (t ex på Herrljungagatan och Åsboholmogatan) hyrs för detta ändamål.</p> <p>Det finns en politisk ambition att skapa nya trygghetsboenden, vilket kan medföra ökat behov att förhyra aktivitetslokaler som förutsätts när avtal skrivs om till trygghetsboende. Margaretagatan 5 övergick till trygghetsboende i september 2016 men behov finns av ytterligare trygghetsboenden.</p> <p>När det gäller kommungemensam produktion finns vård- och omsorgsboende på Skogslid, Agamemnon, Margaretagatan 9 samt Sjöboklint/Klibbskivlingen. Detta planeras centralt för hela Borås Stad.</p> <p>Klibbskivlingen har inflyttningsstopp. Både när det gäller den enheten och Sjöboklint behöver den framtida inriktning för anläggningarna klargöras i den pågående boendeutredningen som ingår i projektet ”Ett gott liv var dag”. Nuvarande lokaler är slitna och olämpliga för dagens vårdverksamhet, vilket därmed gör dem ineffektiva, medför en undermålig arbetsmiljö och en dyr drift. Alternativ som nedläggning/annan verksamhet bör därför prövas.</p> <p>De tomma lokalerna på den tidigare korttidsenheten på Skogslid, omnämndes i föregående års plan. Besked om framtida användningen av lokalerna har ännu inte getts. Under augusti månad 2015 togs del av lokalerna i bruk för ett tillfälligt boende för ensamkommande flyktingbarn. Kommande användning bör utredas vidare.</p>

	Borås Stads behov av vård- och omsorgsboendeplatser utreds i den boendeutredning som pågår, vilken beräknas vara klar under november 2016.
<p>Utifrån nuvarande kapacitet och demografisk utveckling, hur ser verksamheten ut vad gäller lokaler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Är lokalerna anpassade för verksamheten utifrån utformning och funktion? - Om nej, vilken förändring anser ni behövs för att få mer ändamålsenliga lokaler? - Kan lokalerna användas för annan verksamhet, övriga tider? 	<p>Sjöboklints lokaler är dåligt anpassade för att bedriva vård- och omsorgsboende. För många olika plan och byggnadsdelar gör det svårt för personalen att överblicka, samt svårt och kostsamt att bemanna, inte minst nattetid. Lokalerna är även slitna och har behov av renovering och ombyggnad för att säkerställa arbetsmiljön och ge ökade möjligheter för brukarna att lättare få ett självständigt liv. Bör övervägas att läggas ned. Ytterligare frågor kring Sjöboklints framtida ställning skall behandlas av kommungemensam äldreomsorg, Stadsdelsnämnden Öster.</p>
VERKSAMHETENS UTVECKLINGSOMRÅDEN	
<p>Frågorna är besvarade av:</p> <p>Namn, anknytning, mail</p>	<p>Helen Magnusson, 033 – 35 87 26 helen.magnusson@boras.se</p>

Sdn Öst

7. Äldreomsorg

Stadsdelsnämnden Öster gav 2015-09-22 förvaltningen i uppdrag att kartlägga beståndet av tillgängliga bostäder för äldre och Sociala omsorgsförvaltningens målgrupper samt ta fram en långsiktig åtgärdsplan för tillgängliga bostäder till dessa grupper.

Tillgängliga bostäder för äldre och Sociala omsorgsnämndens målgrupper är ett av de prioriterade områdena i den politiska handlingsplanen från vård- och omsorgsprojektet *Ett gott liv var dag*. Av handlingsplanen framgår att det ska göras en kartläggning av beståndet och att det ska tas fram en långsiktig åtgärdsplan när det gäller om- och nybyggnad samt eventuella nedläggningar.

Kartläggningen presenterades för nämnden i november 2015. I den identifieras några vård- och omsorgsboende vars bostäder och gemensamhetsutrymmen inte är ändamålsenliga med hänsyn till tillgänglighet och arbetsmiljö samt förutsättningarna att bedriva en effektiv verksamhet med god kvalitet för brukarna.

Den långsiktiga åtgärdsplanen, som ska behandlas av nämnden i december 2016, ska definiera olika boendeformer samt visa på hur stort behovet och efterfrågan av de olika boendeformerna är fram till 2026. I det ingår att se till demografiska förändringar, förändrade behov samt tillgång till tillgängliga bostäder i centralorten och kommunens övriga tätorter. Åtgärdsplanen kommer vara ett viktigt underlag för kommande lokalresursplaner, då åtgärdsplanen kommer att innehålla förslag på både avveckling och nybyggnation av vård- och omsorgsboenden.

Sdn Väst

3.5 Äldreomsorg

Lokalfrågan är av vikt för kvalitén i äldreomsorgen, boendemiljöer inklusive utemiljöer behöver vara lättillgängliga, och inbjudande.

Ett centralt utredningsuppdrag pågår, utifrån projektet ”Ett gott liv var dag”. I det uppdraget ska det tas fram ett underlag för bostäder med inriktning äldre för Borås Stad. Vilka beslut som tas kommer att få en stor betydelse för stadsdelens äldreomsorg, både den stadsdelsegna och kommungemensamma produktionen. I denna lokalplan redovisas dock inga särskilda förslag.

En utveckling som bör stödjas är att genom samverkan med fastighetsägare utveckla trygga boendemiljöer och det finns behov av trygghetsboenden i Borås Stad. Viskafors hem har sedan hösten 2013 trygghetsbostäder i den fastighet på Fagerhultsvägen som äldreomsorgen har lämnat. Genom AB Bostäders försorg kommer det att finnas trygghetsbostäder på Norrby i fastigheten Spinnaren, från september 2015. Det pågår diskussion om trygghetsbostäder med Sandhultbostäder.

Lokalresursplan 2018-2020, Stadsdelsnämnden Öster

1. Inledning

Stadsdelsförvaltningen Öster består av områdena Brämhult, Dalsjöfors och Trandared. Stadsdelsnämnden Öster ansvarar inom sitt geografiska område för förskola, grundskola, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg (barn och familj), fritid, kultur samt kost och lokalvård. Stadsdelsnämnden Öster ansvarar för de kommungemensamma områdena inom äldreomsorg och funktionshinderverksamhet.

Efterfrågan på förskoleplatser är stor och platser köps i både andra stadsdelar och på friförskolor.

Antalet elever i åk F-9 beräknas öka med ca 230 elever fram till år 2020. Ökningen beräknas bli störst i områdena Hässleholmen och Hulta. Ekarängskolan och Fjärdingskolan är mycket trångbodda. Även Bodaskolan F-6 och Myråsskolan har många elever. En ny grundskola i f.d. Björkängsgymnasiet behövs för det ökande elevunderlaget.

Under 2016 har ombyggnaden av Bodaskolan för år 7-9 slutförts. Kommunstyrelsen har i september beslutat om en förstudie för ombyggnad av de administrativa lokalerna på våning fyra till undervisningslokaler. Bakgrunden är att elevunderlaget till år 7-9 i skolans upptagningsområde fortsätter att öka. Skolan beräknas läsåret 2018/2019 ha cirka 520 elever. En ombyggnad av våning fyra beräknas vara klar i augusti 2017.

Gånghesterskolan, Tummarpskolan samt Myråsskolan är i behov av uppfräschning och anpassning för att motsvara verksamhetens behov.

2. Förskola

2.1 Förutsättningar och behov

Område Dalsjöfors

Generationsväxling och nybyggnation samt asylboenden medför en ökad efterfrågan på förskoleplatser i Dalsjöfors. Förskolans behov av ytterligare lokaler i Dalsjöfors behöver samplaneras med grundskolans behov eftersom flera förskolor inryms i skollokaler. Stadsdelsnämnden Öster ser två alternativa lösningar för att utöka antalet förskoleplatser i Dalsjöfors.

I alternativ ett byggs en ny skolenhet (F-3) i närheten av Dalsjöskolan. Eleverna vid Kerstinsgården och Tummarpskolan flyttar till den nya skolenheten. Kerstinsgården blir en renodlad förskola och Tummarpskolan byggs om till en förskola med 4-6 avdelningar. Alternativ två är att bygga en ny förskola med sex avdelningar och att bygga om Tummarpskolan för att anpassa den till skolans behov. Även i detta alternativ renodlas Kerstinsgården till en förskola genom att skoleleverna flyttas till Tummarpskolan. I alternativ två kan Alprosgårdens paviljonger och Utsiktens förskola i badhuset avvecklas.

Efterfrågan på förskoleplatser i Aplared varierar beroende på vilka som bor på asylboendet och hur många platser som säljs till Svenljunga kommun. En förskolavdelning är inrymd i en föreningslokal. En utbyggnad med 1-2 förskoleavdelningar är den bästa lösningen för att tillgodose både förskolans och skolans behov. Tillkommande lokaler måste kunna användas flexibelt d.v.s. både för förskolans och för skolans behov.

I Äspered ökar efterfrågan på förskoleplatser. Förskolan samverkar med skolan för att klara efterfrågan. Bedömningen är att lokalerna inte räcker till från och med läsåret 2017/2018. En förstudie för att bygga ut förskolan är genomförd. Fram till att tillbyggnaden är klar behövs en tillfällig skolpaviljong eller att elever i några klasser under en tid åker buss till annan skolenhet med lediga lokaler.

Förskolan i Gånghester är idag utnyttjad till maximal gräns. En ny förskola behövs för att kunna möta den ökade efterfrågan på förskoleplatser. Kommunstyrelsen har identifierat ett markområde för en ny förskola och Stadsdelsnämnden Öster har tillstyrkt placeringen. En ny förskola i Gånghester med sex avdelningar kan till viss del också täcka en ökad efterfrågan på förskoleplatser i Aplared och Målsryd.

Område Brämhult- Hässleholmen

Behovet av fler förskoleplatser i Brämhult-Hässleholmen är mycket stort och det behövs ytterligare en förskola i området. Stadsdelen köper förskoleplatser både i andra stadsdelar och på fristående förskolor. Den ökade efterfrågan beror på fler bostäder i området, fler asylsökande/nyanlända samt borttagandet av vårdnadsbidraget. Förskolorna Våglängdsgården, Milstengårdens paviljonger och Holmen behöver på sikt avvecklas. Lokalerna är inte ändamålsenliga och det finns brister i utemiljön. En ny förskola i området kan, beroende på hur efterfrågan ser ut vid färdigställandet, innebära att någon av dessa förskolor kan avvecklas.

Det pågår ett planprogramarbete för Brämhult i syfte att bygga fler bostäder i området. Om det tillkommer fler bostäder behövs också en till förskola, vilket bör beaktas redan i arbetet med planprogrammet.

Område Trandared

Stadsdelen köper många platser i andra stadsdelar och på fristående förskolor. I januari 2017 är förskolan vid Hulta torg färdigställd. Den ger ytterligare 60 förskoleplatser. Kransmossens förskola med 100 nya förskoleplatser står färdig i juni 2017. Tanken har varit att avveckla Östergården och Tåmarksgården när Kransmossens förskola är färdigbyggd, men efterfrågan på förskoleplatser medför att Östergården behöver vara kvar. De nya förskolorna tillsammans med att Östergården inte avvecklas kommer inledningsvis att täcka behovet av nya förskoleplatser på Hulta, Hässleholmen och Trandared.

AB Bostäder planerar för ytterligare cirka 100 bostäder vid Hulta Torg. Det kommer att medföra en ökad efterfrågan på förskoleplatser. Det pågår även detaljplanarbete för fler bostäder på Bergsäter. Ett ökat behov av förskoleplatser skulle kunna tillgodoses med en ny förskola på Bergsäter.

2.2 Prioriterade utvecklingsområden

Prioritet 1

- Äspered, tillbyggnad av förskola/skola

- Dalsjöfors, anpassning av lokalerna Kerstinsgården för att renodla till förskola (6 avd.)
- Dalsjöfors, ny förskola 6 avd. (olika alternativ)
- Hässleholmen, ny förskola 6 avd.
- Gånghester, ny förskola 6 avd.
- Aplared, om- och tillbyggnad för att tillgodose både förskolan och skolans behov.

Prioritet 2

Med anledning av planering för nya bostadsområden:

- Bergsäter, ny förskola 6 avd.
- Hulta-Svensgårde, ny förskola 6 avd.
- Brämhult, ny förskola 6 avd.

3. Skola

3.1 Förutsättningar och behov

Område Dalsjöfors

Elevunderlaget ökar i området. Det beror på fortsatt höga födelsetal och inflyttning. Elevantalet påverkas också av vilka som bor på Migrationsverkets asylboenden. De skolor som påverkas mest är Dalsjöskolan, Tummarpskolan och Äsperedskolan. Kerstinsgården har från höstterminen 2015 en paviljong för att klara behovet av lokaler.

Elevunderlaget för Gånghesterskolan ökar och lokalerna nyttjas till bristningsgränsen. En förstudie för om- och tillbyggnad av skolan är genomförd. En större skola kan också avlasta skolorna i Dalsjöfors och Trandaredskolan.

Aplaredskolan har ett varierande elevunderlag. Det är en liten skola som gör att den påverkas mycket även av relativt små förändringar. Elevantalet påverkas av vilka som bor på Migrationsverkets boende.

Rångedalaskolan, Målsrydsskolan och Dannikeskolan har ett stabilt elevunderlag.

Område Brämhult- Hässleholmen

Antalet elever på Fjärdingskolan har fortsatt att öka och skolan är mycket trångbodd. Skolans lokaler utökas höstterminen 2016 med en paviljong med ytterligare två klassrum och grupprum. Paviljonger med fler klassrum gör att skolan kan ta emot fler elever, med eftersom matsal och andra gemensamma utrymmen inte utökas blir det trångt i dessa lokaler. Det blir också trångt på skolgården.

Borås Stad har tecknat ett hyresavtal för Samariten 11, fd Björkängsgymnasiet. I staden finns behov av lokaler för både grundskola och gymnasium. Det finns också behov av fler förskoleplatser i centrum av Borås. En utredning av hur Samariten 11 kan användas pågår. En ny grundskoleenhet med 250-400 elever skulle avlasta Fjärdingskolan, Bodaskolan och Ekarängskolan. En ny grundskola medför att upptagningsområdena behöver ses över.

Bodaskolan åk 7-9 förväntas ha cirka 520 elever läsåret 2019/2020. Skolan är byggd för 400 elever och för att kunna ta emot fler elever under läsåret 2016/2017 har flytten av Träningskolan 7-9 till Bodaskolan senarelagts. Stadsdelsnämnden Öster har under 2015 och 2016 tillskrivit Kommunstyrelsen och Lokalförvaltningsnämnden om att Bodaskolan inte kommer kunna ta emot eleverna i upptagningsområdet. I september 2016 har Kommunstyrelsen beslutat om en

förstudie för att bygga om de administrativa lokalerna på våning fyra till undervisningslokaler. En ombyggnad förväntas vara klar i augusti 2017.

Nybyggnation sker inom Myråsskolans upptagningsområde, vilket medför att elevantalet ökar. En förstudie för ombyggnad är gjord. Med anledning av det ökande elevunderlaget har Stadsdelsnämnden Öster i februari 2016 tillskrivit Lokalförsörjningsnämnden med en begäran om en ny förstudie för både om- och tillbyggnad så att skolan kan växa från en treparallell till fyraparallell skola.

Område Trandared

Antalet elever på Ekarängskolan har fortsatt att öka och skolan är mycket trångbodd.

Trandaredskolan har ett stabilt elevunderlag och ser inga stora förändringar under den kommande perioden. En paviljong finns som en kortsiktig lösning.

3.2 Lokalernas utformning och funktion

På flera skolor saknar elevhälsans personal tillgång till arbetsplatser och rum för möten/samtal. Fritidshemmen delar ofta lokaler med skolan. Fritidshemmet har idag stora barngrupper i lokaler som generellt inte alltid är ändamålsenliga och anpassade efter verksamhetens behov.

Det finns på flera skolor ett eftersatt behov av underhåll. Idrottssalar och omklädningsrum/duschar är ofta i behov av uppfräschning och modernisering. Elevråd som besökt stadsdelsnämndens sammanträden har framfört behov av med avskildhet i omklädningsrum och duschrut. Det behöver göras en inventering och en handlingsplan med åtgärder behöver tas fram. Flera skolor har skolgårdar som behöver rustas upp.

Bodaskolans, Gånghesterskolans och Myråsskolans idrottshall är i mycket dåligt skick.

Köken på Myråsskolan, Tummarpsskolan, Rångedalaskolan, Kerstinsgården, Gånghesterskolan samt Skogsgläntans förskola har nått sina kapacitetstak och har stora behov av renovering alternativt tillbyggnad/ombyggnad.

3.3 Prioriterade utvecklingsområden

Prioritet 1

- Ny skolenhet i Samariten 11
- Om- och tillbyggnad av Gånghesterskolan
- Ny skolenhet F-3 i Dalsjöfors alt. ombyggnad av Tummarpsskolan
- Om- och tillbyggnad (ev) av Myråsskolan

4. Fritid

4.1 Förutsättningar och behov

Fritidsgårdarnas entré behöver vara upplysta och med stor insyn. Det finns annars risk för att det utanför fritidsgårdarna skapas ”tillhåll” som upplevs som otrygga för ungdomar som ska besöka fritidsgården. Lokalerna för Hässlehus fritidsgård är i behov av renovering och entrén behöver byggas om.

Lokalutnyttjandet inom fritidsverksamheten kan utökas då fritidsgårdarna är disponibla för annan verksamhet fram till kl.15.00 på vardagar och lördagar samt söndagar 8 -20.

5. Kultur

6.1 Förutsättningar och behov

I Vision 2025 finns en strävan att skapa fler mötesplatser. Biblioteken i Dalsjöfors och Trandared har små möjligheter att utvecklas som mötesplatser då det inte går att anordna aktiviteter för större grupper. Trandareds bibliotek är trångbott.

6.2 Prioriterade utvecklingsområden

Lokalerna vid Hässle Torg som inrymmer Medborgarkontoret ”Vi- kontoret, Hässlehus bibliotek och fritidsgården behöver renoveras och anpassas till verksamheterna. Idag saknar exempelvis medborgarkontoret en toalett för allmänheten. Besökare hänvisas till bibliotekets toalett. Vid en renovering behöver även planlösningen ses över. För att kunna samverka mer bör biblioteket och medborgarkontoret en gemensam lokal.

Ett utvecklingsområde är att Dalsjöfors bibliotek ska bli ett så kallat ”mer-öppet-bibliotek” med ökad tillgänglighet. Det kräver dock nya anpassade lokaler mer centralt placerade i samhället.

7. Äldreomsorg

Stadsdelsnämnden Öster gav 2015-09-22 förvaltningen i uppdrag att kartlägga beståndet av tillgängliga bostäder för äldre och Sociala omsorgsförvaltningens målgrupper samt ta fram en långsiktig åtgärdsplan för tillgängliga bostäder till dessa grupper.

Tillgängliga bostäder för äldre och Sociala omsorgsnämndens målgrupper är ett av de prioriterade områdena i den politiska handlingsplanen från vård- och omsorgsprojektet *Ett gott liv var dag*. Av handlingsplanen framgår att det ska göras en kartläggning av beståndet och att det ska tas fram en långsiktig åtgärdsplan när det gäller om- och nybyggnad samt eventuella nedläggningar.

Kartläggningen presenterades för nämnden i november 2015. I den identifieras några vård- och omsorgsboende vars bostäder och gemensamhetsutrymmen inte är ändamålsenliga med hänsyn till tillgänglighet och arbetsmiljö samt förutsättningarna att bedriva en effektiv verksamhet med god kvalitet för brukarna.

Den långsiktiga åtgärdsplanen, som ska behandlas av nämnden i december 2016, ska definiera olika boendeformer samt visa på hur stort behovet och efterfrågan av de olika boendeformerna är fram till 2026. I det ingår att se till demografiska förändringar, förändrade behov samt tillgång till tillgängliga bostäder i centralorten och kommunens övriga tätorter. Åtgärdsplanen kommer vara ett viktigt underlag för kommande lokalresursplaner, då åtgärdsplanen kommer att innehålla förslag på både avveckling och nybyggnation av vård- och omsorgsboenden.

8. Sammanvägt investeringsbehov

Objekt	Färdigställt
Gånghesterskolan, om – och tillbyggnad	2018
Myråsskolan, om- och tillbyggnad	2018

Äspered, tillbyggnad förskola 2 avd	2017/2018
Ny förskola Dalsjöfors, 6 avd. (olika alternativ)	2019
Hässleholmen, ny förskola	2018
Gånghester, ny förskola 6 avd.	2018
Ny skola F-3 i Dalsjöfors	2019

STADSDELSNÄMNDEN ÖSTER

Ida Legnemark
Ordförande

Ulrika Gustafson
Stadsdelschef

STADSDELSNÄMNDEN NORR – LOKALRESURSPLAN 2018-2020

Gemensam ingress för samtliga verksamheter:

Stadsdelskontoret är beläget vid Olovsholmsgatan 32 med kontorslokaler, personalcafeteria samt sammanträdes- och samtalsrum fördelat på fem våningsplan med ca 130 arbetsplatser. Stadsdelsnämndens ansvarsområden är förskola, grundskola, kommungemensam grundskola och förskola, kultur och fritid, del av individ- och familjeomsorgen samt äldreomsorg. Utöver detta ombesörjs kost- och lokalvård för stadsdelen av en därför inrättad enhet. Samtliga dessa funktioner är företrädna i huset, där även stadsdelens centrala administration i form av stadsdelschef, stab, ekonomi- och HR-enhet är placerad.

Nämndens sammanträden hålls vanligtvis i husets sammanträdesrum.

Befolkningen i stadsdel Norr förväntas öka med 4,2 procent eller 1 518 personer (från 34 872 till 36 390). Av ökningen på 1 518 personer är 326 barn i åldern 0-5 år, vilket är en mycket betydande ökning. Den största ökningen ses i Centrum där antalet 0-5-åringar beräknas öka med 291 barn under perioden, vilket är en ökning på 38 procent. På Sjöbo kommer antalet barn 0-5 år att öka med 70 barn, en ökning på 14 procent. I Fristad kommer antalet barn 0-5 år att minska med 35, en minskning på 4 procent. Antalet elever i grundskoleåldern 6-15-åringar kommer att öka med 355, en ökning på 16 procent i stadsdel Norr. Den största ökningen av elever sker i Centrum, en ökning med 179 elever, följt av Fristad, en ökning på 114 elever och Sjöbo med en ökning på 62 elever. Antalet personer på Norr mellan 65 och 84 år ökar med 355 personer, en ökning på 6 procent. Den största ökningen av äldre 65-84 år sker i Centrum, en ökning med 283 personer, följt av Fristad, med en ökning med 44 personer och Sjöbo, med en ökning med 28 personer. Antalet personer 85+ år minskar med 51 i Centrum men ökar med 19 personer på Sjöbo och 36 personer i Fristad, vilket för stadsdelen ger en ökning på 4 personer som motsvarar 0,3 procent mellan åren 2015 och 2020. (Källa: Borås Stad, Stadskansliet, Strategisk samhällsplanering)

FÖRSKOLA

VERKSAMHETENS FÖRUTSÄTTNINGAR/BEHOV

STÖDFRÅGOR

Hur ser ni på verksamhetens behov av lokaler/funktioner under kommande år utifrån

- Dagens befolkningsprognos, Stadens och era egna prognoser?
- Hur påverkar köpta/sålda platser, inkl. fristående skolor, antalet platser och behovet av lokaler
- Nya riktlinjer från beslutande organ och nya politiska ambitioner behovet av lokaler?

- Sagavallen blir klar till halvårsskiftet 2017.
- Fristad 1 blir klar under 2017.

Befolkningsprognos

Inför 2016 var befolkningsprognosen för 1-5 år 1788 barn. Det är de siffror vi har i väntan på prognos för 2017. Ökningen (2016) är relativt liten jämfört med 2014, men en prognos kring vilken kapacitet som krävs för att erbjuda omsorg i centrum är svårt att göra exakt, beroende på att inflyttningen är stor och många nya boenden håller på att etableras.

Inflyttningen från andra kommuner till främst centrum är fortsatt hög.

Beslutad/planerad detaljplan om byggnation av boenden på Nordskogen, Sjöbo Ängar, Tosseryd, Kvarbo och Buxbomen kommer beroende på byggnationstakt att påverka behovet av förskolelokaler.

Köp/sälj samt fristående förskolor. Södra Älvsborgs Sjukhus beläget i Östermalmsområdet gör att ett större antal barn från Borås Stad idag har plats i distrikt Centrums förskolor. Andelen barn till friförskolor tenderar att sjunka. Resonemangen ovan gör att distrikt Centrums lokalbehov fortsatt kommer att vara högt, för att klara av placering av alla barn för vilka platser efterfrågas i distrikt centrums förskolor.

Utifrån nuvarande kapacitet och demografisk utveckling, hur ser verksamheten ut vad gäller lokaler

- Är lokalerna anpassade för verksamheten utifrån utformning och funktion?
- Om nej, vilken förändring anser ni behövs för att få mer ändamålsenliga lokaler?
- Kan lokalerna användas för annan verksamhet, övriga tider?

Lokalernas kapacitet utifrån den demografiska utvecklingen

Centrum. Förutom Sagavallen och den under hösten 2015 till ordinarie lokaler överflyttade förskolan på Björkängsgymnasiet, behöver centrum under perioden fram till senast andra hälften av 2018 ytterligare förskoleplatser motsvarande minst åtta avdelningar. Placeringen bör vara i stadens centralaste delar.

Sjöbo. För att klara den förväntade demografiska utökningen måste en sexavdelningsförskola byggas på Alidebergsområdet och vara klar senast 2019. Denna förskola ska då ersätta Solgårdens förskola som tjänat ut. Utöver detta ska den nya förskolan serva Alidebergs- och Erikslundsområdet plus de nordliga delarna av Centrumområdet vid ev. platsbrist där. Därefter måste ytterligare förskolor etableras i takt med att Nordskogen, Sjöbo ängar och Tosseryd blir bebyggda.

Fristad. Projektering av ny förskola Fristad 1, centrum är igång. Förskolan beräknas vara klar under första halvåret 2018. Denna förskola kommer då att ersätta Siggården 1avd, Torggården 2 avd.

	<p>Den sedan 2005 planerade förskolan ("Vinkelvägen") för Sparsör/Frufällan kan inte byggas och tas i bruk innan Trafikverket genomfört väganslutningen till RV 42 enligt den information stadsdelen fått. När detta kan vara klart är inte känt i dagsläget. Efterfrågan på platser i Sparsör/Frufällan antas öka kraftigt utifrån pågående och planerad byggnation. Samtidigt har skolan signalerat behov av att få disponera Lilla Safiren (paviljong invid Slättängskolan), vilken i dag har två avdelningar för små barn. Sammantaget gör detta att behovet av en förskola på Vinkelvägen är mer angelägen nu, än vad som förutsågs i föregående års plan. Den under sommaren 2016 etablerade paviljongen (4 avd.) i Sparsör kommer därför att behöva utnyttjas flertalet år framöver.</p> <p>Lokalernas utformning och funktion</p> <p>Centrum. Kvarngårdens förskola fyller inte läroplanens och därmed verksamhetens behov gällande kvalitet och likvärdighet. Den är därtill kostnadsineffektiv. Detta och den demografiska utvecklingen gör att en ny förskola måste planeras i de centrala delarna av centrum.</p> <p>Sjöbo. Solgårdens förskola har dålig arbetsmiljö, är dåligt anpassad för verksamheten samt i dåligt skick. Den är även kostnadsineffektiv och ger sämre förutsättningar för ett kvalitativt arbete. Med hänsyn till den förväntade demografiska utvecklingen inom området, samt Solgårdens förutsättningar, är det fortsatt angeläget att planeringen av en ny permanent förskola med 6 avdelningar på Alideberg fortsätter. Önskemålet är att den kan tas i bruk under 2019.</p> <p>Fristad. I centrala Fristad (Fristad 1, centrum) kommer Siggården och Torggården ersättas med mer kostnadseffektiva och kvalitativa lokaler inom perioden. I augusti 2016 etablerades en paviljonglösning i Fristad (Sparsör), Trollevi, vilken inhyser Smörbollen och Kröklingegårdens förskolor. Detta i väntan på en permanent lösning, Vinkelvägen enligt beskrivning ovan.</p> <p>Kan lokalerna användas till annan verksamhet övriga tider?</p> <p>Det är svårt att utnyttja lokalerna i förskolan till annat än förskola. Det finns både praktiska och sekretessmässiga skäl för detta ställningstagande.</p>
<p>Finns det någon verksamhet som berörs av ev. myndighetskrav?</p>	<p>Krav på åtaganden/förändringar från myndigheter</p> <p>Finns inget för närvarande.</p>
<p>Andra synpunkter: Något som ovanstående frågor har missat att behandla gällande nulägesbeskrivningen?</p>	<p>Sammanfattningsvis har stadsdelen minskat sitt lokalbestånd gällande förskolor som omfattar en eller två avdelningar då dessa är mycket kostnadsineffektiva. De små förskolorna ger även sämre förutsättningar för att arbeta med kvalitetsfrågor utifrån läroplanen. Dessutom uppnås inte likvärdighet med</p>

	<p>andra större förskolors möjligheter.</p> <p>Alla ovan beskrivna utökningar måste samplaneras med kost- och lokalvårdsorganisationen vid kommande planeringar och byggnationer. För samtliga nyproduktioner om fyra avdelningar eller mer förutsätts att tillagningskök ingår.</p>
--	--

VERKSAMHETENS UTVECKLINGSOMRÅDEN

<p>STÖDFRÅGOR</p> <p>Vilka är förvaltningens handlingsalternativ och prioriteringar för att lösa ovanstående behov?</p> <ul style="list-style-type: none"> - För att kunna skapa bättre samordning - För att kunna nå pedagogiska och ekonomiska krav - För att klara av kraven på lärarbehörighet på respektive enhet <p>Glöm ej att se över möjlighet att effektivisera lokalanvändningen eller schemalaggningen för att öka elevantalet</p>	<p>Förvaltningens prioriteringar är att skapa bättre samordning, klara de pedagogiska och verksamhetsekonomiska kraven för en bättre effektivitet.</p> <p>Centrum. En ny förskola behöver etableras i det direkta centrumområdet senast under andra hälften av 2018. Dit flyttas Kvarngården och eventuellt nuvarande Björkängen. Båda förskolorna har två avdelningar var.</p> <p>Sjöbo. En ny förskola på Alidebergsområdet behöver stå klar under 2019. Denna förskola kan även serva de norra delarna av Centrum vid platsbrist där. Beroende på den demografiska utvecklingen på centrala Sjöbo, utvecklingen av bebyggelsen på Sjöbo Ångar behöver man se över behovet av ytterligare en förskola i det området.</p> <p>Fristad. Sikgården (en avd.) och Torggården (två avd.) klarar inte de ovan angivna kraven. I området kring Fristadskolan behöver en ny förskola var klar för inflyttning under 2017. Dit flyttas då både Sik- och Torggården.</p> <p>I Frufällan/Sparsör har en paviljonglösning etablerats under augusti 2016 detta i väntan på en permanent-förskola på Vinkelvägen.</p>
<p>Vilka projekt vill ni ta med till investeringsplanen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vad är det för objekt - Vad behövs göras, storlek mm - När vill ni planera in det och varför? 	<p>Åtgärder som måste utföras innan investeringsplanen behandlas:</p> <p>Objekt ingående i investeringsplanen</p> <p>Fristad Etablera en ny förskola, i närheten av Fristadskolan med 6 avdelningar. Klart senast under första halvåret 2018.</p> <p>Etablera ny förskola på Vinkelvägen (Sparsör) med 6 avdelningar snarast med hänsyn till områdets ökande efterfrågan. Frågan om väganslutning mot RV 42 måste därför skyndsamt lösas tillsammans med Trafikverket.</p> <p>Alideberg Etablera en ny förskola på Alidebergsområdet med 6 avdelningar. Klart senast januari 2019. Angelägenheten för att etablera denna förskola har ökat sedan föregående års plan, då den nu är mer aktuell genom planerna på ett utvidgat centrum. Samtidigt kan dess platser behövas som reserv om nedan begärd nyetablering inom dagens centrum inte kan förverkligas.</p>

	<p>Centrum Inrätta ytterligare förskoleplatser motsvarande minst åtta avdelningar. Placeringen bör vara i stadens centralaste delar. Klart till andra hälften av 2018. Samtliga objekt och tider motiveras av efterfrågan på platser.</p>
Frågorna är besvarade av: Namn, anknytning, mail	<p>Håkan Anving 033-35 35 01 hakan.anving@boras.se</p>

Grundskola

VERKSAMHETENS FÖRUTSÄTTNINGAR/BEHOV

STÖDFRÅGOR

Hur ser ni på verksamhetens behov av lokaler/funktioner under kommande år utifrån

- Dagens befolkningsprognos, Stadens och era egna prognoser?
- Hur påverkar köpta/sålda platser, inkl. fristående skolor, antalet platser och behovet av lokaler
- Nya riktlinjer från beslutande organ och nya politiska ambitioner behovet av lokaler?

Stadsdelsförvaltningen Norr har för närvarande 3 155 elever inskrivna vid stadsdelens skolor.

Skolornas maxkapacitet är ännu inte helt utnyttjad, men beräknad maxkapacitet baseras enbart på antal elever. För skolans del är antal klasser ett mer relevant sätt att beräkna enheternas kapacitet. Därför blir antalet elever i respektive årskurs mer avgörande för hur många elever en enskild skola kan ta emot.

Elevökningen inom stadsdelen beror till stor del på att antalet elever i de yngre åren ökar markant men även mottagandet av nyanlända elever har påverkat elevökningen, framför allt i de senare årskurserna.

Prognos:

År	F-klass	Åk 1 - 6	Åk 7 - 9	Totalt
2016	351	1 864	940	3 155
2017	346	2 002	975	3 214
2018	375	2 095	990	3 460
2019	365	2 194	996	3 555

De elevtal som anges för 2016 är det antal elever som är inskrivna vid stadsdelens skolor medan övriga elevtal är prognosen avseende elever folkbokförda i stadsdel Norr.

Behovet av lokaler för skolans verksamhet påverkas av att ungefär 10 % av stadsdelens elever söker sig till friskolor och att stadsdelen tar emot fler elever från andra stadsdelar än det antal elever som söker sig till andra stadsdelar.

Det totala lokalbehovet vid stadsdelens skolor kan, förenklat, beskrivas på det sättet att det motsvarar ca 90 % av de elever som är bosatta i stadsdelen med tillägg för 200 – 215 elever som är nettoöverskottet avseende elevströmmarna över stadsdelsgränserna.

<p>Utifrån nuvarande kapacitet och demografisk utveckling, hur ser verksamheten ut vad gäller lokaler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Är lokalerna anpassade för verksamheten utifrån utformning och funktion? - Om nej, vilken förändring anser ni behövs för att få mer ändamålsenliga lokaler? - Kan lokalerna användas för annan verksamhet, övriga tider? 	<p>Nedan görs en redovisning av lokalsituationen vid var och en av skolorna i stadsdelen:</p> <p>Asklandaskolan: Asklandaskolan har inte möjlighet att ta emot de elever som önskar plats på skolan. Av skollagen framgår att kommunen får frånga vårdnadshavares önskemål endast om den önskade placeringen skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen. Med tanke på att det finns en näraliggande skola som har möjlighet att ta emot elever som inte ryms på Asklandaskolan har dessa elever hänvisats till den skolan.</p> <p>Asklandaskolan är byggd som en 1,5-parallellig skola vilket innebär att skolan kan ta emot maximalt 20-22 elever per klass och 40 – 44 elever per årskurs.</p> <p>Bergdalskolan: Skolan är sedan början av 2014 återinflyttad efter den omfattande om- och tillbyggnaden som genomförts. Detta har medfört att skolan nu har ändamålsenliga undervisningslokaler som är väl anpassade till modern undervisningsmetodik. Antalet elever per årskurs varierar mycket på Bergdalskolan. Förskoleklasserna på skolan har läsåret 2016/2017 60 elever medan årskurs 1 och 5 bara har 40 elever.</p> <p>Borgstenaskolan: Med kontinuerligt underhåll av fastigheten bedöms Borgstenaskolan kunna erbjuda undervisningslokaler som motsvarar de krav som kan ställas på en skola. Tillgänglighetsanpassning är gjord av entré och lekplats.</p> <p>Bredaredskolan: Med kontinuerligt underhåll av fastigheten bedöms Bredaredskolan kunna erbjuda undervisningslokaler som motsvarar de krav som kan ställas på en skola. Påtagliga problem med lukt från avlopp har funnits. Skötseln av anläggningen har intensifierats och för närvarande upplever personal och elever inga problem med lukten.</p> <p>Fristadskolan: Med start vid årsskiftet 2016/17 genomförs en omfattande ombyggnad av Fristadskolan: De åtgärder som genomförs handlar i huvudsak om utbyte av luftbehandlingssystem och energieffektivisering men även förändringar som syftar till att anpassa skolans lokaler till moderna undervisningsmetodik och förbättra skolans möjligheter att skapa en effektiv arbetsorganisation och så goda förutsättningar som möjligt för undervisningen, kommer att genomföras. Förändringarna innebär bl. a att skolan indelas i fyra hemavdelningar vilket förväntas leda till ökad studiero för eleverna. Östra fasaden har redan renoverats och samtliga ytterdörrar har bytts ut. Målning och uppfräschning av lektionssalar</p>
--	---

genomfördes under sommarlovet 2014.

Med hänvisning till nedanstående beskrivning avseende Gula skolan behöver Fristadskolan byggas till med två musiksalar inklusive biutrymmen i form av grupprum för enskild musikundervisning och förrådsutrymmen.

Gula skolan:

Med några undantag har Gula skolan ändamålsenliga lokaler. Skolan lider brist på konferensrum och arbetsrum för pedagoger. Smärre förbättringsåtgärder i form av ommålning av vissa invändiga utrymmen samt byte av vissa golv och dörrar är motiverat.

Ventilationsanläggning är något underdimensionerad och luftomsättningen motsvarar inte dagens krav i alla delar av skolan. Noteringar vid OVK-besiktningen (aug 2013) är åtgärdade till godkänt skick.

Antalet elever på skolan har ökat avsevärt under senare år och uppgår nu till 191 elever. Läsåret 2013/2014 uppgick antalet elever på skolan till 149.

Antalet elever på skolan förväntas öka ytterligare och beräknas inom en treårsperiod uppgå till 235 – 240 elever.

Två av skolans undervisningssalar används idag för musikundervisning för såväl Gula skolan som Fristadskolan. Gula skolan kommer, redan kommande läsår att behöva ta i anspråk de salar som används för musikundervisning som klassrum och därmed finns behov av nya lokaler för musikundervisning.(se under rubrik Fristadskolan)

Sparsörskolorna:

Sparsörskolorna har ändamålsenliga lokaler av god standard. Genomförda målningsarbeten och annan uppfräschning har medfört att skolan, i huvudsak, ger ett trivsamt och välskött intryck.

Elevkullarna inom skolans upptagningsområde ökar vilket medfört att antalet elever i förskoleklass och årskurserna 1 och 2 uppgår till det antal som maximalt kan tas emot på skolan. Utrymmet för inflyttande elever är följaktligen obefintligt och de barn som skall börja i förskoleklass läsåret 2017/18 är ännu något större till antalet än de som, för närvarande går i förskoleklass.

Erikslundskolan:

På Erikslundskolan bedrivs verksamhet i form av förskoleklass, grundskola för årskurserna 1 – 9, fritidshem och grundsärskola.

Lokalerna har visserligen efter hand rustats upp genom underhållsarbeten så att många lektionssalar, yttligt, håller acceptabel standard. Även hemkunskapssalar, NO-salar, matsal och toaletter har i viss mån rustats upp.

Helhetsintrycket av skolan är dock att den har behov av en genomgripande upprustning när det gäller såväl ytskikt som ventilationskapacitet och ljudvolym.

Av fastställd investeringsplan (Budget 2016) framgår att en utredning och förstudie för ombyggnad av Erikslundskolan skall genomföras 2016.

Förstudien/utredningen som skall ligga till grund för ombyggnad av Erikslundskolan bör beakta:

- Utemiljön. Oavsett vilka förändringar en kommande ombyggnad kommer att medföra för skolan är det viktigt att eleverna får tillgång till en utemiljö som är anpassad för elever i alla de åldrar som har sin skoldag och sin fritidshemsvistelse på skolan. Det måste finnas tillräckliga ytor som är lättillgängliga och de skall vara utformade så att de ger möjlighet till olika aktiviteter såväl mer stillsamma som bollspel mm.
- Innergårdarna. Befintliga innergårdas användningsområde bör ses över. Innergårdarna skulle med rätt utformning kunna bli en stor tillgång för skolan.
- Lokalernas utformning. Nuvarande utformning av skolans lokaler är inte anpassad till de olika verksamheter som bedrivs på skolan. Lokalerna är i första hand utformade för elever i högstadieålder. De långa korridorerna som går genom hela skolan och som omöjliggör en avskiljning av exempelvis undervisningslokalerna för de yngre eleverna är en faktor som gör det svårt att skapa en välfungerande struktur på skolan och som även påverkar elevernas studiero negativt.
För att skapa en lugn skolmiljö bör skolan organiseras i hemvister där klassrum, uppehållsutrymmen, lärararbetsplatser, toaletter mm samlas i hemvisten.
- Grundsärskolan. Möjligheterna att på ett bättre sätt än idag integrera särskolans verksamhet med grundskolan bör utredas och utredningen bör utgöra ett underlag till den förstudie som skall genomföras.
- Skolans storlek. Enligt tillgängliga prognoser kommer antalet elever i grundskoleålder i Borås att öka med, uppemot, 1 400 – 1 500 elever fram till 2020. Erikslund/Sjöboområdet tillhör inte något av de områdena med störst elevökning enligt prognosen, men med utgångspunkt i ett vidare Boråsperspektiv bör ändå frågan om en utbyggnad av skolan övervägas. F – 6 på Erikslundskolan är idag enparallellig med sammanlagt 140 elever.
Ur verksamhetssynpunkt, effektivitetssynpunkt och organisationssynpunkt bör F – 6 på skolan vara tvåparallellig och högstadiet bör vara fyrparallelligt. Det förutsätter i så fall en utbyggnad av skolan.

	<ul style="list-style-type: none"> • Ventilation och inomhustemperatur. Befintlig ventilationsanläggning har inte den kapacitet som krävs för en skola av den storlek och med det antal elever och medarbetare som Erikslundskolan har. Inomhustemperaturen kan också variera mycket mellan olika lokaler i skolan. • Ljudvolym. Skolan har problem med höga ljudvolymmer i många klassrum. Högt ljud från ventilationssystemet är en förklaring. En annan förklaring är bristande ljudisolering mellan korridorer och undervisningssalar. <p>Sjöboskolan: Flytten av särskolan till Erikslund under 2014 har frigjort lokaler så att verksamhet kan inrymmas inom skolan. Målning har skett av särskolans tidigare utrymmen och vissa andra delar av skolan. I föregående års plan noterades att två fritidshem med entréer inte rustats upp och att slitage i klassrum och korridorer medfört behov av ommålning. Det är viktigt att det som ännu inte utförts av noteringarna från planen för 2015 – 2017 bevakas för att få en trivsamt skolmiljö inomhus.</p> <p>Engelbrektskolan: En förstudie för en om- och tillbyggnad av Engelbrektskolan har genomförts och färdigställt under 2016. Huvudförslaget innebär att skolan skall förbli en skola för årskurserna F – 9 och att tillbyggnaden medför att skolan kan ta emot 900 – 1000 elever. De planer som tagits fram innebär att skolans byggnadsidentitet tillvaratas och kompletteras med en varsam tillbyggnad i samma stil. De brister som skolan har i form av för få lärosalar, grupprum och arbetsrum åtgärdas. Tillagningsköket och matsalen anpassas till det antal elever och personal som kommer att ha skolan som sin arbetsplats. Även toaletter, fritidshemlokaler, uppehållsrum, lärosalar för teknik och slöjd mm ses över i samband med om- och tillbyggnaden. När om- och tillbyggnaden genomförs blir Engelbrektskolan en skola med väsentligt bättre förutsättningar för planering och genomförande av undervisning för alla elever i det åldersspann som erbjuds plats på skolan.</p>
VERKSAMHETENS UTVECKLINGSOMRÅDEN	
<p>STÖDFRÅGOR</p> <p>Vilka är förvaltningens handlingsalternativ och prioriteringar för att lösa ovanstående behov?</p>	<p>Fristadskolan: Förvaltningen har undersökt möjligheterna att omorganisera verksamheten för att skapa utrymme för musiksalar i befintliga skolor men, på grund av elevökningen, är det inte möjligt. Förvaltningen har även undersökt möjligheterna att inhysa</p>

<ul style="list-style-type: none"> - För att kunna skapa bättre samordning - För att kunna nå pedagogiska och ekonomiska krav - För att klara av kraven på lärarbehörighet på respektive enhet <p>Glöm ej att se över möjlighet att effektivisera lokalanvändningen eller schemalaggningsen för att öka elevantalet</p>	<p>musikundervisningen eller annan skolverksamhet i näraliggande lokaler som inte tillhör skolorna men inte funnit några lokaler som är lämpliga för ändamålet.</p>
<p>Vilka projekt vill ni ta med till investeringsplanen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vad är det för objekt - Vad behövs göras, storlek mm - När vill ni planera in det och varför? 	<ul style="list-style-type: none"> - Fristadskolan. Tillbyggnad av två musiksalar, grupprum för enskild musikundervisning samt förrådsutrymmen. Tillbyggnaden beräknas till 170 – 200 kvadratmeter och bör, om möjligt, genomföras i anslutning till att planerad ombyggnad av skolan avslutas. - Engelbrektskolan. Planerad om- och tillbyggnad av Engelbrektskolan bör läggas in i investeringsplanen med byggstart under 2018. Förstudie är redan genomförd och presenterad för stadsdelsnämnden. - Erikslundskolan. Förstudie inför om- och eventuell tillbyggnad av Erikslundskolan bör påbörjas omgående. (Se beskrivning ovan). Projektet bör genomföras inom de närmaste tre åren.
<p>Frågorna är besvarade av: Namn, anknytning, mail</p>	<p>Lars Bengtsson, 033-355892 lars.bengtsson@boras.se</p>

KULTUR OCH FRITID

VERKSAMHETENS FÖRUTSÄTTNINGAR/BEHOV

STÖDFRÅGOR

Hur ser ni på verksamhetens behov av lokaler/funktioner under kommande år utifrån

Dagens befolkningsprognos, Stadens och era egna prognoser?

- Hur påverkar köpta/sålda platser, inkl. fristående skolor, antalet platser och behovet av lokaler
- Nya riktlinjer från beslutande organ och nya politiska ambitioner behovet av lokaler?

Stadsdelsnämnden Norr har lokaler för tre fritidsgårdar; Munkågården i Fristad, Sjöbo Fritidsgård och Alidebergs fritidsgård.

Lokaler för två bibliotek finns; Fristad bibliotek och Sjöbo bibliotek.

Lokalerna för Sjöbo fritidsgård är i minsta laget för att bedriva en riktig kvalitativ verksamhet. Bland annat på grund av detta pågår en diskussion om fritidsgårdssituationen i Sjöbo/Alidebergsområdet. Framtida beslut kommer att påverka vilka lokaler som eventuellt kommer att beröras.

Det har även aktualiserats att inrätta en fritidsgård på Norrmalm där Engelbrektskolan är ett alternativ. Beslut i denna fråga kommer inte att fattas innan den nya organisationen är sjösatt.

Utifrån nuvarande kapacitet och demografisk utveckling, hur ser verksamheten ut vad gäller lokaler

- Är lokalerna anpassade för verksamheten utifrån utformning och funktion?
- Om nej, vilken förändring anser ni behövs för att få mer ändamålsenliga lokaler?
- Kan lokalerna användas för annan verksamhet, övriga tider?

Lokalerna för Sjöbo fritidsgård är inte tillräckligt stora för att bedriva en verksamhet av hög kvalitet och bland annat på grund av detta pågår en diskussion om fritidsgårdssituationen i Sjöbo/Alidebergsområdet.

På Sjöbo bibliotek är ventilationen undermålig och därför beslutade Stadsdelsnämnden Norr 2015-12-14 att Lokalförsörjningsnämnden utreder vilka åtgärdsalternativ som kan finnas för att avhjälpa problemen.

Frågorna är besvarade av: Namn, anknytning, mail	Lars Larsson 033-35 36 76 lars2.larsson@boras.se
---	---

IFO INOM STADSDELSFÖRVALTNINGEN NORR

VERKSAMHETENS FÖRUTSÄTTNINGAR/BEHOV

Hur ser ni på verksamhetens behov av lokaler/funktioner under kommande år utifrån

- Dagens befolkningsprognos, både utifrån stadens och era egna prognoser?
- Ev. nya riktlinjer från beslutande organ och nya politiska ambitioner behovet av lokaler?

Den IFO-verksamhet som främst förändras är den kommungemensamma IFO Asyl-verksamheten. Kommunen har för närvarande ca 340 ensamkommande flyktingbarn. Av dessa är ca 120 barn placerade i boenden som drivs av Borås Stad i egna eller externt förhyrda lokaler. Under november 2016 kommer ett tillfälligt boende att tömmas och då återstår det 5 boenden/lokaler. Ett stort antal barn kommer att fylla 18 år under 2017. Utifrån nuvarande regelverk beräknas att flertalet av dessa kommer att flyttas till flyktingboenden som drivs av Migrationsverket. Vår beräkning är att ca 40 av dessa barn lämnar våra boenden under 2017. Detta skulle kunna innebära att de enda kvarvarande tillfälliga boendet om 24 platser skulle kunna avvecklas. Förändrade ersättningsregler från Regeringen kan dock komma att påverka denna planering. 1 juli 2017 minskas ersättningen från Migrationsverket för placerade barn och unga vuxna. Detta medför att Borås stad behöver ta hem barn och ungdomar som idag bor i externa/privata boenden eller familjehem utanför Borås Stad. För att lösa detta kan det tillfälliga boendet behövas, vilket gör att det blir svårt att avveckla.

För ungdomar som fyllt 18 år behövs nya utslussningsalternativ i form av stödboenden och små lägenheter dit det går att koppla boendestöd. Lägenheter liknande studentlägenheter vore lämpliga för denna form av utslussning. Det finns idag endast ett fåtal sådana lägenheter och det antal som AB Bostäder kan förse Individ- och familjeomsorgen kommer inte att vara tillräckligt för att lösa denna omställning från HVB-boenden till andra former av boendelösningar. Det finns således behov av att förhyra eller till Borås Stad köpa in lägenheter eller delar av fastigheter som kan användas för detta ändamål. Avvecklas eller tomställs vård- och omsorgsboende skulle dessa eventuellt kunna användas till utslussningslägenheter/stödboenden.

Det är dock svårt att göra en fullständigt säker bedömning och prognos på grund av det osäkra läget kring flyktingströmmar till Sverige. Migrationsverkets prognoser innehåller stor osäkerhet. Det är helt klart att fler lokaler behövs. Kontinuerlig planering kring detta pågår. En omställningsplan avseende boendeplatser för ensamkommande flyktingbarn är under framtagande. Drift av boenden tas från och med 1 januari 2017 över av den nya IFO-förvaltningen.

Frågorna är besvarade av:	Hans Abrahamsson
Namn, anknytning, mail	033-35 35 11 hans.abrahamsson@boras.se

ÄLDREOMSORGEN

INOM STADSDELSFÖRVALTNINGEN NORR

VERKSAMHETENS FÖRUTSÄTTNINGAR/BEHOV

Hur ser ni på verksamhetens behov av lokaler/funktioner under kommande år utifrån

- Dagens befolkningsprognos, både utifrån stadens och era egna prognoser?
- Ev. nya riktlinjer från beslutande organ och nya politiska ambitioner behovet av lokaler?

Äldreomsorgen består av stadsdelsegen samt kommungemensam verksamhet/produktion.

Den stadsdelsegna verksamheten utgörs av öppna mötesplatser på Skogslid, Duvan, Blombacka och på Guldkanten (Trappen). Trappen och Duvan är trygghetsboenden där stadsdelen står för/har lokaler för verksamhet. Utöver detta finns lokaler för hemtjänstgrupper, sjuksköterskegrupper och arbetsterapeuter/sjukgymnaster. Några är inrymda på vård- och omsorgsboenden och några i fristående lokaler. Ett stort antal lokaler (t ex på Herrljungagatan och Åsboholmogatan) hyrs för detta ändamål.

Det finns en politisk ambition att skapa nya trygghetsboenden, vilket kan medföra ökat behov att förhyra aktivitetslokaler som förutsätts när avtal skrivs om till trygghetsboende.

Margaretagatan 5 övergick till trygghetsboende i september 2016 men behov finns av ytterligare trygghetsboenden.

När det gäller kommungemensam produktion finns vård- och omsorgsboende på Skogslid, Agamemnon, Margaretagatan 9 samt Sjöboklint/Klibbskivlingen. Detta planeras centralt för hela Borås Stad.

Klibbskivlingen har inflyttningsstopp. Både när det gäller den enheten och Sjöboklint behöver den framtida inriktning för anläggningarna klargöras i den pågående boendeutredningen som ingår i projektet "Ett gott liv var dag". Nuvarande lokaler är slitna och olämpliga för dagens vårdverksamhet, vilket därmed gör dem ineffektiva, medför en undermålig arbetsmiljö och en dyr drift. Alternativ som nedläggning/annan verksamhet bör därför prövas.

De tomma lokalerna på den tidigare korttidsenheten på Skogslid, omnämndes i föregående års plan. Besked om framtida användningen av lokalerna har ännu inte getts. Under augusti månad 2015 togs del av lokalerna i bruk för ett tillfälligt boende för ensamkommande flyktingbarn. Kommande användning bör utredas vidare.

Borås Stads behov av vård- och omsorgsboendeplatser utreds i den boendeutredning som pågår, vilken beräknas vara klar under november 2016.

<p>Utifrån nuvarande kapacitet och demografisk utveckling, hur ser verksamheten ut vad gäller lokaler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Är lokalerna anpassade för verksamheten utifrån utformning och funktion? - Om nej, vilken förändring anser ni behövs för att få mer ändamålsenliga lokaler? - Kan lokalerna användas för annan verksamhet, övriga tider? 	<p>Sjöklinics lokaler är dåligt anpassade för att bedriva vård- och omsorgsboende. För många olika plan och byggnadsdelar gör det svårt för personalen att överblicka, samt svårt och kostsamt att bemanna, inte minst nattetid. Lokalerna är även slitna och har behov av renovering och ombyggnad för att säkerställa arbetsmiljön och ge ökade möjligheter för brukarna att lättare få ett självständigt liv. Bör övervägas att läggas ned. Ytterligare frågor kring Sjöklinics framtida ställning skall behandlas av kommungemensam äldreomsorg, Stadsdelsnämnden Öster.</p>
<p>VERKSAMHETENS UTVECKLINGSOMRÅDEN</p>	
<p>Frågorna är besvarade av: Namn, anknytning, mail</p>	<p>Helen Magnusson, 033 – 35 87 26 helen.magnusson@boras.se</p>

KOMMUNGEMENSAM FÖRSKOLA OCH SKOLA

Kommungemensam förskola och skola bedriver verksamhet i följande fastigheter:

- Olovsholmsgatan 32 Plan 5
Kommungemensam skola och förskola, Utvecklingsenheten.
- Resursförskola: Kvarngården mini (Övre Kvarngatan)
- Grundsärskola (i Erikslundskolan)
- Grundsärskola (i Fjärdingskolan)
- Olovsholmsgatan 32 Plan 2
Centrum för flerspråkigt lärande – Klassrum för förberedelseklasser hyrs in från flera skolor

VERKSAMHETENS FÖRUTSÄTTNINGAR/BEHOV

Hur ser ni på verksamhetens behov av lokaler/funktioner under kommande år utifrån

- Nuläge
- Nya riktlinjer från beslutande organ och nya politiska ambitioner behovet av lokaler?

Utvecklingsenheten klarar verksamheten utmärkt i befintliga lokaler. Från 2017-01-01 bildas nya förvaltningar för förskola och grundskola. Dessa samlokaliseras tillsammans med Utbildningsförvaltningen på Olovsholmsgatan. Lokaler beräknas räcka till alla tre förvaltningarna och ett arbete med hur de ska fördelas pågår för närvarande.

Kvarngården Mini, en resursförskola för barn med grava funktionsnedsättningar, har stora arbetsmiljöproblem. Lokalerna är inte lämpade för verksamheten då de dels är trånga och feldisponerade, men också ligger på andra våningen. En flytt är önskvärd snarast möjligt. Kommungemensam förskola och skola planerar att till HT17 inrymma den i förskolelokalerna vid Björkängsgymnasiet. Förskolenämnden kommer att arbeta med detta under 2017.

Grundsärskolan vid Erikslundskolan fungerar väl i de nybyggda klassrummen. Men då grundsärskolan inte fick tillträde till sina nya lokaler i den renoverade Bodaskolan HT16, är det nu mycket trångt både på Erikslundskolans särskola och Fjärdingskolans särskola.

Grundsärskolan vid Fjärdingskolan har idag fungerande lokaler men det är inte lämpligt att de äldsta eleverna går på en skola med i övrigt endast F-6 verksamhet. Enligt fullmäktigebeslut skall 7-9 eleverna därför kunna gå i Bodaskolans lokaler. Det är synnerligen viktigt att särskolan därför bereds tillgång till dessa till HT17.

CFL:s kontorsverksamhet bedrivs idag i ändamålsenliga lokaler. När det gäller förberedelseklassverksamheten skall denna utredas. Nya lagkrav säger att förberedelseklasser skall förläggas till skolor för att eleverna ska kunna gå i vanlig klass i det ämnen där det fungerar. Det innebär förmodligen att

	<p>verksamheten flyttas tillbaka under skolornas rektorer. Samtidigt börjar det bli trångt på de skolor som tar emot många nyanlända varför detta är problematiskt. I skrivande stund har CFL ansökt om att ta i anspråk några klassrum på Björkängsgymnasiet och stadsdelarna arbetar också för att starta en grundskola där snarast möjligt.</p>
<p>Utifrån nuvarande kapacitet och demografisk utveckling, hur ser verksamheten ut vad gäller lokaler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Är lokalerna anpassade för verksamheten utifrån utformning och funktion? - Om nej, vilken förändring anser ni behövs för att få mer ändamålsenliga lokaler - Kan lokalerna användas för annan verksamhet, övriga tider? 	<p>CFL: De senaste åren har visat att det är befogat med viss överkapacitet gällande lokaler i Borås Stads skolor. Det bedöms vara lämpligt att ha åtminstone fyra lediga klassrum utspridda i stadens skolor för att vid behov kunna bedriva förberedelseklassverksamhet. Eftersom grundskolan nu växer igen ser vi att lokalerna verkar utnyttjas mer och det har blivit svårare att hitta lediga klassrum vid behov. När den totala kapaciteten i Borås Stads skolor diskuteras bör behovet av viss överkapacitet för förberedelseklassverksamhet diskuteras.</p> <p>Grundskolan vid Fjärdingskolan och Erikslundskolan har idag inte plats för fler elever. Det är viktigt att särskolorna får tillgång till sina nya lokaler på Bodaskolan HT17.</p> <p>Idrottshallen på Erikslundskolan är inte tillgänglighetsanpassad vilket gör det omöjligt för personer i rullstol att få fullgod idrottsundervisning.</p>
<p>Hur ser behovet av lokaler under kommande år</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nyttjandegraden, Finns det behov av mer lokaler eller mindre? 	<p>Med stigande elevsiffror i grundskolan kommer även grundsärskolan att växa, för vilket det inte finns utrymme idag. Bodaskolan kommer att kunna inrymma en ökning under åtminstone ett par år men sedan kommer det att behövas fler lokaler på någon annan skola. En osäkerhet är hur många särskoleelever som framgent kommer att tas emot som individintegrerade på en vanlig grundskola. Detta antal har minskat rejält de senaste fem åren då stadsdelarna inte skapat ekonomiska incitament att individintegrera. Det kan bli så i den nya grundskoleförvaltningen att sådana incitament återinförs och då släpper trycket på särskolorna.</p>
<p>Finns det någon verksamhet som berörs av ev. myndighetskrav?</p>	<p>Erikslundskolans idrottshall är inte tillgänglighetsanpassad.</p>
<p>Andra synpunkter: Något som ovanstående frågor har missat att behandla gällande nulägesbeskrivningen?</p>	
<p>VERKSAMHETENS UTVECKLINGSOMRÅDEN</p> <p>För närvarande finns inga utvecklingsområden i de kommungemensamma verksamheterna som skulle kräva något i lokalväg utöver ovan beskrivna områden.</p>	

<p>Vilka är förvaltningens handlingsalternativ och prioriteringar för att lösa ovanstående behov?</p> <ul style="list-style-type: none"> - För att kunna skapa bättre samordning - För att klara dem ekonomiska kraven <p>Glöm ej att se över möjlighet att effektivisera lokalanvändningen</p>	<p>Återinföra ekonomiska incitament att individintegrera fler sarskoleelever.</p>
<p>Frågorna är besvarade av: Namn, anknytning, mail</p>	<p>Joakim Cannerfors, 033-358632 joakim.cannerfors@boras.se</p>

Lokalplan Stadsdel Väster 2016

1. Inledning

- 1.1 Uppdraget
- 1.2 Arbetsformer och samverkan

2. Nuläge

- 2.1 Förskola
- 2.2 Skola
- 2.3 Fritid, kultur och förebyggande
- 2.4 IFO
- 2.5 Äldreomsorg
- 2.6 Kost

3. Önskvärd framtida målbild

- 3.1 Förskola
- 3.2 Skola
- 3.3 Fritid, kultur och förebyggande
- 3.4 IFO
- 3.5 Äldreomsorg
- 3.6 Kost

4. Prognos

- 4.1 Demografi
- 4.2 Byggnation

5. Planering

- 5.1 Göta
- 5.2 Norrby
- 5.3 Sandhult
- 5.4 Viskafors
- 5.5 Lokaler övriga kommunen – IFO

6. Prioritering nybyggnationer

7. Bilagor

- Bilaga 1. Kalkyler
- Bilaga 2. Förteckning
- Bilaga 3. Tidigare genomförda åtgärder
- Bilaga 4. Skolkapacitet - beräkning

1. Inledning

1.1 Uppdraget

I samband med skapandet av stadsdelarna angavs det en förväntan på att ta tillvara samverkans- och samordningsmöjligheter i verksamheten. Fyra kommundelars och del av IFO-barn och familjs verksamheter med olika arbetssätt, standard och ett betydande lokalbestånd förväntades kunna samordnas organisatoriskt, planeringsmässigt, i det dagliga genomförandet och lokalisering inklusive lokalutnyttjande.

Stadsdelsnämnden Väster har sedan 2011 tagit fram en lokalutredning. Den har fokus på lokalsamordning men beaktar också aspekten att skapa bättre verksamhetsförutsättningar, samlokalisera spridda funktioner och minska överkapacitet där sådan finns eller uppstår vid samordning. Att ha en flexibilitet över tiden vartefter behov, demografi och andra förutsättningar förändras är ett krav som ökat och är en förutsättning för att kunna upprätthålla en god kärnverksamhet och bidrar till att nå kommunfullmäktiges och nämndens mål. När det gäller prioritering av lokalval är stadens egna fastigheter prioriterade framför inhyrda.

Utgångspunkten är den ekonomiska effekten för förvaltningen genom real minskning av lokalkostnader i form av primärt hyror men också andra kostnader beaktas vilka har med lokalytor och lokalanvändning att göra samt som genereras av varje ny adress.

Lokalutredningen bytte 2015 namn till lokalplan då en stor del av det ursprungliga uppdraget var genomfört och fokus är att fortsättningsvis ge tydligare och bättre planeringsförutsättningar för den egna förvaltningen och även de nya förvaltningarna i den nya organisationen.

Lokalutredningen har genererat ett antal ärenden som nämnden behandlat. För att ge en överblick redovisas dessa översiktligt i planen medan samtliga beslut nämnden fattat kopplat till tidigare lokalutredningar och lokalplan redovisas i bilaga.

Lokalplanen utmynnar i ett antal konkreta förslag och prioriteringar till ny- och ombyggnationer samt utredningsuppdrag som redan pågår eller initieras. Vissa kräver detaljplanerevideringar och den dialogen med samhällsbyggnadsnämnden hanteras av lokalförsörjningsnämnden (LFN). Lokalplanen är även det underlag som stadsdelsnämnden skall lämna till LFN enligt fastställd arbetsplan för den lokalplan och underlag till kommande investeringsplan LFN skall förelägga kommunstyrelsen inför budget 2017.

De lokalförändringar som hanteras inom ramen för avveckling av de tre stadsdelarna och införande av fyra verksamhetsnämnder behandlas inte i denna lokalplan.

1.2 Arbetsformer och samverkan

Under 2011 till och med 2015 var en särskild arbetsgrupp, Lokalgruppen, tillsatt med uppdrag att arbeta med lokalfrågorna. I den har förvaltningens samtliga verksamheter medverkat. Personalorganisationerna och Lokalförsörjningsförvaltningen (LFF) har erbjudits att delta och har gjort så i hela arbetsprocessen från arbetsuppläggning, problemformulering, utarbetande av förslag till utformning av rapport. Detta innebär dock inte att personalorganisationernas möjlighet att aktivt agera i kommande samverkan försvårats. LFF har kunnat komplettera synpunkter mm i de

uppdragen om förstudier eller andra frågor nämnden kan komma att avlämna till Lokalförsörjningsnämnden (LFN). Från 2016 har arbetet med lokalfrågorna ingått i de ordinarie planerings- och samverkansformerna.

Stadsdelens samverkan med LFF:s planeringsfunktion har utvecklats mycket positivt och stadsdelens lokalplan kan numera direkt överföras i LFF:s samordnande lokalplanering. Samverkan med LFF:s fastighetsunderhåll inleddes 2015 och lokalplanen är samordnad med de större underhållsarbeten LFF planerar de närmast kommande två åren. En gemensam IT-lösning och dokumentationsplan för tidiga lokalprojekt har implementerats som gör att LFF kan se all planering stadsdelen redan gjort när ett förprojekteringsuppdrag ges. IT-lösningen är det verktyg, ”Pärmen”, som LFF redan använder sig av. Detta kommer att underlätta för både stadsdelsförvaltningen och LFF i sina respektive arbetsfaser men även förbättra samarbetet mellan förvaltningarna i det löpande arbetet. En lösning som kan erbjudas även andra nämnder. Även kalkylmodeller som är viktiga beslutsunderlag t ex vid val mellan olika alternativa lösningar där både fastighets- och driftkostnader beaktas är en viktig samverkansfråga.

Lokalplaneringsprocessen kan också utvecklas för att ge bättre framförhållning. Senaste året har det varit en stor svårighet att få till stånd lokallösningar för förskolan i stadsdelen. En bättre framförhållning och former för tidigare prövning av beslutande instanser är exempel på åtgärder som skulle underlätta genomförandet. Behovet att kunna planera längre än kommande ettårsbudget när besluten ofta har 30 års eller längre tidsperspektiv vill förvaltningen uppmärksamma. Här finns en samsyn med samarbetsparterna inom LFF.

2. Nuläge

2.1 Förskola

I juli 2011 trädde en skollag i kraft och i och med den blev förskolan en egen skolform. Den reviderade läroplanen för förskolan ställer ökade krav på förskolechefens och förskolläraernas ansvar för undervisningen och framhåller vikten av ett systematiskt kvalitetsarbete på varje förskola kring uppföljning, utvärdering och utveckling.

Befolkningsprognosen visar på ett ökat behov av förskoleplatser och sammantaget med en ökande efterfråganegrad och längre vistelsetider har förskolan ett kraftigt behov av såväl kapacitetsökning samt övergång till större, mer verksamhetsanpassade och flexibla lokaler de kommande åren. Kortsiktigt får byten av verksamhetslokaler negativa ekonomiska konsekvenser, men på längre sikt är vinsterna såväl ekonomiska som pedagogiska.

Under de senaste åren har omfattande samhällsförändringar lett till att barn och ungas uppväxtförhållanden snabbt ändrat karaktär. Globalisering, migration och informationsteknologins framväxt är några av de förändringar som ingen, vare sig vuxen eller barn kan undgå att märka av i sina liv. En allt större andel av alla barn går i förskola. Enligt skolverkets föräldraundersökning gick 92 % av alla barn i åldrarna 1-5 i förskola under 2012, hösten 2001 var 68 % av alla barn i åldrarna 1-5 år inskrivna i förskolan. I stadsdelsförvaltningen Väster var 90 % av de folkbokförda barnen i åldrarna 1-5 år inskrivna i förskoleverksamhet under 2015. Barndomen har de senaste åren blivit alltmer institutionaliserad och de förändrade förutsättningarna för barns uppväxt har också kommit att präglade synen på kunskap och lärande.

2.2 Skola

Skolans läroplan och lärarutbildningen ger bra utgångspunkter för att ta ställning till hur skolan bör organiseras utifrån verksamhetsperspektivet. Det gäller allt ifrån när betyg ges till att stadsdelens skolor skall vara attraktiva för elever, pedagoger och övrig personal.

Inom område skola i stadsdelen finns idag en relativt stor segregation, såväl gällande elevers ursprung som socioekonomiska förhållanden. Skolan ska sträva efter att förbereda eleverna för att leva och arbeta i det nya mångkulturella Sverige. Den allra bästa förutsättningen för det är att våra skolor är så välintegrerade som möjligt. Därigenom gynnas elevernas sociala utveckling, respekt och acceptans för olikhet, och ömsesidiga förståelse. Vid framtida beslut om förändring av strukturer inom skolan ska därför ökad integration utgöra ett viktigt motiv.

Det som har störst påverkan på utvecklingen inom skolan är volymförändringar som i första hand beror på invandring, nybyggnation samt volymutvecklingen för de fristående skolorna. Utvecklingen avseende elevantal och etableringar av ytterligare skolor i Borås är mycket viktig att följa för att kunna anpassa skollokaler till behov vilket görs kontinuerligt. Detta är ett område där Borås Stad måste ses som en helhet och inte som tre separata stadsdelar, annars finns risk för suboptimering. Västers lokalplan är ett bidrag till denna planering. Befolkningsprognosen visar på en ökning av elevantalet i stadsdel väster, med 621 elever från 2015 till 2019. En förutsättning för c:a 50 % av ökningen är att nybyggnation sker.

2.3 Fritid, kultur och förebyggande

Mötesplats Norrby har lokaler på Östgötagatan och bedriver en bred verksamhet och är även ett medborgarkontor. Även Mötesplats Kristineberg driver en bred verksamhet med en generationsövergripande mötesplats. Mötesplatserna arbetar med volontärverksamhet på olika sätt.

Det finns ett stadenövergripande fokus på utvecklingen av stadsdelen Norrby, genom de behov som finns på Norrby kombinerat med planeringen för de obebyggda områdena på Magasinsgatan. Många interna och externa aktörer är involverade. Det finns även en mer generell oro kring förutsättningarna för de boende på Norrby, på samma sätt som i liknande mer socioekonomiskt svaga områden. En aspekt av det är den trångboddhet som finns, det innebär exempelvis att det är särskilt betydelsefullt med alternativa platser att mötas på.

I lokalerna på Västra Nygatan förbereds nu att öppna Norrbyhuset med olika verksamheter och ha ett generationsöverskridande förhållningssätt. Planering är att följande verksamheter ska flytta till Norrbyhuset då ombyggnationen blir klar; - Mötesplats Norrby – Bibliotek - Öppen ungdomsverksamhet - Projektkontor – En kommun fri från våld.

2.4 Individ och familjeomsorg

På Ramnåsgatan 1 har IFO Barn och familj kontorslokaler för stadsdelsegen verksamhet på plan 1 samt kontorslokaler för de kommungemensamma verksamheterna familjehem, familjerätt och större delen av utvecklingsenheten på plan 3 och 4. De flesta socialsekreterare sitter två i kontorsrummen och det finns även 3- och 4-personers rum.

Verksamheten hanterar det i avvaktan på ny organisation och ny placering vilket innebär att förutsättningarna gällande lokalsituationen förändras. Detta arbete hanteras inom ramen för skapande av den nya IFO-nämnden till kommande årsskifte.

I hyrd lokal på Stora Brogatan finns Dialogcentrum, Fältverksamheten, Cedern, Stödcentrum, enhetschefer och samordnare för boende och boendestöd ungdom. Det är viktigt för verksamheterna att ha ett centralt läge med hög tillgänglighet.

2.5 Äldreomsorg

Antalet äldre inom stadsdel Väster är enligt befolkningsprognosen stabilt, med en mindre ökning. Antalet äldre som är i behov av insatser är konstant - ca 25 % av de över 75 år enligt senaste mätningar. I Borås Stad finns idag 10 externa utförare.

Det finns en överproduktion av Vård och omsorgsboende (VoBO) i Borås Stad. Vid månads-skiftet april/maj 2016 fanns 42 tomma platser varav 25 inom VoBo stadsdel Väster. Fem av de tomma platserna i stadsdel Väster används nu som boende för ensamkommande flyktingbarn

Hemsjukvård, ett hemtjänstdistrikt och vikariebanken är centraliserade till Norrbyskolan sedan hösten 2012. Äldreomsorgen har 2014 startat en ny verksamhet, *Hemteamet* vilka även har lokaler på Norrbyskolan.

Stadsdelsnämnden Väster har gett Lokalförsörjningsnämnden i uppdrag att undersök möjligheten att tillfälligt flytta Almgårdens förskola till Norrbyskolan plan 3, fram till mars 2018 då den nya förskolan beräknas vara klar. Andra lokaler behöver då tas fram för de verksamheter som har lokaler på plan 3 vilka är: hemtjänst, hemteam samt bemanningsenhet. LFF har startat ett arbete att se på möjligheterna att skapa lokal för hemtjänsten inom centrala Norrbyområdet. Övriga lokalfrågor för äldreomsorgen i Norrbyskolan har övertagits av organisationen som arbetar med lokalisering av den nya äldreomsorgsnämnden och behandlas inte i denna plan.

Äldreomsorgen har öppna mötesplatser för äldre på Byttorp i Sandared och Viskafors. Från hösten 2016 kommer mötesplatsen på Norrby att återinföras i Spinnaren.

De tre biståndsenheterna inom äldreomsorgen samlokaliseras i oktober 2015 till Ramnåsgatan 1. Syftet med samlokaliseringen var att skapa förutsättningar för en effektivisering genom dialog, styrning, ledning och uppföljning. I den samlokaliserade enheten är det ca 50 personer. Det medförde att områdeschefer, enhetschefer samt verksamhetsutvecklare inom verksamheterna Kost och lokalvård samt Kultur/Fritid och Förebyggande fick flytta till lokaler på stadsdel Norr som frigjorts i samband med samlokaliseringen.

En genomgång av brandskyddet på boenden har gjorts, för att tillmötesgå de krav som finns, åtgärder pågår eller är redan genomförda.

2.6 Kost

Det är en förhållandevis stor andel mindre kök inom förskola och skola och en stor del av dessa fungerar som mottagningskök. Flera av köken har brister i utformning och kapacitet i förhållande till de hygienkrav och förutsättningar som idag ställs i måltidproduktionen. Krav finns från Miljöskyddskontoret och Arbetsmiljöverket att åtgärda de brister som finns, framförallt gällande ventilation och underhåll. För mer detaljerad information om varje kök, se bilagda förteckning.

Det innebär stora kostnader att bygga om och anpassa mindre kök till tillagningskök. Samtidigt har nybyggnation och renovering av flera enheter möjliggjort tillagning av mat i bra och funktionella kök. Inriktningen är att göra eventuella förändringar succesivt vid ny- eller ombyggnation. Till dess ligger fokus på att få de små mottagningsköken, ur kvalitetssynpunkt, så bra som möjligt.

Ytterligare framtida förändringar som kostorganisationen står inför är att Almåsgymnasiet från och med hösten 2016 har ett eget tillagningskök. Detta innebär färre tillagade portioner i köket på Särilaskolan som idag levererar portionerna till Almås. För att åtgärda den risk för överkapacitet på Särilaskolan som denna förändring innebär så arbetar kostorganisationen med anpassningar av personalstyrkan samt omfördelning av portioner mellan köken i Norrbyområdet. Ev andra åtgärder kommer att hanteras inom ramen för planerad ombyggnad av Särilaskolan.

3. Önskvärd framtida målbild

3.1 Förskola

Ur ett lokalperspektiv kan särskilt framhållas vikten av att enheterna har tillräcklig storlek, ger förutsättningar för ett arbete med hela enheten och inte lokalmässigt eller organisatoriskt skapar ”avdelningslösningar”. Lokalerna bör vara i ett eller två plan samt ges goda förutsättningar för samutnyttjande/samverkan med grundskolan vid planering av nya enheter.

Förskolor bör vara i storleksordningen 80 – 180 platser, men helst 120 – 160 platser. Orsaken är dels möjligheten för att bedriva en väl utvecklad pedagogisk verksamhet vilket gynnas av en större personalgrupp där utrymme för olika kompetensområden och inriktningar kan rymmas. Det ger möjlighet att arbeta med både mindre och större barngrupper vid olika aktiviteter över dagen och veckan. Samtidigt blir sårbarheten mindre bl a avseende sjukfrånvaro och andra händelser. Anpassningen efter den normala variationen av antal närvarande barn under dagen och även här vid deras frånvaro av olika skäl kan hanteras smidigare och direkt vid större enheter. Ledningsarbetet underlättas då det ger större utrymme för ett tydligare pedagogiskt ledarskap när cheferna har färre enheter att ansvara för. Större enheter ger både verksamhetsmässiga och ekonomiska fördelar.

Generellt bör avdelningstänkandet fasas ut för att ge verksamheten mer flexibla förutsättningar för sitt arbete och sin organisation. Kommande ny- och ombyggnationer bör också ske utifrån dessa förutsättningar. Bedömningen är också att detta innebär en möjlighet att i viss mån minska investeringsutgifterna.

Skolverket har nyligen kommit med riktlinjer för barngruppers storlek. Gruppstorleken för yngre barn (1-2,5 år) ska vara 8-12 barn och för äldre barn (3-5 år) 12-15 barn per grupp. Dessa riktlinjer bör tas hänsyn till vad gäller kommande byggnation. Dessa riktlinjer behöver också finnas med som utgångspunkt i Borås Stads lokalprogram för förskola.

Skall en lokalsamverkan kunna ske i realiteten mellan skola och förskola underlättas den väsentligt, eller blir t.o.m. först praktiskt möjlig, om enheterna är större och har en omedelbar geografisk närhet och inte blockeras av t ex större trafikerade gator. Skall skolan t ex över en tid utnyttja en förskolelokal behöver den vara lättanpasslig, ha tillräcklig storlek och inte vara fastbyggd utifrån en avdelningsstruktur. Det är även fördelaktigt för annan verksamhetsintern samordning.

3.2 Skola

Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och hänsyn ska tas till barns och elevers olika behov. I skollagen framgår att utbildningen ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Elevers olika behov är inte statiska, varvid organisationen av resurserna behöver ha en inneboende flexibilitet. De som arbetar närmast eleverna; lärare, elevhälsopersonal och rektor är de som har den bästa kunskapen om elevernas behov och hur resurserna ska organiseras för att möta behoven. En skola med en grundstruktur som medför ett högre antal lärare skapar möjligheter till flexibla lösningar och samarbete lärare emellan.

Skolan är en av elevernas sociala arenor. Elever leker, lär av varandra och utvecklar sin sociala kompetens under sin skoltid. Skolan som social arena är också en mötesplats för elever med olika intressen och personligheter. Att driva en inriktning mot en skola med en grundstruktur som medför tillgång till en rik variation av elever i olika åldrar och kön, med olika intressen och bakgrunder är att gynna elevernas sociala utveckling.

Kursplanerna i *Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* (LGR 11) anger det centrala innehållet för varje ämne indelat i årskurserna 1-3, 4-6 och 7-9. Kursplanerna kompletteras även med kunskapskrav i de olika ämnena. Kunskapskraven är konstruerade utifrån ämnenas långsiktiga mål och centrala innehåll. Kunskapskraven beskriver den lägsta godtagbara kunskapsnivån för elever i årskurs 3 i vissa ämnen och anger den kunskapsnivå som krävs för betygen A, C respektive E för elever i årskurs 6 och 9 i samtliga ämnen. Målbilden är en skolstruktur.

För att möjliggöra ett nära samarbete mellan fritidshemmet och de tidiga åren i grundskolan, samt att tillgodose tillgång till fritidshemmet för elever upp till 12 år, finns det fördelar med att organisatoriskt hålla samman fritidshemmet, förskoleklassen och årskurserna 1-6.

- Skolstrukturen ska vara F-6, F-9 eller 7-9 utifrån hur kursplanerna är uppbyggda i den nya läroplanen, LGR 11.
- Skolorna ska inte vara för små. Strävan är att skolorna ska ha minst 300 elever. Detta för att klara krav på lärarbehörighet, för att ge rektor större handlingsfrihet vid utformning av organisation och för att skapa bättre ekonomiska förutsättningar. Det är dyrt med små enheter. Större enheter ökar möjligheterna för att skapa attraktiva skolor för eleverna och pedagogerna.
- Alla lösningar ska sträva mot att uppnå ökad integration.
- Planeringen bör utgå ifrån de geografiska områdena Viskafors, Göta, Norrby och Sandhult, men också överväga lösningar över gränser, speciellt i tätorten.

I skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Lärarutbildningen har under en längre tid varit inriktad både mot åldrar och ämnen, vilket innebär att det är få lärare som har behörighet att undervisa eleverna i samtliga ämnen. I de flesta fall är det därför nödvändigt att organisera flera lärare med olika behörighet runt en elevgrupp, för att uppfylla kravet på behörighet i ämnesundervisningen. Detta fordrar en grundstruktur som möjliggör att olika lärares behörighet matchas med varandra. Här är elevantalet, dvs. skolans storlek, av betydelse, då antalet elever

lägger grunden för antalet anställda lärare. Att bedriva en inriktning mot en grundstruktur av skolor om minst 300 elever är att säkerställa tillgången till behöriga lärare.

Vid utformningen bör också förutsättningarna för en praktisk samordning med förskolan beaktas. Det finns likheter i lokalbehov för skolans yngsta åldersgrupper och förskolans äldre barn. Därför eftersträvas att bygga skolor och förskolor i direkt närhet till varandra.

Stadsdelsnämnden Väster tog i december 2015 beslut om en komplettering till lokalplanen, efter Stadsdelsnämnden Norrs beslut om Särilaskolans framtida användning ur ett stadenperspektiv.

Den komplettering som togs fram avsåg skolkapacitet inom områdena Göta och Norrby med beskrivning av hur befintliga lokalytor bör utnyttjas och behov av nybyggnation av skollokaler. Bedömning av kapacitet i respektive skola ställdes mot befolkningsprognosen i åldersgrupperna 6-15 år. I beräkningen togs även hänsyn till beräknat antal elever som väljer annat alternativ än skolan i sitt upptagningsområde samt väljer friskolor. Motsvarande beräkningar har sedan gjorts även för områdena Sandhult och Viskafors. Resultatet har uppdaterats med 2016 års befolkningsprognossiffror och redovisas under varje område under avsnittet ”5. Planering”.

3.3 Fritid, kultur och förebyggande

Fritidsgårdsverksamheten arbetar med en vision att bredda sin målgrupp och använda olika möjligheter. I dagsläget är utgångspunkten att det ska finnas en lokal att utgå från men i framtiden kan det innebära andra sätt att arbeta där knytning till en lokal för aktiviteter inte är lika stor. Ett alternativ för att främja visionen är att skapa någon form av allaktivitetshus både för kommunen, föreningslivet och näringsliv.

I Borås Stads vision 2025 finns i strategin ”Vi verkar för fler mötesplatser mellan generationer och kulturer”. Det är viktigt att de mötesplatser som finns utnyttjas på ett så bra sätt som möjligt. Nationellt finns en trend att biblioteken kan ha längre öppettider dock med lägre servicenivå vissa tider.

Verksamheterna inom fritid, kultur och förebyggande har i Viskafors, Sandared, och Norrby lokaler i kombination med andra verksamheter, vilket ger möjlighet till bra samarbete och den lokala samverkan utvecklas vidare. LFN har fått i uppdrag av SDN Väster att utarbeta en lösning där fritidsgården på Göta flyttar till Daltorpskolan.

Det planerade Norrbyhuset kommer att kunna bli en form av allaktivitetshus. Det kommer att innehålla verksamheter som når olika åldersgrupper, unga och vuxna i samma miljö. Det kommer att bidra till ett generationsöverskridande förhållningssätt i verksamheterna.

3.4 Individ och familjeomsorg

På Stora Brogatan finns Dialogcentrum, Fältverksamheten, Cedern, Stödcentrum, enhetschefer och samordnare för boende och boendestöd ungdom. På Österlånggatan har Familjerådgivningen sina lokaler. Barnahus startade i december 2015 med lokaler i Saturnushuset på Österlånggatan 64. Det är viktigt för alla av de här verksamheterna att ha ett centralt läge med hög tillgänglighet. I samband med omorganisationen 2017 behöver man se över Cederns framtid placering då dem kommer att tillhöra IFO Vuxen.

3.5 Äldreomsorg

Lokalfrågan är av vikt för kvalitén i äldreomsorgen, boendemiljöer inklusive utemiljöer behöver vara lättillgängliga, och inbjudande.

Ett centralt utredningsuppdrag pågår, utifrån projektet ”Ett gott liv var dag”. I det uppdraget ska det tas fram ett underlag för bostäder med inriktning äldre för Borås Stad. Vilka beslut som tas kommer att få en stor betydelse för stadsdelens äldreomsorg, både den stadsdelsegna och kommungemensamma produktionen. I denna lokalplan redovisas dock inga särskilda förslag.

En utveckling som bör stödjas är att genom samverkan med fastighetsägare utveckla trygga boendemiljöer och det finns behov av trygghetsboenden i Borås Stad. Viskaforshem har sedan hösten 2013 trygghetsbostäder i den fastighet på Fagerhultsvägen som äldreomsorgen har lämnat. Genom AB Bostäders försorg kommer det att finnas trygghetsbostäder på Norrby i fastigheten Spinnaren, från september 2015. Det pågår diskussion om trygghetsbostäder med Sandhultbostäder.

3.6 Kost

Kostorganisationen önskar att framtida kök är större tillagningskök där mycket av maten lagas från grunden för att måltidsupplevelsen ska bli så positiv som möjligt för brukarna. Placering av framtida nybyggnationer påverkar även kostorganisationen då närhet till andra verksamheter kan ge effektivitetsvinst. Kostorganisationen ser en stor samordningspotential, precis som förskolan och skolan, om nya objekt byggs nära befintliga objekt. Detta innebär en möjlighet att bygga ett stort tillagningskök som kan tillaga portionerna till båda objekten istället för att ha två kök.

4. Prognos

4.1 DEMOGRAFI

Stadsdelens befolkning var vid årsskiftet 2015/2016 totalt 39 271 personer. En ökning med 689 personer. Ökningen var 208 fler i åldersspannet 0-16 år dvs aktuella för förskola/skolverksamhet. Gruppen äldre än 85 ökade med 24 personer.

Under kommande 5-årsperiod från utgången av 2015 till utgången av 2020, som också är så långt prognosen sträcker sig, förväntas stadsdelen växa till 43 591 personer. Det är en högre slutnivå än föregående års femårsprognos. Allt tyder på att denna expansion kommer att fortsätta vilket ställer stora krav.

Barn upp till 5 år förväntas öka med 403 individer under femårsperioden och antalet i åldrar aktuella för förskoleklass och grundskola förväntas öka med 880 individer. Gruppen 85-90 år förväntas öka med 41 individer samt gruppen 90 år och äldre förväntas öka med 38 individer.

Totalt Väster, befolkning 31 december varje år

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0 – 5	3 119	3 141	3 233	3 262	3 342	3 522
6 – 15	4 851	5 037	5 256	5 404	5 502	5 731
16 – 84	30 335	30 625	31 300	31 497	32 102	33 292
85 – 89	624	619	639	628	647	665
90 – w	342	371	382	383	380	380
Totalt	39 271	39 793	40 809	41 174	41 973	43 591

Årlig förändring totalt Väster

Ålder	2016	2017	2018	2019	2020
0 – 5	22	92	29	80	180
6 – 15	186	219	148	98	229
16 – 84	290	675	197	605	1 190
85 – 89	-5	20	-9	19	18
90 – w	29	11	1	-3	0
Totalt	522	1 017	366	799	1 617

Accumulerad förändring Väster totalt

Ålder	2016	2017	2018	2019	2020
0 - 5	22	114	143	223	403
6 – 15	186	405	553	651	880
16 – 84	290	965	1 162	1 767	2 957
85 – 89	-5	15	4	23	41
90 – w	29	40	41	38	38
Totalt	522	1 539	1 903	2 702	4 319

Den prognostiserade utvecklingen i denna prognos för 2016 till 2017 skiljer sig från förra årets upplaga av befolkningsprognosen. Årets upplaga av prognosen visar en större ökning med ca 300 individer.

Befolkningsförändringar inom SDF Väster utifrån de tidigare kommundelarna.

Göta

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0 – 5	868	880	944	967	1050	1094
6 – 15	1091	1133	1221	1272	1387	1480
16 – 84	9185	9250	9788	9901	10 475	10 816
85 – 89	173	182	182	185	195	205
90 – w	81	84	94	95	96	98
Summa	11 398	11 528	12 229	12 420	13 203	13 692

Göta endast nybyggnation

Ålder	2016	2017	2018	2019	2020
0 – 5	1	76	125	238	323
6 – 15	0	44	79	153	222
16 – 84	2	568	836	1575	2 111
85 – 89	0	6	9	16	23
90 – w	0	2	3	5	7
Totalt	3	695	1051	1986	2686

Norrby

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0 – 5	1 000	1 009	1 019	1 020	1 010	1 159
6 – 15	1 455	1 559	1 682	1 747	1 775	1 921
16 – 84	9 692	9 905	10 084	10 104	10 147	11 131
85 – 89	231	225	245	235	228	231
90 – w	132	140	133	133	133	132
Totalt	12 510	12 837	13 163	13 240	13 293	14 574

Norrby endast nybyggnation

Ålder		2016	2017	2018	2019	2020
0 – 5		25	78	105	122	309
6 – 15		15	52	74	95	243
16 – 84		155	369	532	664	1 774
85 – 89		1	2	3	5	17
90 – w		0	1	1	1	6
Totalt		196	501	715	885	2 347

Sandhult

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0 - 5	774	773	781	808	804	792
6 – 15	1 395	1 423	1 449	1 471	1 455	1 464
16 – 84	6 558	6 604	6 621	6 779	6 825	6 804
85 – 89	123	115	122	118	133	133
90 – w	68	76	82	83	84	85
Totalt	8 920	8 992	9 055	9 258	9 301	9 279

Sandhult endast nybyggnation

Ålder		2016	2017	2018	2019	2020
0 - 5		12	33	86	116	141
6 – 15		8	24	64	90	117
16 – 84		52	167	471	650	812
85 – 89		0	1	5	7	9
90 – w		0	0	2	2	3
Totalt		73	226	627	865	1 083

Viskafors

Ålder	2015	2016	2017	2018	2019	2020
0 – 5	477	480	488	467	479	477
6 – 15	909	922	902	913	883	866
16 – 84	4 899	4 865	4 805	4 711	4 655	4 541
85 – 89	95	97	90	90	90	96
90 – w	61	70	74	72	67	64
Totalt	6 441	6 434	6 360	6 254	6 174	6 044

Viskafors endast nybyggnation

Ålder	2016	2017	2018	2019	2020
0 - 5	2	2	13	25	30
6 - 15	1	2	10	20	27
16 - 84	6	8	43	95	136
85 - 89	0	0	0	0	1
90 - w	0	0	0	0	0
Totalt	10	13	66	140	195

Befolkningstillväxtens påverkan av nybyggnation.

Prognosen under femårsperioden är starkt beroende av hur bostadsproduktionen utvecklas i stadsdelen. I prognosen kommer en ökning, direkt kopplad till bostadsproduktionen med 503 individer i förskoleåldrar och 362 i grundskoleåldrar, totalt 862 barn i åldrar med koppling till förvaltningens verksamhet.

Andel av den förväntade befolkningsutvecklingen som direkt skapas av förväntad nybyggnation.

Ålder	2016	2017	2018	2019	2020
0 - 5	40	190	329	500	803
6 - 15	25	121	226	357	609
16 - 84	216	1 112	1 882	2 984	4 834
85 - 89	1	9	16	28	49
90 - w	0	3	5	8	16
Totalt	288	1 435	2 459	3 877	6 311

Utan nybyggnation minskar stadsdelens befolkning, dvs. samma situation som enl. tidigare planering.

4.2 BYGGNATION

Planerade byggnationer

Planerad och genomförd byggnation tidigare år:

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Planerad byggstart enligt bostadsbyggnadsprogram	167	202	360	125	223	430
I realitet genomförd byggstart	54	142	c:a 209	75	ca 188	

I stadsdelen sker och planeras förtätning av bebyggelse på Druvefors, flera planerade nybyggnationer i Hestraområdet, Sjömarken, Viared och Sandared, regementsområdet och på sikt Magasinsgatan/Norrby. Att bedöma när detaljplanerna kommer till byggstart är svårt, det hänger samman med efterfrågan på bostäder, konjunkturer, ränteläge, byggherrarnas prioritering o.s.v. Planeringsläget är dessutom fortfarande oklart i avvaktan på besked om Götalandsbanans sträckning som har stor påverkan för genomförandet av planerna för Norrby, Göta och Sandhult.

De omfattande planer på nybyggnation har stor påverkan på behovet av platser i förskola och skola.

I tabellerna nedan visas planerad byggstart av bostäder (lägenheter/villor) i stadsdel väster. I bilagan förteckning framgår vilka planer som är aktuella för respektive område.

Stadsdel Väster totalt antal lägenheter

Stadsdel Väster	2016	2017	2018	2019	2020
Bostadsrätt	190	50	240	175	80
Hysesrätt	42	110	105	40	15
Villor/äganderätt	57	47	65	55	30
Varierat/ej avgjort	141	192	219	709	650
Summa	430	399	629	979	775

Stadsdel Väster	2016	2017	2018	2019	2020
Göta	296	150	425	335	240
Norrby	104	92	80	520	500
Sandhult	30	142	100	100	20
Viskafors		15	24	24	15
Summa	430	399	629	979	775

5. Planering

Beskrivningarna avser den närmsta tiden. På längre sikt ska nya bedömningar göras, då det är beroende av framtida demografisk utveckling och byggnation av nya bostadsområden. Alla enheter finns med i bilagan *Förteckning*.

Lokalförvaltningsförvaltningens förslag till underhållsplan för 2017 har lagts in under aktuella enheter. Under hösten 2016 beslutar Lokalförvaltningsnämnden om underhållsplanen för 2017. Lokalförvaltningsförvaltningen arbetar även fram ett första förslag till underhållsplan för 2018 under hösten 2016. Dialog och samverkan om underhållsplanen sker kontinuerligt mellan Stadsdelsförvaltningen och Lokalförvaltningsförvaltningen.

5.1 GÖTA

Förskolor

Götagården – Bedömningen i dagsläget är att förskolan behöver vara kvar till dess att en ny förskola öppnas i området, Silverpoppeln. Om ytterligare platser behövs behöver den framtida användningen av Götagården utredas. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska golvet i förrådshuset renoveras.

Kristinegården - Behov av renovering både invändigt och utvändigt. Lokalerna är slitna och nedgångna, även lekutrustningen på gården är sliten och delvis trasig. Lokalerna har takvärme vilket får till följd att golven är kalla, vilket är en stor nackdel för en förskola. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska byte av fönster ske.

Linneagården - Lokalerna är inte funktionella och behöver ersättas. Lokalerna är svårarbetade arbetsmiljömässigt då de ligger på fyra nivåer. Köket är litet och slitet och nivåkillnaderna innebär att det blir tungarbetat, då mat måste bäras mellan de olika nivåerna. I dagsläget är expansionen av barn på Göta så stor och byggnation av nya förskolor inte tillräcklig vilket innebär att förskolan behöva vara kvar under överskådlig framtid men förhoppningen är att kunna avveckla denna förskola inom 10 år om ytterligare en ny förskola byggs i området. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska köket renoveras.

Lorensbergsgården Inte optimal lokal, trånga kapprum och liten verksamhetsyta. I dagsläget är expansionen av barn på Göta så stor och byggnation av nya förskolor inte tillräcklig vilket innebär att förskolan behöva vara kvar under överskådlig framtid. Köket är litet och det är delvis inredning av trä, vilket inte är godkänt enligt Livsmedelslagen. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska en genomgång av köksutrustningen göras.

Moldeparken Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska underhåll alternativt utbyte av papptak ske.

Hedvigsborgsgården Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska underhåll av miljöstation, utkastare stuprör ske.

Svedje förskola Paviljongerna avvecklas september 2016 då LärKan på Dammsvedjan öppnar.

Planering nya förskolor

LärKan på Dammsvedjan - Planeras att öppnas september 2016 med 140 platser.

Silverpoppeln - Projekteringsarbetet har påbörjats och planerad driftstart är våren 2018 med 120 platser.

Bergsäter Backadalen 1:1 - Planarbete för byggnation av förskola har inletts och planerad driftstart är 2019 med 140 platser. Här planeras det för en dygnet-runt-verksamhet för hela staden med möjlighet att ersätta befintliga dygnet-runtavdelningar.

Druvefors/Björnflokan - Planarbete för byggnation av bostäder har inletts, förslag på att även bygga förskola inom denna plan har förts fram. Planerad driftstart är 2020.

Regementet - Byggs bostäder enligt plan är det nödvändigt att även planera byggnation av en förskola. Osäkert tills beslut om Götalandsbanan kommer.

Den förväntade befolkningsutvecklingen 2015 – 2020 avseende barn 0-5 år är en ökning med 226 barn, med enbart befintlig bebyggelse inräknad blir det en minskning med 97 barn. Den planerade byggnationen av förskolor i jämförelse med 90% behovstäckning, innebär ett behov av ytterligare drygt 185 förskoleplatser. Eventuell framtida användningen av Götagården kan därför behöva utredas.

Skolor

Det arbete som tagits fram avseende skolkapacitet inom området Göta har tagit hänsyn till hur befintliga lokalytor bör utnyttjas, och en bedömning av kapacitet i respektive skola har ställts mot befolkningsprognosen i åldersgrupperna 6-15 år. I beräkningen togs även hänsyn till beräknat antal elever som väljer annat alternativ än skolan i sitt upptagningsområde samt väljer friskolor.

För Götas del visade den beräkningen en brist på 6 platser 2019. Till 2020 ökar åldersgruppen med ytterligare 93 barn, vilket innebär ett stort behov av skolplatser. De beräkningar som gjorts presenteras i bilagan Skolkapacitet.

Den förväntade befolkningsutvecklingen 2015- 2020 avseende barn 6-15 år är en ökning med 389 elever i förskoleklass och grundskola. Det är en ökning med 90 barn 6-15 år jämfört med prognosen fram till 2019. Om enbart befintlig bebyggelse tas med i prognosen är det en ändå en ökning med 167 barn i förskoleklass och grundskola.

Då elevantalet ökar inom upptagningsområdet bedöms att Daltorpsskolan bör vara en renodlad 7-9 skola för att bäst utnyttjas. Eleverna i F-6 behöver då nya lokaler. Den strukturella förändringen som föreslås på sikt är att en ny skola byggs på regementsområdet för elever i F-6. På den skolan kommer det att gå elever i F-6 ifrån stadsdel Göta och regementsområdet. Då kapaciteten förväntas öka stegvis har möjligheten till en etappvis utbyggnad stämmts av med LFF. På Kristinebergsskolan kommer då elever i F-6 att gå ifrån Daltorpsskolans nuvarande upptagningsområde, samt Druvefors.

Lokalförvaltningsnämnden har startat förstudie för förflyttning av Göta fritidsgård till Daltorpsskolans gamla idrottshall samt att även flytta skolans bibliotek, elevernas uppehållsrum och cafeteria till idrottshallen. Det innebär att två klassrum frigörs till undervisning i skolbyggnaden. Ombyggnation beräknas vara klar 2017

LFF:s underhållsplan

Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska följande göras på Daltorpsskolan: Asfaltering och invändig målning samt på Svedjeskolan: installera extra pump källare, fönster och gymnastiken.

Fritid/Kultur/Förebyggande

Göta fritidsgård - Lokalförvaltningsnämnden har startat förstudien för förflyttning av Göta fritidsgård till Daltorpsskolans gamla idrottshall samt att även flytta dit skolans bibliotek, elevernas uppehållsrum och cafeteria. LFF har förhoppningen att i juni 2016 kunna besluta kring hur planlösningen ska se ut. Genomförandet är planerat att vara klart till efter höstterminen 2017.

Göta bibliotek - Om stadsdelen går ur lokalerna på Älvsborgsgatan behöver det finnas en lokal i stadsdel Göta med god tillgänglighet för bibliotek.

Kristinebergs fritidsgård - Målet är att verksamheterna i huset ska fortsätta att knytas samman för att utnyttja lokalen brett. Under 2015 minskade de öppethållandet med en kväll samt har inte lördagsöppet.

Mötesplats Kristineberg - Folkbibliotek, öppen förskola, volontärverksamhet samt öppen mötesverksamhet även med inriktning mot kultur för äldre. Kartläggning för att förbättra utemiljön vid Centrumhuset är genomförd tidigare år. Det har inneburit att ett antal förbättringsprojekt har genomförts. Mötesplatsen har inriktningen att vara medborgarkontor.

Äldreomsorg

Älvsborgsgatan 4

På Älvsborgsgatan 4 samordnas lokal för hemtjänst och natt-larm på plan 3. Jössaseniorerna har aktiviteter på plan 1. Äldreomsorgen har minskat sina lokaler i fastigheten, men har inte ännu fått någon minskad hyreskostnad. Kontrakten var i god tid uppsagda för villkorsändring, men

fastighetsägaren och LFF har i sina förhandlingar inte kommit fram till beslut om något nytt kontrakt.

Mötesplats Kristineberg

Hemtjänstens lokaler har renoverats och byggts om.

5.2 NORRBY

Förskolor

Almgården - Avvecklas då ny förskola byggts på Norrbyområdet. Stadsdelsnämnden Väster har gett Lokalförvaltningsnämnden i uppdrag att undersöka möjligheten att tillfälligt flytta Almgårdens förskola till Norrbyskolan plan 3, fram till mars 2018 då den nya förskolan beräknas vara klar.

Kärnhuset – Det finns behov av en gångväg till förskolan.

LFF har aktualiserat frågan till tekniska förvaltningen, som har ansvar för gång och cykelvägar.

Nattviolen: Det finns inte mottagningskök utan maten serveras på avdelningen. Serveringsköket samutnyttjas på Byttorpsklint.

Virvelvinden - Byggnation av ny förskola planeras på den tomt där paviljongen ligger.

Hällegården - Enligt LFF:s förslag ska maskiner underhållas 2017.

Kronängsgården - Utegården behöver ses över.

Enligt LFF:s förslag ska panel, staket och grind underhållas 2017.

Norrbygården – Varuhiss ner till källarplan kommer att installeras under hösten 2016

Enligt LFF:s förslag ska lekutrustning (gungdjur och sandlåda) underhållas 2017.

Norrbyskolans förskola – Det finns behov av att anpassa utemiljön, som i dagsläget består av en stor asfaltsplan med en lekställning för skolbarn och två gungor.

Enligt LFF:s förslag till underhåll ska gården läggas om 2017.

Parkgården - Sliten utegård, behöver renovering inomhus, bla hårt golv.

Enligt LFF:s förslag ska väggar och golv underhållas 2017.

Positingården – Förskolans gård är sliten och i dagsläget finns endast gungor och en lekstuga.

Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska följande göras: Lekutrustning (gungdjur och sandlåda).

Tullagården - Kan ev. avvecklas om ny förskola byggs i närområdet och inte behov av platserna kvarstår.

Planering nya förskolor

KreaNova – (vid Norrbyskolan mot Almås) Förskolan är planerad för 140 platser med driftstart 2018. Denna placering innebär framtida samordningsmöjligheter med Norrbyskolan. De ligger både mycket bra till strategiskt.

Byttorpsskolans skolgård – Förstudie kommer att inledas 2017 för en ny förskola för 120 barn som ersätter Virvelvinden. Planerad driftstart 2019.

Norrby (Kronängsparken) – Det finns behov av ytterligare byggnation av förskola på Norrby, som ersättningslokaler för Norrby skolans förskola och innebär inte utökning.

Hestra – Med tanke på de omfattande planerna för byggnation i området är det av stor vikt att ny förskola planläggs samtidigt.

Viared - Viareds företagarförening har i sitt måldokument tagit upp tanken på en förskola i Viareds industriområde. Ägaren till Ellagården vill pröva möjligheten att bygga en naturnära förskola inom Viareds industriområde. Möjligheten att hyra en lokal till förskola i området kan behöva utredas om det inte blir aktuellt med en fristående förskola i området. Lokalen behöver vara i närheten av Nabbamotet för att kunna vara alternativ för barnfamiljer från Viared Strand och Viared sjöstad, förutom för all personal som arbetar i Viared.

Den förväntade befolkningsutvecklingen 2015 – 2020 avseende barn 0-5 år är en ökning med 159 barn, med enbart befintlig bebyggelse inräknad blir det en minskning med 84 barn. Om den planerade nybyggnationen av förskolor sker, kommer det med 90 % behovstäckning finnas + 12 platser. Det under förutsättning att ytterligare en ny förskola har byggts på Norrby annars brist med 128 platser.

Skolor

Stadsdelsnämnden Norr redovisade i augusti 2015 sitt uppdrag att utreda den framtida användningen av Särilaskolan. Slutsatsen i rapporten var att Särilaskolan bäst används när den är högstadieskola. I utredningen sägs sammanfattningsvis;

- Elevantalet kommer att öka kraftigt i Borås Stad i synnerhet runt gamla kommundelarna

Norrby, Centrum, Sjöbo och Göta

-Särilaskolan bör behållas som skolbyggnad i sin helhet

-Inriktningen bör vara 7-9

-Särilaskolan bör renoveras för att öka attraktiviteten.

Stadsdelsnämnden Norrs rapport sändes till Kommunstyrelsen vilka beslutade den 30 november 2015 att frågan om den framtida användningen av Särilaskolan skulle hanteras i det budget-uppdrag för 2016 som gäller skolstrukturutredningen som ligger under Kommunstyrelsen samt i det årliga arbetet med lokalresursplanering.

Det arbete som tagits fram avseende skolkapacitet inom området Norrby har tagit hänsyn till hur befintliga lokalytor bör utnyttjas och en bedömning av kapacitet i respektive skola ställdes mot befolkningsprognosen i åldersgrupperna 6-15 år. I beräkningen togs även hänsyn till beräknat antal elever som väljer annat alternativ än skolan i sitt upptagningsområde samt väljer friskolor. För Norrbys del visar beräkningen en kvarvarande kapacitet med 13 platser 2019. Till 2020 är ökningen i aktuell åldersgrupp 146 barn, vilket understryker behov av fler skolplatser. De beräkningar som gjorts presenteras i bilagan Skolkapacitet.

Den förväntade befolkningsutvecklingen 2015- 2020 avseende barn 6-15 år är en ökning med 466 elever i förskoleklass och grundskola. Om enbart befintlig bebyggelse tas med i prognosen är det ändå en ökning med 223 barn i förskola och grundskola

Särlaskolan - Planeras att bli en skola för årskurs 7-9 och där kan det också skapas en bra grund för integration, med ett delvis nytt upptagningsområde. Det innebär att en inre ombyggnation krävs samt att andra skollokaler tillförs till de F-6 elever som går på skolan idag. Därför avses Norrbyskolan åter öppnas, se vidare under Norrbyskolan, nedan. LFF har på uppdrag av SDN Väster inlett en förstudie. Enligt LFF kan Särlaskolan byggas om i två etapper och 7-9 eleverna, beräknade till c:a 225 elever (tre paralleller) av nuvarande drygt 400 elever kan vara kvar i skolbyggnaden under ombyggnationen varför behov av evakueringslokaler skall kunna undvikas. Planeras vara klart 2020.

Norrbyskolan - Då F-6 eleverna från Särlaskolan behöver nya lokaler och övriga skolor inom fd kommundel Norrby inte beräknas ha utrymme för de eleverna behöver Norrbyskolan åter användas. Planeras att F-6 flyttar till Norrbyskolan sommaren 2018, det kräver viss ombyggnation. Det innebär att alternativa lokaler behöver tas fram för de verksamheter som finns i byggnaden idag (förskola, hemtjänstgrupp, hemteam, hemsjukvård och bemanningsenhet). Ianspråktagande av Norrbyskolan sker i etapper samordnat med ombyggnationen av Särlaskolan och senare ytterligare utbyggnad av förskolor inom Norrbyområdet. Norrbyskolan skulle då vara F-6-skola för elever från nuvarande Norrby samt elever som bor i det nya området på Magasinsgatan/Gjutaren. Det skapar en grund för integration som saknats tidigare.

Hestra Midgårdskolan och Byttorpskolan. Utifrån utredningen om skolkapacitet krävs en kapacitetsökning i form av ny/tillbyggnation inom Hestra- och Byttorpsområdet. Nuvarande skolor kommer snart att fyllas med barn från dessa områden. SDN Väster har beställt förstudie för en förskola på Byttorpskolans skolgård, samt i beslutet även begärt att förstudien ska utreda möjligheten att bygga ut Byttorpskolan. Förstudien genomförs av LFF 2017. Då en framtida planerad byggnation av bostäder på Hestra-området finns så krävs detta att skolsituationen utreds och en utredning görs kring hur man bäst utnyttjar Hestra Midgård.

LFF:s underhållsplan

Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska följande göras på Byttorpskolan: Fasad hus B, C och D samt byta diskmaskin i köket. På Särlaskolan ska man byta ventilationsaggregat göra invändigt underhåll på golv, väggar och tak men detta behöver ingå i projektet av den större framtida ombyggnationen av skolan.

Fritid/Kultur/Förebyggande

Hestra Midgårds fritidsgård De minskar öppettiden en kväll i veckan från april 2015.

Byttorps bibliotek Ett folkbibliotek med skolbiblioteksfunktion, vissa delar av lokalen är inte tillgänglighetsanpassad

Lokalerna Västra Nygatan Norrbyhuset – Planeras att bli ett allaktivitetshus. Följande verksamheter planeras att flytta till Norrbyhuset då ombyggnation är klar; Öppen ungdomsverksamhet, Projektkontor, Mötesplats Norrby, En kommun fri från våld och Bibliotek.

Öppen ungdomsverksamhet Norrby Den öppna ungdomsverksamheten finns nu på Särlaskolan och i Ridhuset. Ungdomskontor för de äldre ungdomarna har öppet två kvällar i veckan på Mötesplats Norrby och en kväll i Almåshallen. Då ombyggnationen av lokalerna på Västra Nygatan är klar kommer verksamheterna att flytta dit

Mötesplats Norrby Medborgarkontor, folkbibliotek. Viktig knutpunkt och mötesplats för allt som händer i Norrbyområdet. Har öppnat ett ungdomskontor en dag i veckan våren 2015. Mötesplats Norrby kommer att flytta in i Norrbyhuset på Västra Nygatan när ombyggnationen av de lokalerna är klara.

Familjecentralen Öppen förskola, BVC, MVC och IFO. Det pågår förhandling om samverkan och placering av verksamheten. När Mötesplats Norrby flyttar till Norrbyhuset är förslaget att Familjecentralen flyttar till mötesplatsens tidigare lokaler.

Individ och familjeomsorg

Ramnåsgatan 1 - På plan 1 delar de flesta handläggare kontorsrum, även på plan 3 är det flera som delar rum. Det sker även i de mindre kontorsrummen. Det innebär att handläggarna stör varandra samt att det uppstår problem med sekretess. Antalet besöksrum är för få. Enhetschefernas och metodhandledarnas rum är inte funktionella. IFO har behov av utökad antal kontorsrum och besöksrum. En översyn av lokalutnyttjandet på stadsdelskontoret Ramnåsgatan 1 har genomförts vilket inneburit att IFO fått tillgång till fler kontorsrum. Ytterligare behov löser verksamheten i avvaktan på lokaliseringen av den nya organisationen.

Hestra Midgård lägenhet Finns två lägenheter som äldreomsorgen tidigare har haft. Dessa två lägenheter använder nu IFO i sitt arbete med att erbjuda familjer hjälp med ett första eget boende.

Äldreomsorg

Norrbyskolan På Norrbyskolan finns en hemtjänstgrupp, Hemsjukvård, Vikariebank samt Hemteam. Lokalerna är välutnyttjade. Hemteamet har tillkommit och har fått lokaler genom att hemtjänsten har slagit ihop tidigare två distrikt till ett stort distrikt. Verksamheterna på plan 3 hemtjänst, hemteam och bemanningsenhet kommer att behöva flytta på grund av förskolans behov av evakueringslokaler under byggnationen av en ny förskola.

Spinnaren Fastigheten har byggts om till studentboende och trygghetsboende och invigs i juni 2016. Stadsdel Väster har ansvar för att tillhandahålla gemensamhetslokaler och aktivitets-samordnare till trygghetsboendet. Guldkanten kommer att stå för driften av restaurangen.

Byttorpsklint - En ny upphandling av boendet har genomförts. Då den tidigare upphandlingen inte kunde förlängas mer har SDN Väster drivit boendet i kommunal regi sedan 1 oktober 2015. Upphandlingen blev klar i maj 2016 och Attendo Sverige AB kommer att överta och driva boendet från 1 oktober 2016. I fastigheten har stadsdelen korttidsboende, hemtjänstgrupp samt mötesplats för äldre. Det finns lokalytor som inte används optimalt. Områdeschef för förskolan bedömer att de ytorna inte är lämpliga för förskolan att använda i sin verksamhet. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska följande ske på Byttorpsklint; Underhåll av betong, infästningar, LED, tvättmaskiner, torktumlare, diskmaskiner.

Ekekullen Fem lediga lägenheter används som boende för ensamkommande flyktingbarn.

5.3 SANDHULT

Förskolor

Björkgården - Vissa golv i hallen behöver bytas ut.

Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska markarbeten utföras.

Ekegården - En golvmatta och några invändiga dörrar behöver bytas ut på en avdelning. Staketet runt delar av förskolans gård är inte godkänt och behöver bytas ut.

Kullagården - Enligt LFF:s förslag ska lekutrustning underhållas 2017.

Kvarnen - Har utökat antalet platser och har nu inriktning Ur och Skur.

Melltorp – Det kan vara ett alternativ att skolan tar över lokalerna, isf måste ny förskola finnas för barnen från Melltorp - företrädesvis på Badstrandsvägen.

Nordtorp - Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska utvändig miljö, brand- och inbrottslarm, styr och belysning ses över.

Rullan - Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska utvändig miljö (konstgräs) ses över.

Sjögården – Paviljongen kan avvecklas då ny förskola har byggts i Sandared.

Planering nya förskolor

Sandared - Strandvägen. Planarbete pågår. I Sandhultsområdet har den förskolan högsta prioritet. Planerad för 120 barn med driftstart 2019.

Badstrandsvägen – Planarbete pågår. Planerad för 140 barn med driftstart våren 2019. Förskolan är ett alternativ som ersättning för förskolan Melltorp om Sjömarkensskolan inte kan byggas ut. Om denna förskola inte byggs är förskola på Norra Gränsvägen ett alternativ

Den förväntade befolkningsutvecklingen 2015 – 2020 avseende barn 0-5 år är en ökning med 18 barn, med enbart befintlig bebyggelse blir det en minskning med 123 barn. Om den planerade nybyggnationen av förskolor sker, kommer det med 90 % behovstäckning finnas + 87 platser.

Skolor

I område Sandhult räcker kapaciteten i nuvarande skolor i relation till befolkningsprognosen fram till 2019, men det kommer inte att finnas mycket marginal och elevutveckling måste noga följas kommande år. De beräkningar som gjorts presenteras i bilagan Skolkapacitet. Paviljongerna vid Sjömarkensskolan behöver avvecklas. SDN Väster har gett LFN i uppdrag att utreda en möjlig långsiktig lösning för Sjömarkenskolans lokaler. Under våren 2016 pågår förstudien om att bygga ut Sjömarkensskolan, även idrottshall. Om den ombyggnationen bedöms vara möjlig, innebär det att skolan inte behöver tillgång till Melltorps förskola som tidigare varit planerat vilket förutsätter att förskolan får en ny förskola som ersättning. Inga strukturella förändringar planeras gällande Sandaredskolan, Sandgärdsskolan och Sandhultsskolan.

Den förväntade befolkningsutvecklingen 2015- 2020 avseende barn 6-15 år är en ökning med 69 elever i förskoleklass och grundskola. Om enbart befintlig bebyggelse tas med i prognosen är det en ändå en minskning med 48 barn i förskoleklass och grundskola.

LFF:s underhållsplan

Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska följande göras på Sandgärdsskolan: fasader huvudbyggnad samt byte av ugnar, på Sandaredskolan: beskärning av träd och lekredskap,

Sandhultskolan: invändig målning, lekredskap, mål, förråd samt på Sjömarkenskolan: papptak gymnastiken

Fritid/Kultur/Förebyggande

Sandareds fritidsgård - Nyrenoverade lokaler i Sandgärdsskolan.

Äldreomsorg

Sanderödskroken - I fastigheterna finns VoBo, hemtjänstgrupp, restaurang samt mötesplats för äldre. Renovering av lokalerna blev klart i april 2014. Köket har inte bra ventilation, en konsult har på uppdrag av LFF utrett frågan och lämnat offert på det arbete som behöver göras. Frågan finns nu hos områdeschef för kost.

Ekekullen Verksamheten har påbörjat samtal med Sandhultsbostäder för att utreda möjligheten att göra om fem lägenheter i bottenplanet till trygghetsboende. Områdeschef har initierat frågan till Sandhultsbostäder och de får nu återkomma till vår nämnd med en förfrågan efter att de utrett om möjligheten finns. Möjligheten till detta har under 2015 har lagts på is då lägenheterna istället har använts för asylsökande ungdomar.

5.4 VISKAFORS

Förskolor

Pumpkällagården - Om nybyggnation sker i Viskafors i enlighet med detaljplanerna, behövs troligtvis fler platser. Alternativet kan då vara att bygga ut denna förskola.

Ängsjögården - Byggnationen är klar och inflyttning i de nya lokalerna har skett under våren 2016.

Den förväntade befolkningsutvecklingen 2015-2020 avseende 0-5 år är en oförändrad nivå. Med enbart befintlig bebyggelse är det en minskning med 30 barn. Med en 90% behovstäckning blir det en brist på 84 platser, men det finns inte i nuläget behov av nya platser.

Skolor

Den förväntade befolkningsutvecklingen 2015-2020 avseende barn 6-15 år minskning med 43 elever i förskoleklass och grundskola. Med enbart befintlig bebyggelse är det en minskning med 70 elever i förskoleklass och grundskola. Då man ser till kapaciteten för skolorna inom stadsdelen med hänsyn till prognosticerad befolkningsutveckling fram till 2019, så finns det tillräcklig kapacitet i område Viskafors. De beräkningar som gjorts presenteras i bilagan Skolkapacitet. Där behöver inga strukturella förändringar planeras gällande Kinnarummaskolan, Svaneholmskolan och Viskaforsskolan.

LFF:s underhållsplan

Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska följande göras på Kinnarummaskolan: takbyte hus A, Svaneholmskolan: fönsterrenovering, Viskaforsskolan: fönsterbyte gårdsida hus C, energiåtgärder hus L och målning plåttak nya delen av hus I.

Äldreomsorg

Fagersro I fastigheten finns VoBo, korttidsplatser, hemtjänstgrupp, mötesplats för äldre, samt två trygghetsplatser. Trygghetsboende finns nu i anslutning till Fagersro, där Fagersro är resurs för den verksamheten. Verksamheten ser att om korttidsplaceringarna försvinner på Fagersro så kan en möjlighet vara att göra om de 6 lägenheterna till att bli andra typer av boenden, ex. somatiska.

Ångsjöparken Behöver ha större gemensamhetsyta och behöver då byggas om, om det inte blir tal om att lägga ner något boende i framtiden.

Källhaga Ett beslut i stadsdel Väster finns att centrera all tomtid till Källhaga.

5.5 Lokaler övriga kommunen - IFO

Insats barn o familj Stora Brogatan. Dialogcentrum, Fältverksamheten, Cedern, Stödcentrum, enhetschef och samordnare för boende och boendestöd ungdom, samt samordnaren för de verksamhetsförlagda studierna som är en del av utvecklingsenheten. Det är viktigt för verksamheterna att ha ett centralt läge med hög tillgänglighet. Det är dålig isolering mellan samtalsrummen, LFF för diskussion med fastighetsägaren kring problemen.

Barnabus Barnhuset startade igång under hösten 2015 på Österlånggatan 64.

6. Prioritering nybyggnationer

Nedan prioritet är satt utefter hur behovet i de olika områdena ser ut gällande antalet platser till förskolebarn. Denna prioritering förutsätter även att bygglov för de paviljonger som idag står på Sjömarkenskolans skolgård kan bli förlängt tills det datum då en ny förskola är färdigbyggd.

Prioritering i den nedre halvan av listan, som ligger längre fram i tid, är osäkrare då behovet hänger på om den nu planerade byggnationen av bostäder genomförs som planerat. Det påverkar i sin tur utvecklingen av demografin.

Byggnation	Driftstart
2017 Ombyggnad Daltorpskolans gamla idrottshall	2017 hösten
2016-2017 KreaNova (vid Norrbyskolan) ersätter Almgården vars temporära bygglov går ut 2017-12-31, vilken även ska avetableras 2017	2018 mars
2016-2017 Förskola Silverpoppeln	2018 mars
2017-2018 Förskola Byttorp, ersätter paviljong Virvelvinden Virvelvinden har temporärt bygglov till 2018-12-31	2019
2017-2018 Förskola Norrby, prioritet vid Kronängsparken ersätter Norrbyskolans förskola innebär inte utökning av platser.	2019
2017-2018 Förskola Bergsäter Backadalen Detaljplansarbetet har startat. Här planeras en Dygnet-runt-förskola.	2019

2017-2018	Förskola Sandared, Strandvägen ersätter paviljong Sjögården Sjögården har temporärt bygglov till 2019-07-31	2019
2017-2018	Utbyggnad Sjömarkenskolan. Om skolan inte kan byggas ut är alternativet fortfarande att överta förskolan Melltorps lokaler	2019
2018-2019	Ombyggnad Särlaskolan. F-6 flyttar till Norrbyskolan sommaren 2018, vilket också kräver viss ombyggnation.	2020
2018-2019	Förskola Hestra. Behövs i samband med nybyggnation i området	2020
2018-2019	Druvefors/Björnflokan	2020
2018-2019	Grundskola F-6 på Regementsområdet	2020
2018-2019	Förskola på Regementsområdet	2020
2020-2021	Förskola Sjömarken/Badstrandsvägen om inte den byggs är förskola på Norra Gränsvägen ett alternativ.	2022

Bilaga 3 Lokalplan Stadsdel Väster 2016

Genomförda åtgärder avseende lokaler Stadsdel Väster 2011 – våren 2016

Arbetet i lokalresursgruppen har i stadsdelen bidragit både i ett lokalkostnadsperspektiv men också i att processen ökat det interna samarbetet. Vid gruppens möten ges information och diskussioner kan hållas i ett tidigt skede med alla involverade från olika verksamheter inom stadsdelen, med representanter från lokalförsörjningsförvaltningen samt de fackliga representanterna. Det aktiva arbetet med lokaler har inneburit beslut och genomförande av ett antal förändringar.

Lokaltredning 2013 resultat av arbetet med lokaler

Sammanställning av genomförda åtgärder inom förskolan

- Götagården, villa (ca 42 platser) med dåliga lokaler och krav på lokalanpassningar utifrån arbetsmiljöskäl avvecklades och verksamheten flyttade till Götaskolans lokaler och döptes om till Moldeparkens förskola. Enheten avses ingå i planerade enheten Islandsgatan, Silverpoppeln. Fastigheten Götagården fördes över till lokalbanken.
- Satelliten/Videbusken, paviljong (ca 32 platser) avvecklades augusti 2012 och verksamheten flyttades även den till Götaskolans lokaler, numera Moldeparkens förskola.
- Moldeparkens förskola utökades januari 2013. På förskolan finns nu 99 platser.
- Beslut har tagits om ny förskola på Hestra med 140 platser. Byggnationen startade februari 2013 och planerad inflyttning är vid årsskiftet 2013/2014. Förskolans heter Kärnhuset.
- Paviljong Hallatorp avvecklades och barnen placerades i annexet på Norrbyskolan.
- Enheten Molnet i Sandhultskolan avvecklade och verksamheten flyttas till Ekegårdens förskola.
- Springarens lokal är uppsagd och kommer att föras över till lokalbanken.
- Våren 2013 iordningsställdes lokal på Byttorpsgårdens förskola som inte kunnat användas tidigare. Det innebar utökning till 60 platser.
- Falkungens förskola utökades till 30 platser.
- Hedvigsborgsgårdens förskola evakuerades i september 2013, på grund av problem med mögel och att genomförda åtgärder inte minskat problemen med magsjuka hos barnen. Barnen flyttades till Götagården.

Sammanställning av genomförda åtgärder inom skolan

- Sjömarken skolan och Götaskolan kompletterades med ytterligare varsin skolpaviljong höstterminen 2011
- Skolverksamheten avvecklades på Norrbyskolan fr o m höstterminen 2011 och eleverna på Norrbyskolan integrerades i de tre skolorna Byttorpskolan, Hestra Midgårdsskolan samt Särilaskolan
- Skiftesgatans och Villagatans fritidshem avvecklades 2011 och lokalerna sades upp.
- Svaneholmskolan och Kinnarumaskolan ändrades till F-6 med fritidshem under 2012
- Götaskolan avvecklades för skolverksamhet från höstterminen 2012 och eleverna placeras i Daltorpskolan. Daltorpskolans skolgård anpassades för att ta emot de yngre eleverna från Götaskolan
- Daltorpskolan ändrades till F-9 med fritidshem från höstterminen 2012, några av skollokaler byggdes om till lokaler för fritidshem.

- Kristinebergsskolan kommer att rivas och ersättningslokaler från höstterminen 2013 är på regementet och Älvsborgsgatan, Daltorpsskolan, Mötesplats Kristineberg.
- På Hestra Midgårdsskolan har en ombyggnad genomförts med en utökning av skollokaler
- Byttorpsskolan har genom att träningskolan flyttat, fått större lokaler.

Genomförda åtgärder inom Äldreomsorg, HSL, Hemtjänst

SDF Västers HSL-verksamhet har samordnats och flyttade till Norrbyskolan i september 2012. Hemtjänstgrupperna från Spinnaren, vikariebank och pooladministration flyttade också dit. Lokaler som frigjordes i Spinnaren, på Östgötagatan, i administrativa byggnaden Fagerhultsvägen 11 är uppsagda avvecklas. HSL lämnade också lokaler på Älvsborgsgatan 4, i Centrumhuset på Kristineberg samt i Sanderödkroken1.

Lokalutredning 2014 resultat av arbetet med lokaler

Sammanställning av genomförda åtgärder inom förskolan från hösten 2013

- Moldeparken, renovering har skett invändigt i fastigheter bl a anpassning för att barnen skulle serveras mat på två platser. Utegården har anpassats till förskoleverksamhet med material och säkerhetsåtgärder.
- Kärnhuset färdigställdes och verksamheten startade i februari 2014.
- Drakens förskola avvecklades och barnen erbjöds plats på Kärnhuset.
- Byttorpsgårdens förskola är anpassad så att dygnet-runt förskola kommer att starta hösten 2014
- Hedvigsborgsgårdens förskola, har sanerats utifrån vad som kom fram i de utredningar som genomförts. Alla barn flyttade tillbaka i maj 2014.
- Vid årsskiftet erbjöds de yngre barnen på Hestra Midgårds förskola placering på Kärnhuset. Lokalytorna lämnades till skolans verksamhet. På Hestra Midgårds förskola har under sommaren genomförts byte av golvbeläggning beroende på att kemiska ämnen utsöndrats.
- Förskolan Kvarnen var evakuerad under en period då renovering genomfördes, verksamheten flyttade tillbaka i februari 2014.
- Norrbyskolans annex, andra våningen är nu lokal för barnhälsan. Barnen har flyttat till förskolan i Norrbyskolan.
- Virvelvindens utegård har utökats och iordningsställt genom förbättring av underlag och komplettering av lekutrustning.
- Kronängsgården har fått ny ventilationsanläggning.

Sammanställning av genomförda åtgärder inom skolan från hösten 2013-hösten 2014

- Byggnationen av Kristinebergsskolan inleddes och ersättningslokaler från hösten 2013 är för år 1-3 Regementet, år 4-6 Aspero, förskoleklass och fritidshem Daltorpsskolan samt Mötesplats Kristineberg för äldre fritidshemsbarn. Kost och lokalvård serverar mat och har städning i evakueringslokalerna.
- På Särilaskolan har renovering av toaletter genomförts, samt fuktproblem har åtgärdats, med bland annat dränering. Skolbiblioteket har flyttats för att få mer undervisningslokaler.
- På Hestra Midgårdsskolan har under sommaren genomförts byte av golvbeläggning beroende på att kemiska ämnen utsöndrats. Anpassning har genomförts av lokaler som skolan övertagit från förskolan

Sammanställning av genomförda åtgärder inom Äldreomsorg, HSL, Hemtjänst

- Sanderödkroken 2 har renoverats och utökats med 3 platser till 24. De boende flyttade tillbaka i april 2014. I huset har även befintlig restaurangverksamhet och lokaler för öppen mötesplats renoverats.
- Hemtjänstens lokaler och Mötesplats Kristineberg har renoverats.
- Älvsborgsgatan 4. Hemtjänst och verksamheten med natt/larm har samordnats på ett plan.
- Fagersro. Ombyggnationen av Fagersro är klar och i byggnaden finns VoBo, hemtjänst, dagverksamhet, trygghetsplatser samt nyrenoverat tillagningskök.

Sammanställning av genomförda åtgärder inom Fritid, kultur förebyggande.

- På Mötesplats Norrby har ett kontorsrum byggts i befintliga lokaler.

Lokalplan 2015 resultat av arbetet med lokaler

Sammanställning av genomförda åtgärder från hösten 2014 – våren 2015

Förskola

- Götagården var fram till sommaren 2014 evakueringslokal då åtgärder gjordes i Hedvigsborgsgården. Verksamheten flyttade tillbaka sommaren 2014, lokalen behölls under hösten som reserv om problemen på Hedvigsborgsgården skulle återkomma. På grund av behov av mer platser öppnade Götagården igen i januari 2015.
- Kristinegårdens lokaler har målats invändigt.
- Byttorpsgården, och flera förskolor har fått sin utegård uppfräschad sommaren 2014
- Förskolan Kvarnen har utökat antal platser och har nu inriktning Ur o Skur

Äldreomsorg

- Lokalen med ett ”gym” på Älvsborgsgatan 4 har avvecklats.

Skolan

- På Hestra Midgård tog skolan över en av förskolans lokaler hösten 2014. I samband med det gjordes vissa anpassningar för att göra om förskolelokal till skollokal.
- På Sjömarkensskolan tillkom ytterligare en paviljong i oktober 2014.
- Svaneholmsskolan har lämnat lokaler till förskolan. Det innebar bland annat att personalrummet flyttades.
- Elevhälsan på Viskaforsskolan har bytt lokaler och flyttat ut på olika platser i skolan. I elevhälsans tidigare lokaler finns nu ett fritidshem.

Kultur/fritid/förebyggande

- Norrby fritidsgård stängde hösten 2014, därefter startade verksamheten på andra platser. Fritidsgårdens öppna verksamhet är i Särilaskolan måndag- onsdag, på Särilaskolan gjordes en del anpassningar av lokalerna. I samarbete med Borås Fältrittklubb bedrivs öppen verksamhet för ungdomar på Ridhuset.

Lokalplan 2015 resultat av arbetet med lokaler Sammanställning av genomförda åtgärder från hösten 2015 – våren 2016

Förskola

- Elfsborgsgården avvecklades till sommaren 2015
- Ekegårdens paviljong avvecklades till sommaren 2015 och verksamheten flyttade in i skolans lokaler
- Solgläntan/Sörgårdens paviljonger avvecklades april 2016 då Ängsjögårdens utbyggnad var klar

Skola

- Kristinebergsskolan invigdes och startade sin verksamhet i nya lokaler till höstterminen 2015
- Skolan övertog förskolans på Hestra Midgård
- Ryttares fritidshem avvecklades och lokalerna sades upp till december 2015

Äldreomsorg

- Hemtjänstens lokaler på Kristineberg har renoverats
- Trygghetsboende och mötesplats öppnas i Spinnaren juni 2016
- De tre biståndsenheterna inom äldreomsorgen samlokaliseras i oktober 2015 till Ramnåsgatan 1. För att lösa detta hyrdes ytterligare lokaler på plan 4 som anpassades för verksamheten. Områdeschefer, enhetschefer samt verksamhetsutvecklare för KFF och Kost och lokalvård i stadsdel Väster fick då flytta till frigjorda kontor i stadsdel Norr.

Individ och familjeomsorg

- Barnahus startade i december 2015, med lokaler på Österlånggatan 64

Bilaga 2: Kartläggning lokaler stadsdel Väster GÖTA

Förskola	Barn Maj 2016	Platser/ Prognos 2020	Nuläge – aktuellt Är lokalerna anpassade för verksamheten	Kök T= tillagni M= mottag	Kontrakts tid/bygg- lov	Målbild Vad behövs
Götagården	60	0	Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska golvet i förrådshuset renoveras.			Bedömning i dagsläget att förskolan kan avvecklas då ny förskola blir klar i området (Silverpoppeln). Den framtida användningen behöver utredas, ett alternativ är att den kan behöva vara kvar.
Hedvigsborgsgården	64	60	Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska underhåll av miljöstation, utkastare stuprör ske	T		
Kristinegården	127	120	Utegården är sliten och nedgången, och i omfattande behov av renovering. Lokalerna har takvärme vilket leder till kalla golv. Personalrummet behöver delas i två för att få samtalsrum. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska byte av fönster ske. LFF har uppmärksammats på de kalla golven och ska undersöka vidare.	T		
Linneagården	79	80	Lokalerna är svårarbetade arbetsmiljömässigt då de ligger på fyra nivåer. Köket är litet, slitet och nivåskillnaderna innebär att det blir tungarbetat. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska köket renoveras.	T, Köket är slitet.		I dagsläget är ökningen av barn i Götaområdet så stor och byggnation av nya förskolor inte är tillräcklig, vilket innebär att förskolan troligtvis behöver vara kvar under överskådlig tid. En förhoppning är att kunna avveckla den inom 10 år om ytterligare ny förskola byggs i området.
Lorensbergsgården	61	60	Inte optimal lokal, trånga kapprum och liten verksamhetsyta. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska en genomgång av köksutrustningen göras.	T Köket litet delvis inredning av trä vilket inte är godkänt enligt Livsmedelslagen		Har inte prioritet i nuläget
Moldeparken	93	80	Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska underhåll	M kräver	Paviljong/	

			alternativt utbyte av papptak ske.	mer resurser då maten serveraras på två platser	2019-06-20 (personalrum)	
Svedje förskola	58	0	Paviljongerna avvecklas då LärKan på Dammsvedjan öppnar september 2016	M	2019-08-14	Är uppsagd.
Planerade förskolor						
LärKan Dammsvedjan		140	Planeras att öppnas september 2016. Kommer att erbjudas barn från Svedje förskola.	T		
Silverpoppeln		120	Projekteringsarbetet har påbörjats med planerad driftstart 2018.	T		Planerad ersättning för Götagården. Den framtida användningen behöver utredas, ett alternativ är att den kan behöva vara kvar.
Bergsåter/Backadalen		140	Planarbete för byggnation har inletts med planerad driftstart 2019 med 140 platser. Här planeras även för en dygnet-runt-verksamhet.	T		
Druvefors/Björnflokan		140	Planarbete för byggnation av bostäder har inletts, förslag på att även bygga förskola inom denna plan har förts fram. Planerad driftstart är 2020.	T		
Regementet		140	Då bostäder byggs enligt plan, nödvändigt med en ny förskola då området byggs ut. Planerad driftstart 2020			Byggnationen av bostäder avvaktar om Götalandsbanan
Summa	542	1 080				
Barn 0 - 5 år (Bef prognos)	868 (2015)	1094(2020)				Ökning 226 barn enl bef.prog

Förväntad utveckling 2015 – 2020 avseende barn i åldrarna 0-5 år är en ökning med 226 barn, med enbart befintlig bebyggelse blir det en minskning med 97 barn.

Den planerade byggnationen av förskolor i jämförelse med 90% behovstäckning, innebär ett behov av ytterligare drygt 185 förskoleplatser. Den framtida användningen av Götagården behöver utredas, ett alternativ är att den kan behöva vara kvar.

Skola Fritidshem	Elever 2016/ Max 2016	Platser 2020	Nuläge – aktuellt Är lokalerna anpassade för verksamheten	Kök T= tillagni M= mottag	Kontrakts tid/byggl ov	Bedömning lokaler – Målbild
Daltorpskolan F – 9 + fritidshem	734/800	800	På uppdrag av SDN Väster hart Lokalförsörjningsnämnden startat förstudie för förflyttning av Göta fritidsgård till Daltorpsskolans gamla idrottshall samt att även flytta skolans bibliotek, elevernas uppehållsrum och cafeteria till idrottshallen. Det innebär att två klassrum frigörs till undervisning i skolbyggnaden. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska asfaltering ske samt invändig målning	T Matsalen är trång		Då elevantalet ökar inom upptagningsområdet bedöms att Daltorpsskolan bäst utnyttjas om det är en renodlad 7-9 skola. Eleverna i F-6 behöver då nya lokaler. Förslag är att på sikt bygga en ny F-6skola på regementsområdet
Kristinebergskolan F-6	342/500	500	Den nya skolan invigdes hösten 2016. Skolan är byggd för 500 elever. De elever som flyttat in är de som hör till Kristineberg F-6 samt 4-6 från Svedjeskolan. CFL har en klass förlagd till skolan under vt 2016	T		
Svedjeskolan F-6	93/125	125	Svedjeskolan är F-3 skola +fritidshem med ca 100 elever. CFL har två klasser förlagda till skolan under vt 2016 Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017, installering extra pump källare, fönster och gymnastik	M/Daltorp Köket är trångt och är inte anpassat till dagens arbetsmiljökrav		
Summa elevplatser	1 169/ 1 425	1 425	Bef.prognos jämfört med elevplatser 2020 brist 55 platser			
Barn 6 – 15 år (bef prognos)	1091 (2015)	1480(2020)				Ökning 389 barn enl bef prog

Förväntad utveckling 2015- 2020 avseende 6-15 år, är en ökning med 389 skolbarn med enbart befintlig bebyggelse ökning med 167 skolbarn Vid bedömning av skolkapacitet i Götaområdet, ställdes antal skolplatser mot befolkningsprognosen i åldersgrupperna 6-15 år, i beräkningen togs även hänsyn till beräknat antal elever som väljer annat alternativ än skolan i sitt upptagningsområde samt väljer friskolor. För Götas del visade den beräkningen en brist på 6 platser 2019. Till 2020 ökar åldersgruppen med ytterligare 93 barn, vilket innebär ett stort behov av skolplatser.

I Bostadsbyggnadsprogrammet planeras för byggstart av bostäder i varierande upplåtelseformer:

Göta	2016	2017	2018	2019	2020
Flerbostadshus	190	150	415	315	230
Villor/par/radhus			10	10	10
Varierat	106		150		
Summa	296	150	425	325	240

Under 2016: Druvefors, Dammsvedjan.

Under prognosperioden 2017-2020 Regementet, Bosnäs, Dammsvedjan, Varbergsvägen .

NORRBY

Förskola	Barn maj 2016	Platser/ Prognos 2020	Nuläge – aktuellt Är lokalerna anpassade för verksamheten	Kök T= tillagni M= mottag	Kontrakts tid	Målbild
Almgården	45	0	Förskolan behöver evakueras redan årsskiftet 2016/2017 på grund av nybyggnationen av KreaNova. LFF undersöker möjligheten att tillfälligt flytta till plan 3 på Norrbyskolan, fram till mars 2018.	M/Särila	2017-12-31	Avvecklas då ny förskola byggs på Norrbyområdet
Byttorpsgården	46	44	Dygnet-runt förskola startade från augusti 2014 avdelning Nattviolen. Har ny utegård från sommaren 2014. Ligger i samma lokaler som Nattviolen, se nedan.	M/Hestra Midgård		
Nattviolen	39	30	Finns inte mottagningskök, maten tas emot i personalrummet, måste åtgärdas med en annan lösning. Serveringsköket samutnyttjas med på Byttorpsklint.	M		
Virvelvinden	66	120		M/Särila	2018-12-31	Byggnation av ny förskola planeras på den tomt där paviljongen ligger.
Kärnhuset	146	140	Det finns behov av en gångväg till förskolan. LFF har aktualiserat frågan till Tekniska nämnden som har ansvar för gång och cykelvägar.	T		
Gärdesgården	28	23	Ej funktionella lokaler, lägenhet en trappa upp.	T, ej funktionellt		Behöver på sikt ersättas men prioriteras inte nu
Hällegården	81	80	Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska maskiner	T/.		

			underhållas.			
Kronängsgården	58	60	Utegården behöver ses över. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska panel, staket och grind underhållas.	M/Särila		Se nedan nya förskolor.
Norrbykolans förskola	106	0	Verksamhet bedrivs även i bottenvåningen på annexet. Det finns behov av att anpassa utemiljön, som i dagsläget består av en stor asfaltsplan med en lekställning för skolbarn och två gungor.. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska gården läggas om 2017	M/Särila		
Norrbygården	42	42	Köket är i behov av hiss ner till källarplan där kökets förråd finns, en lösning vore att skapa förrådsutrymme på samma plan som köket. Åtgärdas under 2016 En lösning behöver även tas fram för att få in varuleveranser i huset på ett bättre sätt. I nuläget måste personal bära de tunga varorna i en trappa in till köket. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska lekutrustning (gungdjur och sandlåda) underhållas.	T		
Parkgården	44	44	Sliten utegård, behöver renovering inomhus, bl a hårt golv. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska väggar och golv underhållas.	T		
Positivgården	24	24	Förskolans gård är sliten och i dagsläget finns endast gungor och en lekstuga. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska följande ske: Lekutrustning (gungdjur och sandlåda)	T		
Tullagården	24	24	Hyrd av AB Bostäder	T		Kan ev. avvecklas om ny förskola byggs i närområdet och inte behovet av platserna kvarstår.
Planerade förskolor			.			
KreaNova		140	Ny förskola i slänten mot Almasskolan. Förskolan är planerad för 140 barn med driftstart 2018.	T		Denna förskola innebär framtida samordningsmöjligheter med Norrbyskolan och vidare med en ny förskola i Kronängsparken.
Byttorps skolgård		120	Förstudie kommer att inledas för en ny förskola för 120 barn	Behöver utredas		Ska ersätta Virvelvinden samt ge nya platser. Planerad driftstart 2019.

Förskola i centrala Norrby		140	Behov av utökning samt då grundskolan planerar ta över hela Norrbyskolan behövs ytterligare en ny förskola i centrala Norrbyområdet	Behöver utredas		Fördel om den kan förläggas till Kronängsparken. Detaljplanearbete bör startas.
Hestra		140	Med tanke på de omfattande planerna för byggnation av bostäder är det av vikt att ny förskola planläggs tidigt.	T		
Viared			Viareds företagarförening har tagit upp tanken på en förskola i Viareds industriområde. Ågaren till Ellagården vill pröva möjligheten att bygga en naturnära förskola inom Viareds industriområde. Möjligheten att hyra en lokal till förskola i området behöver utredas om det inte blir aktuellt med en friförskola i området.			
Summa	749	1031				
Barn 1 – 5 år (Bef prognos)	1000(2015)	1159(2020)				Ökning med 159 barn enl bef.prog

Förväntad utveckling 2015 – 2020 avseende 0-5 år är en ökning med 159 barn, med enbart befintlig bebyggelse blir det en minskning med 84 barn.

Om den planerade nybyggnationen av förskolor sker, kommer det med 90 % behovstäckning finnas + 12 platser. Det förutsätter att ytterligare en ny förskola har byggts i Norrbyområdet. Annars brist med 128 platser.

Skola Fritidshem	Elever 2016/ Max 2016	Platser 2020	Nuläge – aktuellt Är lokalerna anpassade för verksamheten	Kök T= tillagni M= mottag	Kontrakts tid	Bedömning lokaler – Målbild
Byttorpsskolan F-6 o. FH	281/425	425	Utredningen om skolkapacitet redovisade att det behövs en kapacitetsökning i Hestra/Byttorpsområdet. SDN-väster har därför begärt att i förstudien, som ska genomföras 2017, för förskolan på skolgården ska ingå en utredning om möjligheten att bygga ut Byttorpsskolan. CFL har två klasser förlagd till skolan under vt 2016. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska fasad hus B, C, och D underhållas, samt byte av diskmaskin ske.	M/Särta	2018-12-31	Behovet av tillagningskök för skolor och förskolor i Byttorpsområdet behöver utredas vidare.
Hestra Midgård F – 6 o. FH	425/450	450	Övertog förskolans lokaler sommaren 2015. Utredningen om skolkapacitet redovisade att det behövs en kapacitetsökning i Hestra/Byttorpsområdet	T, Köket är litet. Minskning av antalet	2023-06-30	.

				portioner kan ev ha förbättrat ventilationen		
Särlaskolan F – 9 o. FH	408/500	500	SDN Norr utredning om Särlaskolan konstaterade bl a att Särlaskolan bör behållas om skolbyggnad i sin helhet med inriktning 7-9 samt behöver renoveras för att öka attraktiviteten. Utredning om skolkapacitet på Norrby beräknades att det kommer att bli en brist på platser 2019. Det innebär att en inre ombyggnation krävs samt att andra lokaler tillförs de F-6 elever som gått på skolan idag. Norrby fritidsgård har sedan hösten 2014 sin öppna verksamhet i Särlaskolan, måndag- torsdag. SDN Väster har uppdragit åt LFN att göra en förstudie för kommande inre ombyggnad. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska man byta ventilationsaggregat, samt göra invändigt underhåll på golv, väggar och tak men detta behöver ingå i projektet av den större ombyggnationen av skolan.	T		Inriktning 7-9 med ett delvis nytt upptagningsområde, kan skapa en bra grund för integration.
Norrby skolan F-6		Beror delvis på antal etapper vid ombyggnad av Särlaskolan.	Då F-6 eleverna på Särlaskolan behöver nya lokaler och övriga skolor inom fd kommun del Norrby inte beräknas ha utrymme, behöver Norrby skolan åter användas som skola inför starten av ombyggnaden av Särlaskolan.			Norrby skolan kan då bli F-6 skola för elever från nuvarande Norrby samt elever från nya området Magasinsgatan/ Gjutren. Det skapar en grund för integration.
Summa elevplatser	1 114/1 375	1 375 Exkl Norrby- skolan	Bef.prognos jämfört med elevplatser 2020 brist platser 546 platser.			
Barn 6 – 15 år (Bef prognos)	1455 (2015)	1921(2020)				Ökning 466 barn enl bef.prog

Förväntad utveckling 2015-2020 avseende 6-15 år ökning med 466 skolbarn, med enbart befintlig bebyggelse ökning med 223 skolbarn. Vid bedömning av skolkapacitet i Norrbyområdet ställdes antal skolplatser mot befolkningsprognosen i åldersgrupperna 6-15 år, i beräkningen togs även hänsyn till beräknat antal elever som väljer annat alternativ än skolan i sitt upptagningsområde samt väljer friskolor. För Norrby del visade den beräkningen en kvarvarande kapacitet med 13 platser 2019. Till 2020 ökar åldersgruppen med 146 barn, vilket understryker behovet av fler skolplatser. Norrby skolan

behöver åter användas som skola.

I Bostadsbyggnadsprogrammet planeras för byggstart av bostäder i varierande upplåtelseformer:

Norrby	2016	2017	2018	2019	2020
Flerbostadshus	12	50	50	100	100
Villor/par/radhus	27	12			
Variert	65	30	30	520	500
Summa	104	92	80	620	600

Under 2016: Eken 15-16, Hestra Byttorpsjön, Hestra Parkstad, Hestra Trädgårdsstaden, Lyckebo Sjästad

Under prognosperioden 2017- 2020 : Byttorpshörn, Hestraprojektet, Torpa-Hestra , Gjutaren/Verkmästaren

SANDHULT

Förskola	Barn april 2016	Platser/ Prognos 2020	Nuläge – aktuellt Är lokalerna anpassade för verksamheten	Kök T= tillagn M=motta	Kontrakts tid	Målbild
Björkgården	118	120	Vissa golv i hallen behöver bytas ut. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska markarbeten utföras.	T		
Ekegården	84	80	En golvmatta och några invändiga dörrar måste bytas ut på en avdelning. Staketet runt delar av förskolans gård är inte godkänt och behöver bytas ut.	T Köket är slitet och trångt.		
Kullagården	107	100	Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska lekutrustning underhållas.	T		
Kvarnen	34	30	Har utökat antalet platser och har nu inriktning Ur och Skur.	M/Sandgård		
Melltorp	116	120		T		Om Sjömarkensskolan inte kan byggas ut är alternativet att skolan tar över Melltorps lokaler. Då måste ny förskola finnas för barnen från Melltorp företrädesvis på Badstrandsvägen

Nordtorp	33	30	Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 utvändig miljö, brand- och inbrottslarm, styr och belysning ses över.	T		Eventuellt avveckla om det kommer ny förskola i Sandared.
Rullan	58	60	Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska utvändig miljö (konstgräs)	T		
Sjögården	54	0	Paviljongen kan avvecklas då ny förskola byggs i Sandared, Strandvägen.14	T	2019-07-31	Planarbete för nybyggnation av förskola på platsen kommer att inledas. Avser behov då nybyggnation av bostäder sker på området Rävskalla 1:25 och Norra Gränsvägen
Planer för nya förskolor						
Sandared Strandvägen 14, vid vattenverket, Sandared 1.22, 7:1		120	Planarbete pågår. I Sandhultsområdet har den förskolan högsta prioritet. Planerad driftstart 2020			Kommer att ersätta Sjögården och skapa nya platser.
Badstrandsvägen		140	Planbeskedsberedning har hållits för förskola i Sjömarken Badstrandsvägen.			Stadsdelen anser att förskola på platsen är huvudalternativ för att ersätta förskolan Melltorp. Kan annars vara en ersättning för Sjögården.
Norra Gränsvägen			Mark i anslutning till där paviljong Sjögården ligger. Tanke att upprätta plan som möjliggör byggnation av ny förskola här. Behov om nybyggnationen sker se även Badstrandsvägen			
Sandared, Sandhult Rydet 1:24						Sandhultsbostäder har tillskrivit KS angående exploateringsmark för hyresbostäder på Sandhults Rydet. Den tomten kan vara intressant som alternativ till förskola om inte förskola på Strandvägen kan etableras eller för etablering på längre sikt.
Summa	604	800				
Barn 0 – 5 år (Bef prognos)	774(2015)	792(2020)				Ökning 18 barn enligt bef prognos

Förväntad utveckling 2015 – 2020 avseende barn 0-5 år är en ökning med 18, med enbart befintlig bebyggelse blir det en minskning med 123barn.

Om den planerade nybyggnationen av förskolor sker, kommer det med 90 % behovstäckning finnas + 87 platser.

Skola Fritidshem	Elever 2016/ 2020	Nuläge – aktuellt År lokalerna anpassade för	Kök T= tillagni M= mottag	Kontrakts tid	Målbild
---------------------	-------------------------	---	---------------------------------	------------------	---------

	Max2016		verksamheten			
Sandgårdskolan 7-9	350/626	626	Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska fasaden på huvudbyggnaden underhållas samt byte av ugnar..	T		
Sandaredskolan F- 6 FH	398/424	424	Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska beskärning av träd genomföras samt underhåll av lekredskap.	M/Sandgär		
Sandhultskolan F- 6 FH	149/190	190	Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska underhåll av lekredskap, mål och förråd ske samt invändig målning.	M/Sandgär		
Sjömarkensskolan F- 6 FH Sjömarken paviljong 1, från år 2000 Sjömarken paviljong 2, från år 2011 Sjömarken paviljong 3 från 2014	400/396	396	SDN Väster har gett LFN i uppdrag att utreda en möjlig långsiktig lösning för Sjömarkenskolans lokaler. Under våren 2016 pågår förstudien om att bygga ut Sjömarkensskolan, även idrottshall. Om den ombyggnationen bedöms vara möjlig, innebär det att skolan inte behöver tillgång till Melltorps förskola som tidigare varit planerat Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska papptak gymnastiken underhållas.	M/Sandgär Det är mycket trångt i matsalen	Pav 1 2019-06-30 Pav 2 2019-06-01 Pav 3 2019-06-30	Ett övertagande av förskolan Melltorp förutsätter byggnation av en ny förskola som ersättning för Melltorp.
Summa elevplatser	1 297/1 636	1636	Bef.prognos jämfört med elevplatser 2020 visar 172 kvarvarande platser			
Barn 6 – 15 år (Bef prognos)	1395(2015)	1464(2020)				Ökning 69 barn enligt bef prog

Förväntad befolkningsutveckling avseende elevantal 2015 – 2020 är en ökning med 69 barn, med enbart befintlig bebyggelse är det en minskning 48 barn. I område Sandhult räcker kapaciteten i nuvarande skolor i relation till befolkningsprognosen fram till 2019, men det kommer inte att finnas mycket marginal och elevutveckling måste nog följas kommande år.

I Bostadsbyggnadsprogrammet planeras för byggstart av bostäder i varierande upplåtelseformer:

Sandhult	2016	2017	2018	2019	2020
Flerbostadshus	30	110	30	30	
Villor/par/radhus		32	45	45	
Variert			25	25	20
Summa	30	142	70	100	20

Under 2016: Sandared Söder om stationen,

Under prognosperioden 2017- 2020 : 8:40 Viared, Räveskalla 1:39,Norra Gränsvägen, Lindebergshult, Göteborgsvägen, Sandared Solskensliden, Sandared

Söder om stationen

VISKAFOR

Förskola	Barn april 2016	Platser 2020	Nuläge – aktuellt Är lokalerna anpassade för verksamheten	Kök T= tillagni M= mottag	Kontrakts tid	Målbild
I Ur och skur Kråkan, Björkehovsstugan	25	30		M/ Viskaforsskolan		
Falkungen	34	30		M/Viskafor Äter i skolan		
Herrgårdsleken	68	60	Behövs soltak	T		
Pumpkällgården	67	65		T		Om och när nybyggnation sker i enlighet med detalj-planerna, behöver förskolan fler platser. Alternativet kan då vara att bygga ut denna förskola.
Svanungen	81	60	Behövs soltak	M/Viskafor		
Ängsjögården	66	100	Byggnation klar och inflyttning har skett under våren 2016	T		
Summa	341	345				
Barn 0 – 5 år (Bef prognos)	477(2015)	477 (2020)				Oförändrat

Demografin – förväntad utveckling 2015-2020 är en oförändrad nivå jämfört med befolkning 2015 med enbart befintlig befolkning minskning med 30 barn. Med en 90% behovstäckning blir det en brist på 84 platser, men det finns inte i nuläget behov av nya platser.

Skola Fritidshem	Elever 2016/ Max2016	Platser 2020	Nuläge – aktuellt Är lokalerna anpassade för verksamheten	Kök T= tillagni M= mottag	Kontrakts tid	Bedömning lokaler – Målbild
Kinnarummaskolan F-6	98/120	120	LFF:s förslag till underhåll 2017 är takbyte hus	M/Viskafors skolan		
Svaneholmskolan F -6 FH	122/160	160	LFF:s förslag till underhåll 2017 är fönsterrenovering	M/Viskafors skolan		
Viskaforsskolan F-6 + fth	358/315	315	LFF:s förslag till underhåll 2017 fönsterbyte	T		

			gårdssida hus C, energiåtgärder hus L, målning plåttak nya delen av hus I.			
Viskaforsskolan 7-9	190/435	435	CFL har två klasser förlagda till skolan under vt 2016.	T		
Björkehovs gården Ur och skur fth						
Summa elevplatser	768/1 030	1030	Bef.prognos jämfört med elevplatser 2020 visar 164 kvarvarande platser			
Barn 6-15 år (Bef prognos)	909	866				Minskning med 43 enl bef.prog

Förväntad befolkningsutveckling avseende elevantalet 2015-2020 är en minskning med 43 barn, med enbart befintlig bebyggelse minskning med 70 barn. Då man ser till kapaciteten för skolorna inom stadsdelen med hänsyn till prognosticerad befolkningsutveckling fram till 2020, så finns det tillräcklig kapacitet i område Viskafors.

I Bostadsbyggnadsprogrammet planeras för byggstart av bostäder i varierande upplåtelseformer:

Viskafors	2016	2017	2018	2019	2020
Flerbostadshus				10	15
Villor/par/radhus		15	24	14	
Variert					
Summa			24	24	15

Under 2016 finns inte någon planerad start av byggnation

Under prognosperioden 2017- 2020: Viskafors centrum, Ekologiska villastaden, Pumpkällehamnen

Äldreomsorg

Vård och omsorgsboenden	Platser 2014/beläggning	Nuläge aktuellt Bedömning lokaler Är lokalerna anpassade för verksamheten	Kök T= tillagning M=mottagning
Byttorpsklint	86	En ny upphandling av boendet har genomförts. Då den tidigare upphandlingen inte kunde förlängas mer har SDN	M/Hestra Midgård

		Väster har drivit boendet sedan 1 oktober 2015. Upphandlingen är klar och Attendo Sverige AB kommer att överta och driva boendet från 1 oktober 2016. Finns lokalytor i fastigheten som inte används optimalt. Enligt LFF:s förslag till underhåll 2017 ska följande ske på Byttorpsklint; Underhåll av betong, infästningar, LED, tvättmaskiner, torktumlare, diskmaskiner.	
Byttorpsklint korttid	10		M/Hestra Midgård
Hestra Midgård Idun	14		Lunch T , kvällsmat M/Hestra Midgård
Hestra Midgård Modgun	14		Lunch T , kvällsmat M/Hestra Midgård
Hestra Midgård lägenhet		IFO hyr en lägenhet	
Sanderödkroken1	16		Lunch T , kvällsmat M/Sanderödk 2
Sanderödkroken 2	24	En konsult har på uppdrag av LFF utrett ventilationen i köket. Åtgärder kommer att göras under hösten 2016.	T
Ekekullen	27	Verksamheten har påbörjat samtal med Sandhultsbostäder för att utreda möjligheten att göra om fem lägenheter i bottenplanet till trygghetsboende. Områdeschef har initierat frågan till Sandhultsbostäder och de får nu återkomma till vår nämnd med en förfrågan efter att de utrett om möjligheten finns. Möjligheten till detta har under 2015 har lagts på is då lägenheterna istället har använts för asylsökande ungdomar.	T
Ängsjöparken	20	Behöver ha större gemensamhetsyta och behöver då byggas om, ifall det inte blir tal om att lägga ner något boende i framtiden. Brandskyddsåtgärder åtgärdade inom kort.	T kvällsmat, M Lunch Fagersro
Källhaga	20	Arbete med brandskyddsåtgärder pågår. Beslut finns om att koncentrera tomtid till en avdelning på Källhaga.	T
Björkhaga	19		T
Fagersro Inne	18	I fastigheten finns 16 VoBo-platser, två trygghetsplatser, hemtjänstgrupp, mötesplats för äldre. Trygghetsboende finns i anslutning till Fagersro, där Fagersro är resurs för den verksamheten. Brandskyddsåtgärder åtgärdade	T nyrenoverat

Fagersro korttid	6	Verksamheten ser att om korttidsplatserna försvinner på Fagersro, kan en möjlighet vara att göra om de 6 lägenheterna till att bli andra typer av boenden, ex. somatiska.	
------------------	---	---	--

Hemtjänst/ HSL/Mötesplatser ÄO	Verksamhet/ Antal personal	Nuläge aktuellt Bedömning lokaler Är lokalerna anpassade för verksamheten	Kontrakt	Målbild
Älvsborgsgatan 4	Hemtjänst, Natt och larm, Jössagården	Natt/larmorganisation och hemtjänst har lokaler på samma plan. På Jössagården bedrivs mycket aktiviteter av pensionärsorganisationerna	Hyrd lokal. Avtalet omförhandlas.	Sägs lokalerna upp, behöver det finnas andra alternativ i området för hemtjänst samt för mötesplats för äldre
Rundeln 24	Biståndsbedömd dagverksamhet för personer med demenssjukdom	15 platser. Komplement till det egna boendet och används för att möjliggöra kvarboende.	Hyrd lokal	
Kvibergsgatan	Biståndsbedömd dagverksamhet för personer med demenssjukdom	10 platser. Komplement till det egna boendet och används för att möjliggöra kvarboende.		
Norrbyskolan	1 Hemtjänstgr. Hemsjukvård, Bemanningspool, Hemteam	Lokalerna är välutnyttjade. Hemteamet har tillkommit och har fått lokaler genom att hemtjänsten har slagit ihop två distrikt. Verksamheterna på plan 3 hemtjänst, hemteam och bemanningsenhet kommer att flytta till andra lokaler p.g.a. förskolans behov.		Skall utrymmas inför Norrbyskolan tas i drift som förskola, plan 3, och sedan skola.
Byttorpsklint	Hemtjänst Mötesplats för äldre			
Tullen	Hemtjänst			
Kristineberg	Hemtjänst	Hemtjänstens lokaler har renoverats och byggts om. Delar av lokalen har tagits över av KFF, de har öppen mötesverksamhet bl a	Hyrd fastighet 2017-01-31	

		med inriktning kultur för äldre.		
Spinnaren	Trygghetsboende Träffpunkt för äldre restaurang	Fastigheten har byggts om till studentboende och trygghetsboende. Guldkanten kommer att driva restaurang och träffpunkt. Invigning juni 2016.	AB Bostäder	
Viskafors – Fagersro	Hemtjänst, Mötesplats	Bra lokaler. Trygghetsboende finns nu i anslutning till Fagersro, där Fagersro är resurs för dem		
Sandared- Sanderödkroken2	Hemtjänst, Mötesplats	Renoverades 2014		

Fritid/kultur/förebyggande

Fritidsgårdar/öppen ungdomsverksamhet	Nuläge aktuellt Bedömning lokaler Är lokalerna anpassade för verksamheten	Målbild
Göta Fritidsgård	Stadsdelsnämnden Väster beslutade den 29 april 2015 att uppdra åt Lokalförsörjningsnämnden att projektera för ett förslag för eventuell förflyttning av fritidsgården i Götaområdet till Daltorpsskolan samt skolbibliotekets flytt till gamla idrottshallen. Lokalförsörjningsnämnden har startat förstudien för detta projekt med förhoppning att i juni kunna besluta kring hur planlösningen ska se ut. Genomförandet är planerat att vara klart till efter höstterminen 2017.	
Kristinebergs fritidsgård	Målet är att verksamheterna i huset ska fortsätta att knytas samman för att nyttja lokalen brett. Under 2015 minskar de öppethållandet med en kväll samt har inte lördagsöppet. Nytt låssystem har installerats.	Inhyrd fastighet. Avtal till 2017-01-31
Hestra Midgårds fritidsgård	Minskade sin öppettid en kväll i veckan under 2015.	
Öppen ungdomsverksamhet Norrby	Öppen ungdomsverksamhet finns på Särilaskolan måndag- onsdag, en del anpassning av lokalerna har gjorts. Ett ungdomskontor har öppet två kvällar i veckan på Mötesplats Norrby samt en kväll i Almåshallen. I samarbete med Borås Fältrittklubb bedrivs öppen verksamhet för ungdomar på Ridhuset.	Lokalerna på Västra Nygatan kommer att bli ett allaktivitetshus, Norrbyhuset, dit Öppen ungdomsverksamhet, Mötesplats Norrby, Bibliotek, En kommun fri från våld, Projektkontor kommer att flytta då ombyggnationen blir klar.
Sandareds fritidsgård	Nyrenoverade lokaler i skolan	
Viskafors fritidsgård	Lokaler i skolan	

Bibliotek	Nuläge aktuellt	Målbild
Göta	Folkbibliotek	Om stadsdelen går ur lokalerna på Älvsborgsgatan behöver det finnas en lokal i stadsdel Göta med god tillgänglighet för bibliotek.
Kristineberg	Har ökat öppettider och fått en högre nyttjandegrad. Ingår i mötesplats Kristineberg	
Byttorp	Är ett folkbibliotek med skolbiblioteksfunktion, vissa delar av lokalen är inte tillgänglighetsanpassad	
Norrby- Mötesplats	Del av Mötesplats Norrby. Har ökat sin utlåning de senaste åren.	Planeras att flytta till Norrbyhuset då ombyggnationen är klar.
Sandareds	Integrerat folk- och skolbibliotek	
Viskafors	Integrerat folk- och skolbibliotek	

Förebyggande	Verksamhet/ Bemanning	Nuläge aktuellt Bedömning lokaler Är lokalerna anpassade för verksamheten	Målbild
Familjecentralen Norrby	Öppen förskola, BVC, MVC, IFO	Det pågår förhandling om samverkan och placering. Hyrd lokal kontrakt till 2019-04-30. Avtalet uppsagt för omförhandling. När Mötesplats Norrby flyttar till Norrbyhuset är förslaget att Familjecentralen flyttar till mötesplatsens tidigare lokaler.	
Mötesplats Norrby, Medborgarkontor		Viktig knutpunkt och mötesplats för allt som händer i Norrby-området. Är ungdomskontor två dagar/vecka. Hyrd lokal kontrakt till 2015-08-31	Verksamheten kommer att flytta till Norrbyhuset då ombyggnationen är klar.
Mötesplats Kristineberg	Öppen förskola	Den öppna förskolan har deltagare från hela Borås Stad. Det finns också öppen verksamhet, bl a inriktning mot kultur för äldre. Hyrd lokal kontrakt till 2017-01-31	

Individ och familjeomsorg

Insats barn och familj		Nuläge aktuellt, Bedömning lokaler Är lokalerna anpassade för verksamheten	Målbild
Ramnåsgatan 1, plan 1 och 3		På plan 1 och 3 delar många handläggare kontorsrum, även i de	Verksamheten kan hantera

		mindre kontorsrummen. Det innebär att handläggarna stör varandra samt att det uppstår problem med sekretess. Antalet besöksrum är för få. Enhetschefens rum är inte funktionellt. Två medarbetare har kontor på plan 5 som inte är anpassade utifrån sekretess.	trångboddheten under resten av 2016 mot bakgrund av den kommande omorganisationen 2017.
Ungdomsboende	11 lägenheter	9 lägenheter för ungdomar, 1 för personal samt en för boendestöd	
Familjerådgivning, Österlånggatan			
Barnahus		Har lokaler i Saturnhus, Österlånggatan 64. Verksamheten startade 2015-12-01	
Insats barn och familj Stora Brogatan		Dialogcentrum, Fältverksamheten, Cedern, Stödcentrum enhetschefer för boende och boendestöd ungdom. Det är viktigt för verksamheterna att ha ett centralt läge med hög tillgänglighet. Det är fortfarande dålig isolering för samtalsrummen. Hyrd lokal kontrakt till 2016-08-31	

Förskola	Nettoökning	Platser	Önskad inflyttning	Inflyttning	Kommentar
Kransmossen	100	120	Aug-2017	Aug-2017	Byggnation pågår
Kärrabacken	80	120	Nov- 2017	Nov-2017	Byggnation pågår
Tallbacken/ Fristad 1	20	120		Nov-2017	Samråd pågår
Sagavallen	80	120	2017	2017	Byggnation pågår
Bergsäter	140	140		Aug-2018	Samråd pågår
Silverpoppeln	80	120		2018	Projektering pågår
Kreanova/Norrby	96	140	2018	2018	Byggnation startas i februari
Gånghester	105	120	Aug- 2018	2019	Samråd pågår
Sjömarken 1	120	120	2017-2018	2019	Uppdrag
Kristinegården	0	120		2019	Ombyggnad
Åspered		120	2018	2019	Förstudie klar
Hässleholmen		120	2018	2019	Detaljplansarbete pågår
Dalsjöfors	80	80	2018	2019	Lokalutredning pågår
Sandared	120	120	2017-2018	2019	Detaljplan överklagad
Vinkelvägen/Sparsör	0	120	2020→	2020→	Bearbetning antagande
Byttorp	60	120	2018-2019	2019	Ändring av detaljplan pågår
Sjöbo	60	120		2019	Granskning
Centrum	120	120	2019		Söker lokal
Tokarpsberg	120	120	2020	2020	
Norrby 2	0	120	2020→	2019	Söker tomt
Hestra	0	140			
Fristad 2		120			När finns behovet?
Tunnlandsgatan	70	120		2019	
Hulta Svensgårde	120	120	2020→		Tomt finns.
Druvefors	140	140	2020→		
Alideberg	84	140	2020→		Tomt finns
Regementstaden	140	140	2020→	2020→	Söker tomt, Bearbetning inför granskning
Furuberg		120	Önskad inflytt när?		Söker tomt
Tosseryd		120	Önskad inflytt när?		Uppdrag
Skogsängen	40	60		Mars	Utredning pågår
Sjömarken 2		120		2020→	För framtida behov.

Skola	Nettoökning	Åk	Elever	Färdigställande	Kommentar
Norrbyskolan	250	F-6	0		Förstudie pågår
Erikslundskolan	0	F-9	370		Förstudie start 2018
Gånghesterskolan	150	F-6	184	Vår-2019	Projektering
Sandgärdsskolan	0	7-9	385		Förstudie start sep 2017, Teknisk renovering
Särlaskolan	0	F-9	416		Ombyggnad 7-9, Förstudie klar
Engelbrektskolan	0	F-9	824		Förstudie klar
Sjömarkensskolan	105	F-6	525	2019	Förstudie klar, Moduler avetableras vilket medför en mycket liten nettoökning.
Dalsjöskolan	0	4-9	552		Förstudie start Nov-2017
Tummarpskolan	0	F-3	154		Förstudie start Nov-2017, Inväntar skolstrukturutredningen.
Myråsskolan	150	F-6	487	2020	Förstudie pågår
Fristadskolan	0	7-9	365	Vår-2018	Ombyggnation, byggstart årsskiftet 16/17
Bodaskolan	210	7-9	420	Aug-2016	plan 4, byggstart Jan-17
Byttorpskolan	0	F-6	242		Förstudie start Mars. Osäker på nettoökning.
Svedjeskolan	0	F-3	90		LFN har utlyst uppdrag från beställare.
Björkängsgymnasiet	80	F			F-6 på sikt?
Tullengymnasiet	350			2020→	
Ny skola	500			2020→	(Regementet, Göta, Hestra, Gässlösa)
Totalt	1795				

Lars Holmqvist
Tfn: 0733-189821

2017-09-12

dnr 2017/SN0183

Begäran om förstudie utbyggnad av Pantängen

Förslag till beslut

Servicenämnden föreslås besluta:

1. Begära hos Lokalförsörjningsnämnden att en förstudie genomförs för att bygga ut Pantängen för att bereda plats för Dataservice
2. Att översända upprättad tjänsteskrivelse som Servicenämndens begäran till Lokalförsörjningsnämnden.

Yttrandet i sin helhet

I syfte att samordna Servicenämndens verksamheter till Pantängen önskar nämnden att flytta Dataservice från nuvarande lokaler i Nornan till Pantängen. Servicenämnden önskar att Lokalförsörjningsförvaltningen, LFF, genomför en förstudie som tydliggör kostnader och möjlighet för en utbyggnad på Pantängen.

Mot denna bakgrund föreslås Servicenämnden besluta om att begära hos LFF att en förstudie görs för byggnation av lokaler för Dataservice på Pantängen.

Samverkan

Ärendet samverkades på FSG tisdagen den 19 september 2017.

SERVICENÄMNDEN

Kent Hedberg
Ordförande

Ulf Sjösten
Vice ordförande

Lars Holmqvist
Tf förvaltningschef

Bilaga: Projektbeskrivning enl LFF:s rutiner

LOKALFÖRSÖRJNINGSFÖRVALTNINGEN

Projekt: Utbyggnad av kontorslokaler

Ansvarig: Lars Holmqvist tf förvaltningschef

Datum: 2017-09-26

Syfte och omfattning av projektet:

Nybyggnad   Ombyggnad   Tillbyggnad

1. BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Nuvarande verksamhet som idag bedrivs i Nornan flyttas till Pantängen

2. BEFINTLIGA LOKALER (tillbyggnad)

Förstudien bör ge svar på vad som är lämpligast tillbyggnad alternativt på byggnad på nuvarande lokaler.

3. SPECIFIKA KRAV PÅ LOKALER?

Kontorslokaler enligt normal standard. Behov av serverrum bör utredas i förstudien.

4. TIDPLAN

Servicenämnden önskar att lokalerna kan tas i anspråk 2019.